

Anna-Maija Laitila

Yritys Oy:n kannattavuus ja taloudellinen asema

2008–2010

Opinnäytetyö

Kevät 2011

Liiketalouden, yrittäjyyden ja ravitsemisalan yksikkö

Liiketalouden koulutusohjelma



SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö:	Liiketalouden, yrittäjyyden ja ravitsemisalan yksikkö		
Koulutusohjelma:	Liiketalouden koulutusohjelma		
Suuntautumisvaihtoehto:	Laskentatoimen suuntautumisvaihtoehto		
Tekijä:	Anna-Maija Laitila		
Työn nimi:	Yritys Oy:n kannattavuus ja taloudellinen asema 2008–2010		
Ohjaaja:	Palomäki Juhani		
Vuosi:	2011	Sivumäärä: 97	Liitteiden lukumäärä: 10

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan osakeyhtiömuotoisen yrityksen taloudellisia toimintaedellytyksiä tilinpäätösanalyysin avulla. Tarkastelu kohdistetaan yrityksen kolmeen ensimmäiseen toimintavuoteen käsittäen tilikaudet 2008–2010. Lisäksi tarkastellaan yhtiön vastikkeellisesti hankkimien omien osakkeiden vaikutusta valittuihin tunnuslukuihin tilikaudella 2010.

Teoreettinen viitekehys jakautuu kahteen lukuun. Tilinpäätösanalyysissä käsitellään analyysiin liittyviä yleisiä asioita ja tuodaan esille tilinpäätösanalyysien tukena käytettävä kassavirtalaskelma. Osakeyhtiötä koskevassa osuudessa käsitellään yksityiseen osakeyhtiöön liittyviä asioita, kuten erilaisten lakien vaikutusta osakeyhtiön toimintaan ja osakeyhtiön perustamiseen ja varojen jakoon liittyviä asioita.

Työn empiirisessä osassa käsitellään case -yritystä. Tilinpäätösanalyysi toteutetaan laskemalla tunnuslukuja oikaistusta tuloslaskelmasta ja taseesta kannattavuudelle, vakavaraisuudelle ja maksuvalmiudelle ja vertaamalla joitakin tunnuslukujen arvoja toimialan mediaaneihin. Maksuvalmiuden tunnusluvuissa käytetään kassavirtalaskelmasta johdettuja tunnuslukuja. Lopuksi laaditaan johtopäätökset yrityksen taloudellisesta tilasta.

Yhteenvedossa käsitellään tunnuslukujen valintaan vaikuttaneita asioita ja esitetään huomioita yrityksen toiminnasta. Lopuksi esitetään pohdintaa yrityksen tunnuslukuarvojen alenemisesta ja uusien, yrityksen omien tunnuslukuarvotasojen löytämisestä.

Avainsanat: tilinpäätösanalyysi, tunnusluvut, kassavirtalaskelma, yksityinen osakeyhtiö, omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen.

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty:	Business School		
Degree programme:	Business Management		
Specialisation:	Accounting		
Author:	Anna-Maija Laitila		
Title of thesis:	The profitability and financial position of Company X Ltd in 2008–2010		
Supervisor:	Palomäki Juhani		
Year:	2011	Number of pages: 97	Number of appendices: 10

In this thesis, a limited company's financial viability is considered using financial analysis. The review is targeted at the first three financial years of the company, including the accounting periods 2008–2010. In addition, the review focuses on the effect of the acquisition of treasury shares by the company on selected indicators in the accounting period 2010.

The theoretical framework is divided into two parts. The chapter on financial analysis deals with the general issues of the analysis and presents the cash flow statement, used in support of financial analysis. The chapter on limited companies deals with issues related to private limited companies, such as effect of different laws on the operations of the limited company, the establishment of a company, and the sharing of resources.

The empirical part of the thesis deals with the case company. The financial analysis is implemented by calculating indicators of the adjusted income statement and balance sheet for profitability, solvency and liquidity and by comparing some of the key indicator values to industry-specific medians. Indicators derived from cash flow statements are used as liquidity indicators. Finally, conclusions are drawn from the company's financial position.

The summary deals with indicators affecting the selection and discussion of the activities of the company. Finally, the decrease in the indicator values for the case company is discussed, as well as the possibility of defining company-specific indicator value levels for the case company.

Keywords: financial statement analysis, indicators, cash flow statement, private limited company, acquisition and redemption of treasury shares.

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
Käytetyt termit ja lyhenteet	6
Kuvio ja taulukkoluettelo.....	8
1 JOHDANTO	10
1.1 Opinnäytetyön tavoite ja aiheen rajausta	10
1.2 Opinnäytetyön rakenne	11
2 TILINPÄÄTÖSANALYYSI	13
2.1 Tilinpäätöksen pohjalta laadittavat analyysit	14
2.2 Tilinpäätösanalyysin käyttäjäryhmiä.....	15
2.3 Tilinpäätösanalyysin vaiheet	17
2.4 Tuloslaskelman ja taseen oikaiseminen analyysiä varten	19
2.4.1 Tuloslaskelman oikaisu.....	20
2.4.2 Taseen oikaisu.....	24
2.5 Rahavirtalaskelmat.....	29
2.5.1 Kassavirtalaskelma	31
2.5.2 Tuloslaskelman suoriteperusteisten tuottojen ja kulujen muuttaminen maksuperusteisiksi kassavirtalaskelmaa varten	33
2.5.3 Kassavirtalaskelmasta johdettuja tunnuslukuja	36
2.6 Tilinpäätösanalyysin tunnuslukuja.....	39
2.6.1 Kannattavuuden tunnuslukuja.....	40
2.6.2 Vakavaraisuuden tunnuslukuja	48
2.6.3 Maksuvalmiuden tunnuslukuja	52
2.7 Tilinpäätösanalyysin ongelmia	58
3 YKSITYINEN OSAKEYHTIÖ	60
3.1 Osakeyhtiölaki.....	60
3.1.1 Kirjanpitolaki.....	61
3.1.2 Tilintarkastuslaki	62
3.2 Yksityisen osakeyhtiön perustaminen	63
3.2.1 Perustamissopimus ja yhtiöjärjestys	64

3.2.2 Osakassopimus	65
3.2.3 Osakkeiden merkintä ja maksaminen	66
3.2.4 Kaupparekisteri-ilmoitus.....	67
3.3 Varojen jako osakeyhtiössä	67
3.3.1 Voitonjako osinkoina ja varojen jakaminen vapaan oman pääoman rahastosta	71
3.3.2 Osakepääoman alentaminen	72
3.3.3 Omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen	73
3.3.4 Yhtiön purkaminen ja rekisteristä poistaminen.....	76
4 YRITYS OY:N TILINPÄÄTÖKSEN ANALYSOINTI VUOSILTA 2008–	
2010	78
4.1 Yrityksen esittely	78
4.2 Yrityksen tuloslaskelman ja taseen oikaisut	78
4.3 Yrityksen kassavirtalaskelmiin tehdyt muutokset	80
4.4 Yrityksen omien osakkeiden eliminointi vuodelta 2010	80
4.5 Tunnusluvut tilikausilta 2008–2010	81
4.5.1 Kannattavuuden tunnusluvut.....	81
4.5.2 Vakavaraisuuden tunnusluvut	84
4.5.3 Maksuvalmiuden tunnusluvut.....	87
4.5.4 Vastikkeellisesti hankittujen omien osakkeiden vaikutus vuoden 2010 valittuihin tunnuslukuihin	88
4.6 Johtopäätökset.....	89
5 YHTEENVETO	93
LÄHTEET	95
LIITTEET	97

Käytetyt termit ja lyhenteet

Fiva	Fiva eli Finanssivalvonta on rahoitus- ja vakuutusvalvontaviranomainen, jolle on 1.1.2009 alkaen siirtynyt entisten Rahoitustarkastuksen ja Vakuutusvalvontaviraston tehtävät. Finanssivalvonta valvoo mm. pankkien, vakuutus- ja eläkeyhtiöiden, muiden vakuutusalaalla toimivien, sijoituspalveluyritysten, rahastoyhtiöiden ja pörssin toimintaa. Finanssivalvonnan toimintaa ohjaa laki Finanssivalvonnasta, jonne on kirjattu Finanssivalvonnan tehtävät ja tavoitteet. Finanssivalvonta toimii Suomen Pankin yhteydessä, mutta tekee päätökset itsenäisesti.
Benchmarking	Benchmarkingilla tarkoitetaan esimerkiksi yrityksen oman toiminnan vertaamista toisen yrityksen toimintaan, useimmiten yrityksen kilpailijaan. Perusajatuksena on toisilta oppiminen ja oman toiminnan kyseenalaistaminen.
Normeeraus	Painotettu keskiarvo, jota käytetään esimerkiksi tilikauden raha-arvojen muuttamiseksi vuotuisiksi silloin, kun yrityksen tilikausi on poikkeuksellisesti jokin muu kuin 12 kuukautta.

Oikeuskelpoisuus Oikeuskelpoisuudeksi kutsutaan oikeushenkilöiden ominaisuutta omata oikeuksia ja tulla velvoitetuksi. Osakeyhtiöt ovat yksityisoikeudellisia oikeushenkilöitä, joiden oikeuskelpoisuus alkaa rekisteröitymisestä viralliseen rekisteriin ja päättyy rekisteristä poistoon.

Oikeustoimikelpoisuus Oikeustoimikelpoisuus tarkoittaa oikeushenkilön kykyä tehdä oikeustoimia. Kutsutaan myös oikeudelliseksi toimintakyvyksi. Tarkoittaa kelpoisuutta ryhtyä toimiin, joilla on oikeudellisia vaikutuksia, esimerkiksi myydä omaisuutta ja ottaa velkaa. Oikeushenkilöiden oikeustoimikelpoisuus on riippuvainen suoraan heidän oikeuskelpoisuudestaan eli rekisteröitymisestään viralliseen rekisteriin.

Kuvio ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Analyysimuodot.....	14
Kuvio 2. Tilinpäätösanalyysin vaiheet.....	17
Kuvio 3. Yrityksen taloudelliset toimintaedellytykset.....	40
Kuvio 4. Yksityisen osakeyhtiön perustamisvaiheet.....	63
Kuvio 5. Case-yrityksen liiketulosprosentit ja toimialan mediaanit v. 2008–2010..	83
Kuvio 6. Case-yrityksen kokonaispääoman tuotto prosentit ja toimialan mediaanit v. 2008–2010.....	84
Kuvio 7. Case-yrityksen omavaraisuusaste prosentit ja toimialan mediaanit v. 2008–2010.....	85
Kuvio 8. Case-yrityksen suhteelliset velkaantuneisuusprosentit ja toimialan mediaanit v. 2008–2010.....	86
Taulukko 1. Case-yrityksen liikevaihtorakenteen muodostuminen tilikausittain v. 2008–2010.....	82
Taulukko 2. Case-yrityksen liikevaihdon muutosprosentit v. 2009–2010.....	82
Taulukko 3. Case-yrityksen toimintajäämäprosentit v. 2008–2010.....	87

Taulukko 4. Case-yrityksen rahoitusjäämäprosentit v. 2008–2010.....	88
Taulukko 5. Case-yrityksen omien osakkeiden vaikutus v. 2010 tunnuslukuihin...	88
Taulukko 6. Case-yrityksen talouden tunnusluvut yhteenvetona v. 2008–2010....	92

1 JOHDANTO

Tilinpäätösanalyysin tarkoituksena on muodostaa kokonaiskuva yrityksen taloudellisesta tilanteesta yrityksen omistajille ja yrityksen muille sidosryhmille. Yrityksen taloudellinen tila ja toimintakyky muodostuvat kolmesta perustekijästä, joita ovat kannattavuus, vakavaraisuus ja maksuvalmius. Jos jokin näistä perustekijästä ei ole kunnossa, on sillä vaikutusta yrityksen toimintakykyyn pidemmällä aikavälillä. Yrityksen taloudellisen tilan ja toimintakyvyn arviointi korostuvat erityisesti laskusuhdanteen aikana. Tilinpäätösanalyysissä laskettavien tunnuslukujen tuottamaa informaatiota käytetään myös yritysten taloudellisten päätöksentekotilanteiden tukena.

Osakeyhtiö on suosituin yhtiömuoto ja sen perustaminen on nykyään suhteellisen helppoa. Osakeyhtiön toiminta on säänneltyä toimintaa ja sitä ohjaavat osakeyhtiölaki ja useat muut erityislait. Laadittu yhtiöjärjestys ja mahdollinen osakassopimus tuovat myös osakeyhtiön toimintaan omat velvoitteet ja oikeudet. Osakkeenomistajat eivät voi vapaasti ottaa käyttöönsä yhtiön varoja. Tämän sääntelyn tarkoituksena on turvata osakepääoman ja muun sidotun oman pääoman pysyvyys yhtiössä sekä varmistaa yhtiön toimintakyky. Osakkeenomistajat eivät ole henkilökohtaisessa vastuussa yhtiön sitoumuksista ja velvoitteista, koska osakeyhtiö on erillinen ja itsenäinen oikeushenkilö.

1.1 Opinnäytetyön tavoite ja aiheen rajaus

Opinnäytetyön tavoitteena on tarkastella kohdeyrityksen taloudellisia toimintaedellytyksiä tilinpäätösanalyysin avulla. Lisäksi tarkastellaan yrityksen omien osakkeiden vastikkeellisen hankinnan vaikutusta valittuihin tunnuslukuihin 2010 päättyneellä tilikaudella. Kohdeyrityksenä on metallialalla toimiva pk-yritys. Yrityksen nimi on muutettu ja siitä käytetään jatkossa nimitystä Yritys Oy.

Tarkastelu kohdennetaan Yritys Oy:n kolmeen ensimmäiseen toimintavuoteen, käsittäen vuodet 2008–2010. Tarkastelu toteutetaan saatujen tasekirjojen ja liitetietojen sekä tase-erittelyiden antaman informaation perusteella.

Tutkimuskysymykset:

- Miten yrityksen kannattavuus, maksuvalmius ja vakavaraisuus ovat kehittyneet kolmen ensimmäisen toimintavuoden aikana?
- Miten yrityksen vastikkeellisesti hankkimat omat osakkeet vaikuttivat valittuihin kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden tunnuslukuihin vuonna 2010?

1.2 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyön ensimmäisessä luvussa eli johdannossa esitetään työn tausta, tavoite, aiheen rajausta ja rakenne. Työn teoriaosa muodostuu kahdesta eri luvusta eli tilinpäätösanalyysistä ja yksityisestä osakeyhtiöstä.

Työn toisessa luvussa käsitellään tilinpäätösanalyysia. Siinä esitetään ensin tilinpäätöksen pohjalta tehtäviä analyysimuotoja, analyysin käyttäjäryhmiä ja niiden tarpeita, tilinpäätösanalyysin vaiheita ja tuloslaskelman ja taseen standardointia eli oikaisuja tilinpäätösanalyysia varten. Tämän jälkeen käsitellään tilinpäätösanalyysissä käytettävistä rahoituslaskelmista konkreettisin ja käytetyin kassavirtalaskelma, tuloslaskelman muuttaminen maksuperusteiseksi kassavirtalaskelmaa varten ja kassavirtalaskelmasta johdettuja tunnuslukuja. Seuraavaksi käydään läpi tilinpäätösanalyysin yleisimpiä tunnuslukuja kannattavuudelle, vakavaraisuudelle ja maksuvalmiudelle. Lopuksi käsitellään hieman tilinpäätösanalyysiin liittyviä ongelmia.

Työn kolmannessa luvussa käsitellään yksityistä osakeyhtiötä yhtiömuotona, jossa ensin esitetään osakeyhtiön toimintaa säätelevää osakeyhtiölakia. Sitten esitetään hieman kirjanpitolain ja tilintarkastuslain asettamia velvoitteita osakeyhtiön

toiminnalle. Tämän jälkeen käydään läpi yksityisen osakeyhtiön perustamiseen liittyviä toimenpiteitä, kuten perustamissopimuksen, yhtiöjärjestyksen ja mahdollisen osakassopimuksen laatiminen, osakkeiden merkitseminen ja maksaminen ja kaupparekisteriin ilmoittaminen. Lopuksi esitellään pääpiirteittäin osakeyhtiön varojen jakamisen eri muotoja, kuten osakaslainaa, lahjoitusta, voiton jakoa osinkoina ja varojen jakamista vapaan oman pääoman rahastosta, osakepääoman alentamista, omien osakkeiden hankkimista ja lunastamista sekä yhtiön purkamista ja rekisteristä poistoa.

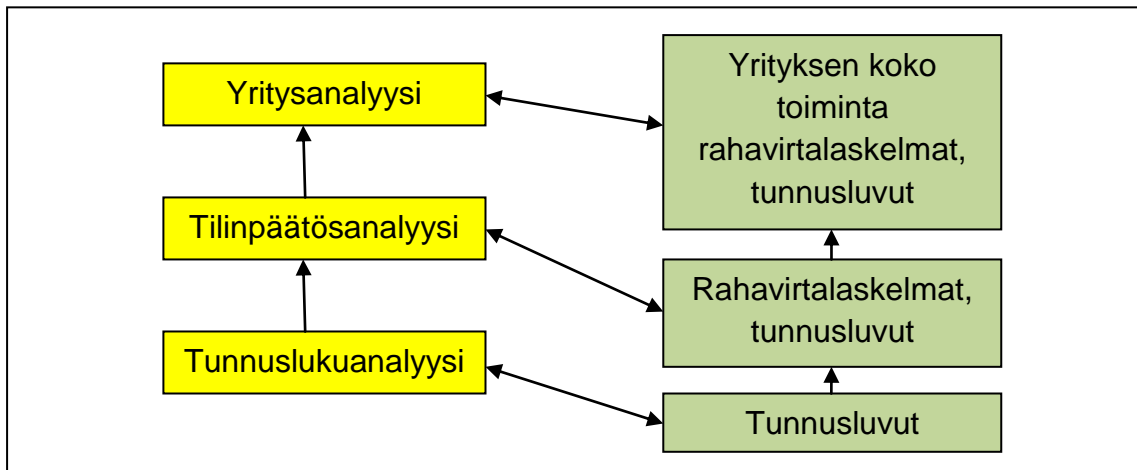
Työn empiirinen osuus esitetään neljännessä luvussa. Aluksi esitellään kohdeyritys. Sitten esitellään tuloslaskelmaan ja taseeseen tehdyt oikaisut sekä kassavirtalaskelmaan tehdyt muutokset. Tämän jälkeen esitetään omien osakkeiden eliminointi vuodelle 2010 oikaistuun taseeseen ja kassavirtalaskelmaan. Tämän jälkeen oikaistusta tuloslaskelmasta, taseesta ja kassavirtalaskelmasta lasketut tunnusluvut havainnollistetaan ja analysoidaan kuvioiden ja taulukoiden avulla. Lopuksi tunnuslukujen tuottama informaatio tiivistetään ja esitetään johtopäätös kappaleessa.

Opinnäytetyön viides luku käsittää yhteenvedon, jossa käsitellään tunnuslukujen valintaan vaikuttaneita asioita ja yrityksen vastikkeellisesti hankkimien omien osakkeiden vaikutusta valittuihin vakavaraisuuden tunnuslukuihin. Lopuksi esitetään pohdintaa yrityksen tunnuslukuarvojen alenemisesta ja uusien, yrityksen omien tunnuslukuarvotasojen löytämisestä.

2 TILINPÄÄTÖSANALYYSI

Tilinpäätösanalyysin tarkoitus on mitata yrityksen kannattavuutta, rahoitusta ja taloudellisia toimintaedellytyksiä ja arvioida kriittisesti yritystä tilinpäätösinformaation pohjalta. Tilinpäätösanalyysin vertailuperusteena käytetään tavoitteita, jotka analyysin tekijä on itse valinnut tai asettanut ja toisia samalla alalla toimivia yrityksiä. Parhaimmillaan tilinpäätösanalyysissä yhdistyvät tilinpäätöksen perusteella laskettavat tunnusluvut, tunnuslukumuutosten tarkastelu ja muutosten taustalla vaikuttavat syy-seuraussuhteet. Tilinpäätösanalyysin perusinformaationa on yrityksen virallinen tilinpäätös, sen liitetiedot ja muu käytettävissä oleva tieto. Tilinpäätösanalyysi merkitsee toisaalta kannanottoa virallisen tilinpäätöksen eriin ja niiden arvostamiseen, toisaalta erien ryhmittelyyn toimintakauden tulosta, taloudellista asemaa ja maksuvalmiutta määriteltäessä. Tilinpäätösanalyysin tavoitteena olisi muodostaa mahdollisimman hyvä kokonaiskuva yrityksen taloudellisesta tilanteesta. (Niskanen & Niskanen 2003, 8; Toivio 2010, 28–29.)

2.1 Tilinpäätöksen pohjalta laadittavat analyysit



KUVIO 1. Analyysimuodot

Olen laatinut edellä olevan kuvion analyysimuodoista (KUVIO 1) mukaillen Jyrki Niskasen ja Mervi Niskasen teosta ”Tilinpäätösanalyysi” ja olen muokannut sitä edelleen.

Tiedon tarve yrityksen taloudellisesta tilanteesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä on hyvin monipuolista. Tilinpäätösanalyysijä laaditaan monella eri tavalla ja laajuudella, riippuen käyttötarkoituksesta ja käyttäjäryhmien tarpeista. Tilinpäätöksen pohjalta laadittavat perinteiset analyysit voidaan kuitenkin jakaa kolmeen pääryhmään analyysimuodon mukaan; tunnuslukuanalyysiin, tilinpäätösanalyysiin ja yritysanalyysiin. Muita analyysityyppejä ovat esim. toimiala-analyysit, sijoitusanalyysit ja markkinaperusteiset tilinpäätösanalyysit. (Niskanen & Niskanen 2003, 9; Salmi 2010, 114.)

Tunnuslukuanalyysiä voidaan pitää analyysimuodoista suppeimpana ja yksinkertaisimpana. Analyysissä yrityksen oikaistusta tuloslaskelmasta ja taseesta lasketaan vain muutama tunnusluku, joiden perusteella yrityksen taloudellinen tilanne esitetään tiivistetysti. Tunnuslukuanalyysin tuottamaa informaatiota

käytetään tilinpäätösanalyysin ja yritysanalyysin osana. (Niskanen & Niskanen 2003, 9.)

Tilinpäätösanalyysi on hieman kehittyneempi analyysin muoto, jossa useiden erilaisten tunnuslukujen ja muiden menetelmien, kuten esimerkiksi rahavirtalaskelman, avulla pyritään arvioimaan yksityiskohtaisemmin yrityksen taloudellisen menestymisen osatekijöitä ja tunnuslukujen arvoihin vaikuttaneita tekijöitä. Tilinpäätösanalyysin tavoitteena on arvioida yrityksen kannattavuutta ja rahoitusrakennetta. Kannattavuuden arvioinnissa tarkastellaan tuloksen riittävyttä ja kannattavuuden kehittymiseen liittyviä riskejä. Rahoitusrakennetta tarkastellaan kahdella aikavälillä. Vakavaraisuutta ja siihen liittyviä riskejä arvioidaan pitkällä aikavälillä, ja maksuvalmiutta ja siihen liittyviä riskejä arvioidaan lyhyellä aikavälillä. (Niskanen & Niskanen 2003, 10).

Yritysanalyysi eli yritystutkimus pyrkii selvittämään syvällisemmin yrityksen taloudellisen menestymisen syyt liiketoiminnan tasolla. Yritysanalyysi ottaa tunnuslukumittareiden ja yrityksen rahaprosessin lisäksi huomioon yrityksen reaali prosessin. Laajimmillaan analyysi kohdistuu yrityksen koko toimintaan, toimintaympäristöön ja sen kehitysnäkymiin. Näin saatua tietoa voidaan käyttää hyväksi ja jalostaa yrityksen tulevan kehityksen ennustamisessa. Käytännössä yritysanalyysi on välttämätöntä pankeille ja muille luottolaitoksille, joiden vakavaraisuusvaatimuksen vuoksi luotonantoa valvova Fiva edellyttää tällaisen analyysin laatimista jokaisen luottopäätöksen yhteydessä. (Niskanen & Niskanen 2003, 9–11; Salmi 2010, 114, 225.)

2.2 Tilinpäätösanalyysin käyttäjäryhmiä

Yrityksellä on sen koosta ja omistuspohjasta riippuen useita sidosryhmiä, joiden tarve saada ja ymmärtää yrityksen taloudellista informaatiota on erilainen. Tilinpäätösanalyysin keskeisin käyttäjäryhmä on yritykseen varojaan sijoittaneet osakkeenomistajat, joiden kiinnostuksen kohteena ovat yrityksen kannattavuuden

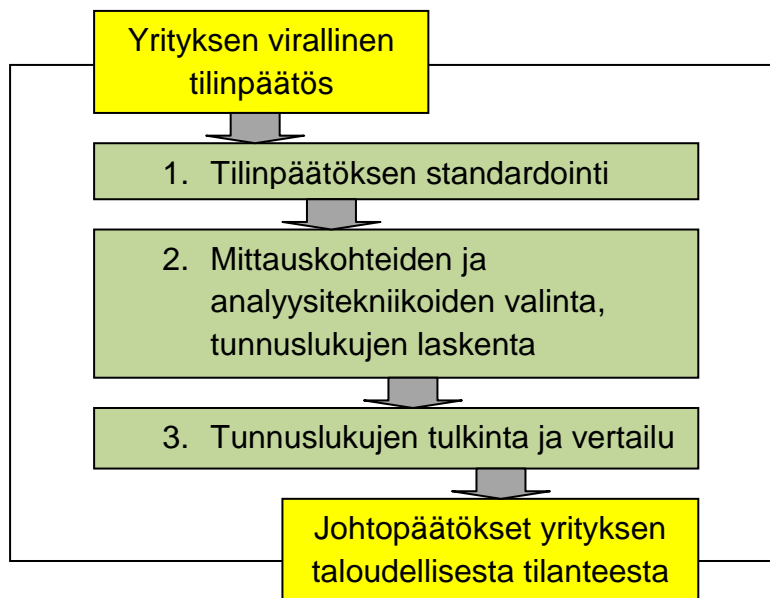
arviointi sekä yrityksen kyky maksaa osinkoa sijoitetulle pääomalle. Yritysjohto on myös kiinnostunut tilinpäätösanalyysin tuottamasta informaatiosta useasta eri näkökulmasta. Saamaansa informaatiota johto käyttää päivittäisessä liiketoiminnassa isojen päätösten tukena, kuten esimerkiksi investointi- ja rahoituspäätöksissä. Johdolla saattaa olla myös henkilökohtaisia kiinnostuksen kohteita, kuten erilaiset tulos- ja voittopalkkiojärjestelyt, jotka ovat sidottuja yhteen tai useampaan tunnuslukuun tai tilinpäätöserään. (Niskanen & Niskanen 2003, 14; Kallunki & Kytönen 2007, 18; Toivio 2010, 28.)

Tilinpäätösanalyysien suurkuluttajia ovat Suomessa rahoituslaitokset, jotka käyttävät tilinpäätösanalyysijä luottopäätösten tukena sekä asiakkuuksien seurannassa. Vieraan pääoman sijoittajat ovat kiinnostuneita tilinpäätösanalyysin tuottamasta yrityksen vakavaraisuutta koskevasta informaatiosta. Kannattavuus on myös luotonantajille tärkeä informaation lähde, koska se vaikuttaa pitkällä aikavälillä yrityksen vakavaraisuuteen. Rahoittajille on tärkeää, että yritys selviytyy sovitusta koronmaksuista ja pääoman palautuksista laina-ajan kuluessa yrityksen kannattavuuden vaihteluista huolimatta. (Kallunki & Kytönen 2007, 19; Toivio 2010, 28.)

Tavarantoimittajia kiinnostaa tilinpäätösanalyysissä vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta koskeva informaatio, erityisesti yrityksen kyvystä selviytyä lyhytaikaisista maksuvelvoitteistaan eli ostovelvoista. Yritys voi olla voimakkaasti sidoksissa tavarantoimittajaan esimerkiksi tilanteessa, jossa suurin osa alihankintayrityksen myynnistä kohdistuu vain yhteen asiakasyritykseen. Tällaisessa tilanteessa asiakasyrityksen taloudellinen menestyminen vaikuttaa myös alihankinta yrityksen menestymiseen. Verottajan kiinnostuksen kohteena on yrityksen kannattavuutta koskeva informaatio. Talouden suhdannevaihtelut vaikuttavat yrityksen kannattavuuteen ja ovat osa vuosituloksen muodostumista, josta yritys maksaa tuloveronsa. Asiakkailla on muita sidosryhmiä pienempi tarve käyttää tilinpäätösanalyysin tuottamaa informaatiota. Informaation merkitys kuitenkin korostuu pitkäaikaisissa asiakassuhteissa, joissa tavarantoimittajan vaihtamisesta saattaa aiheutua merkittäviä kustannuksia. Yrityksen kilpailijat ovat

kiinnostuneita yrityksen myynnin kehityksestä, kannattavuudesta, panostuksista investointeihin ja tutkimus- ja tuotekehitykseen sekä markkinaosuuksien muutoksista. Henkilökuntaa kiinnostaa yrityksen taloudellinen kehitys työpaikan säilyvyyden ja yrityksen henkilökunnalle kohdistamien tulos- ja voittopalkkiojärjestelmien näkökulmasta. (Niskanen & Niskanen 2003, 15; Kallunki & Kytönen 2007, 17–20.)

2.3 Tilinpäätösanalyysin vaiheet



KUVIO 2. Tilinpäätösanalyysin vaiheet

Tilinpäätösanalyysin lähtökohta on, että yrityksen tilinpäätös on laadittu voimassa olevien lakien ja asetusten mukaan. Tilinpäätösanalyysin ensimmäisenä vaiheena on aina lähtöaineiston eli yrityksen virallisen tuloslaskelman ja taseen, standardointi. Standardoinnilla tarkoitetaan tuloslaskelman ja taseen oikaisua sellaiseksi, että niistä johdetut tunnusluvut ovat vertailukelpoisia muiden yritysten tunnuslukuihin, saman toimialan tunnuslukuihin ja yrityksen oman talouden aikaisempien vuosien tunnuslukuihin. Tilinpäätösoikaisuina ei esitetä esimerkiksi vääristä kirjaustavoista johtuvia korjauksia. Tilinpäätösoikaisujen tarkoitus on jalostaa tilinpäätöstietoa siten, että se parhaiten palvelee analyysin tekijän

tarkoitusta. (Niskanen & Niskanen 2003, 19; Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 7.)

Tilinpäätösanalyysin toisessa vaiheessa valitaan mittauskohteet, analyysitekniikat ja lasketaan tunnusluvut. Analyysin tekijä valitsee mittauskohteet ja käytettävän analyysitekniikan sen mukaan, mitä analyysillä halutaan mitata ja mikä analyysitekniikka parhaiten valittuun mittauskohteeseen sopii. Yleisemmin käytettävät analyysitekniikat voidaan jakaa prosenttilukumuotoisen tilinpäätöksen laadintaan, trendianalyysiin, tunnuslukuanalyysiin ja kassavirta-analyysiin. Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös tarkoittaa sitä, että tilinpäätöksen erät suhteutetaan joko liikevaihtoon tai taseen loppusummaan ja saadut luvut esitetään prosenttilukumuodossa. Trendianalyysissä prosenttilukumuotoisia (common size) tilinpäätöksen eriä verrataan keskenään useamman peräkkäisen vuoden ajalta siten, että tarkastelujakson ensimmäistä vuotta pidetään perusvuotena ja myöhempien vuosien tulevia arvoja verrataan perusvuoteen erä kerrallaan. Tunnuslukuanalyysissä lasketaan suhdelukumuotoisia (ratio) tunnuslukuja tuloslaskelman ja taseen eristä. Tunnusluvuilla mitataan yrityksen menestymisen eri osatekijöitä. Kassavirta-analyysissä laaditaan rahoituslaskelmia, joissa suoriteperusteisen tilinpäätöksen erät muutetaan maksuperusteisiksi. Kassavirta-analyysin antama informaatiohyöty on suurimmillaan, kun sitä käytetään yhdessä jonkun muun analyysitekniikan rinnalla. (Niskanen & Niskanen 2003, 19–20.)

Viimeisenä vaiheena tilinpäätösanalyysissä on eri tekniikoiden avulla saatujen tunnuslukujen tulkinta, niiden taustalla olevien syy-seuraussuhteiden selvittäminen ja tunnuslukujen vertaaminen. Johtopäätöksiä yrityksen taloudellisesta tilanteesta ei voida tehdä yhden yrityksen yhden vuoden tilinpäätöstietojen pohjalta laskettujen tunnuslukujen perusteella, vaan tunnuslukuja pitää suhteuttaa johonkin vertailutietoon. Vertailu voidaan tehdä ajallisena poikkileikkausanalyysinä, aikasarja-analyysinä tai näiden yhdistelmänä. Ajallisessa poikkileikkaustarkastelussa yrityksen tunnuslukuja verrataan samalta ajalta muihin, samalla toimialalla toimiviin yrityksiin, koko toimialan keskiarvoihin tai jopa yrityksen kilpailijoihin. Tällöin voidaan puhua ”benchmarkingista”.

Aikasarjatarkastelussa yrityksen omaa kehitystä seurataan tunnusluvuilla useampina peräkkäisinä vuosina pidemmällä aikavälillä. (Niskanen & Niskanen 2003, 111–112; Salmi 2010, 151.)

2.4 Tuloslaskelman ja taseen oikaiseminen analyysiä varten

Tilinpäätösoikaisujen tavoitteena on saada yrityksen eri tilikaudet vertailukelpoisiksi keskenään ja vertailukelpoisiksi myös muiden yritysten kanssa. Jotta tilinpäätöksen standardointi eli oikaisu voidaan tehdä, on tunnistettava tilinpäätöksen harkinnanvaraisuudet ja joustokohdat, joita tilinpäätöksen tekijällä on ollut käytettävissään. Tilinpäätöksessä sallitut vaihtoehtoiset tilinpäätösratkaisut vaikuttavat tilinpäätösanalyysin tunnuslukuihin ja niiden perusteella saatavaan yrityskuvaan. Ennen tunnuslukujen laskemista pyritään yhdenmukaistamaan vertailtavien yritysten vaihtoehtoiset tilinpäätösratkaisut tarkoituksena parantaa tunnuslukujen vertailtavuutta ja yksiselitteisyyttä sekä tunnuslukujen hyödynnettävyyttä päätöksenteossa. Tilinpäätösten yhdenmukaistamisessa ja suomalaisen lainsäädännön pohjalta laskettavissa tunnusluvuissa käytetään apuna Yritystutkimusneuvottelukunnan (YTN) kehittämää tilinpäätösanalyysiä ja tunnuslukujen laskentaperiaatteita. (Toivio 2010, 29; Salmi 2010, 131; Leppiniemi & Walden 2010, 330–331.)

Tilinpäätöstietojen oikaisutarve on vähentynyt uuden kirjanpitolain ja –asetuksen myötä, joka astui voimaan 31.12.1997. Uudistuksella pyrittiin tilinpäätösinformaation laadun parantamiseen mm. tilinpäätöksen liitetietovaatimuksia täydentämällä ja arvostussäännöksiä tarkentamalla. Nykyään tilinpäätöksen oikaiseminen on pääasiassa tuloslaskelman ja taseen erien uudelleen järjestelyä. (Niskanen & Niskanen 2003,19; Kallunki & Kytönen 2007, 30–31.)

Yrityksen normaali tilikausi on 12 kuukautta. Jos tilikausi on poikkeava, niin virallisen tuloslaskelman erät normeerataan vuotuisiksi jakamalla asianomainen

erä tilikauden pituudella ja kertomalla kahdellatoista. Tase-eriin ei tehdä vastaavanlaista muutosta. (Kallunki & Kytönen 2007, 50.)

2.4.1 Tuloslaskelman oikaisut

Tuloslaskelman oikaisujen tavoitteena on saada selville säännöllisen ja jatkuvan liiketoiminnan tulos eli operatiivinen tulos. Oikaistun tuloslaskelman rakenteen osalta näkyvimvät erot verrattuna viralliseen tuloslaskelman rakenteeseen ovat välitulosten esittämisessä. Oikaistussa tuloslaskelmassa käytetään välitulosten esittämisessä termejä käyttökate, liike-tulos, nettotulos ja kokonaistulos. Nettotulos vastaa edellä mainituista tavoitetuloskäsitteistä yrityksen operatiivista tulosta. (Kallunki & Kytönen 2007, 44; Salmi 2010, 131; Toivio 2010, 28.)

Oikaistu kululajikohtainen tuloslaskelma lähtee liikkeelle liikevaihdosta ja sen jälkeen esitetään liiketoiminnan muut tuotot. Yleisemmin analysoijan on kiinnitettävä huomio tuloslaskelman oikaisuihin liiketoiminnan muiden tuottojen käsittelyyn, pohtimalla niiden kertaluonteisuutta ja olennaisuutta ja jotka näin ollen vaikuttavat ja vaikeuttavat yrityksen vuosittaista kannattavuusvertailua. Liiketoiminnan muut tuotot erää oikaistaan siirtämällä epäsäännölliset, kertaluonteiset, olennaiset ja poikkeukselliset tuotot satunnaisiin tuottoihin. Tällaisia edellä mainittuja tuottoja ovat mm. tuotekehitys- ja käynnistysavustukset, käyttöomaisuuden myyntivoitot ja kokonaisesta toimialasta luopumisen yhteydessä saadut myyntivoitot. (Kallunki & Kytönen 2007, 44; Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 12; Toivio 2010, 28.)

Aine- ja tarvikekäyttöä oikaistaan vähentämällä ainevaraston lisäys ostokuluista tai lisäämällä ainevaraston vähennys ostokuluihin (Kallunki & Kytönen 2007, 44–45). Valmiste- ja puolivalmisteveraston muutokset otetaan myös huomioon ja valmistus omaan käyttöön oikaistaan lisäämällä se valmisteverastojen muutokseen.

YTN:n (2009, 17) mukaan henkilöstökuluja oikaistaan tekemällä laskennallinen palkkakorjaus, mikäli omistajien työpanosta vastaavaa palkkaa ei ole kirjattu tuloslaskelmaan kuluksi. Tämä koskee kaikkia yhtiömuotoja ja elinkeinonharjoittajia. Ulkopuolelle jäävät kiinteistöyhtiöt, säätiöt ja yhdistykset. Palkkakorjauksen määräksi suoritellaan liikevaihdon mukaan seuraavasti:

Liikevaihto (12kk)	Palkkakorjaus/henkilö
70 000 € – 400 000€	20 000 €
yli 400 000 €	30 000 €

Liiketoiminnan muista kuluista siirretään satunnaisiin kuluihin liiketoimintaan kuulumattomat, tuloksen kannalta olennaiset, kertaluonteiset erät kuten esimerkiksi kokonaisesta toimialasta luopumiseen liittyvät myyntitappiot. Oikaisu tehdään vain silloin, kun näitä kuluja vastaavat liiketoiminnan muut tuotot on siirretty satunnaisiin tuottoihin. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 18.)

Näiden edellä mainittujen oikaisujen jälkeen saadaan selville ensimmäinen välitulos, joka on käyttökate (EBITDA, Earnings Before Interest, Tax, Depreciation and Amortization). Käyttökate kertoo tuloslaskelman jäämän lyhytvaikutteisten menojen jälkeen. Käyttökatteeseen eivät vaikuta taseesta riippuvaiset erät, kuten esimerkiksi poistot, rahoituserät ja verot. (Salmi 2010, 134.)

Oikaistussa tuloslaskelmassa suunnitelman mukaisina poistoina käytetään elinkeinoverolain (EVL) mukaisia maksimipoistoja, jos tehdyt poistot tai poistoajat ylittävät kirjanpitolautakunnan (KILA) suositukset. EVL:n ja KILAn välinen poistoero näkyy oikaistussa tuloslaskelmassa erässä muut tuloksen oikaisut. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 19.)

Oikaistun tuloslaskelman toinen välitulos on liike-tulos (EBIT, Earnings Before Interest and Tax). Liike-tulos kertoo, kuinka paljon liiketoiminnan aikaansaamista

tuotoista on jäljellä, kun niistä on vähennetty kaikki liiketoiminnan ylläpitämiseen ja kehittämiseen liittyvät kulut. (Salmi 2010, 134.)

Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista erään liitetään virallisesta tuloslaskelmasta erät tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä, tuotot osuuksista omistusyhteisy yrityksissä ja tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista. Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista erään mahdollisesti kirjatut kurssivoitot siirretään oikaistussa tuloslaskelmassa kohtaan kurssierot. Mahdollinen yhtiöveronhyvitys poistetaan kokonaisuudessaan ja siirretään välittömiin veroihin. Jos yhtiöveron hyvitys ei sisälly tilikauden veroihin, niin sitä ei poisteta rahoitustuotoista. Yhtiöveron hyvitysjärjestelmä on poistunut käytöstä vuonna 2005. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 20.)

Muut korko- ja rahoitustuotot erään kirjatut kurssivoitot siirretään oikaistuun tuloslaskelmaan kohtaan kurssierot. Käyvän arvon muutokset, jotka sisältyvät rahoitustuottoihin, siirretään oikaistun tuloslaskelman kokonaistuloksen alapuolelle. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 20–21.)

Korkokulut ja muut rahoituskulut erään mahdollisesti kirjatut kurssitappiot siirretään oikaistun tuloslaskelman kohtaan kurssierot. Käyvän arvon muutokset, jotka sisältyvät rahoituskuluihin, siirretään oikaistun tuloslaskelman kokonaistuloksen alapuolelle käyvänarvon muutokset erään. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 21.)

Niskasen ja Niskasen (2003, 68) mukaan oikaistun tuloslaskelman erään sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset siirretään virallisesta tuloslaskelmasta pysyvien ja vaihtuvien vastaavien sijoitusten ja lainasaamisten arvonalennukset erä.

Välittömät verot erään luetaan virallisesta tuloslaskelmasta erät tuloverot ja muut välittömät verot. Tähän erään tulevat oikaistussa tuloslaskelmassa vain analysoitavan tilikauden verot, joten aikaisempien tilikausien veronpalautukset tai

lisäverot siirrettään oikaistuun tuloslaskelmaan kohtaan satunnaiset tuotot ja kulut. Välittömiin veroihin kirjatut satunnaisista tuotoista ja kuluista johtuvat verot siirretään oikaistun tuloslaskelman satunnaisiin kuluihin ja tuottoihin. Vero-oikaisu tehdään myös silloin, kun liiketoiminnan muita tuottoja ja kuluja on siirretty satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin. Mahdollinen yhtiöveron hyvityksestä johtunut erä poistetaan kokonaan ja oikaistaan vastaavasti osinkotuottoja. Veroista oikaistaan kohtaan muut tuloksen oikaisut laskennalliset verosaamiset ja verovelat. Jotta eri yhtiömuodot saadaan vertailukelpoisiksi, voidaan esimerkiksi henkilöyhtiöiden verot ottaa huomioon arvioimalla ne yrityksen nettovarallisuuden perusteella. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 21–22.)

Oikaistun tuloslaskelman kolmas välitulos on nettotulos. Nettotulos- nimitystä käytetään, kun analyysintekijä on selvittänyt parhaansa mukaan yrityksen operatiivisen tuloksen. (Salmi 2010, 136.)

Oikaistun tuloslaskelman viimeisen välituloksen eli kokonaistuloksen selvittämiseksi käsitellään vielä erät satunnaiset tuotot ja kulut. Satunnaiset tuotot ja kulut erään mahdollisesti kirjatut selkeästi varsinaiseen liiketoimintaan kuuluvia kuluja, jotka eivät ole kertaluonteisia, tuloksen kannalta olennaisia tai tavanomaisesta toiminnasta poikkeavia, oikaistaan takaisin liiketoiminnan kuluihin. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 22.)

Lopuksi YTN:n (2009, 12) esittää oikaistussa tuloslaskelmassa kokonaistuloksen jälkeen tilinpäätösjärjestelyihin liittyvät erät ja muut tuloksen oikaisuihin liittyvät erät. Tilinpäätösjärjestelyihin liittyviä eriä ovat mm. poistoeron muutokset ja vapaaehtoiisiin varauksiin liittyvät muutokset. Muita tuloksen oikaisueriä ovat mm. laskennallinen palkkakorjaus, käyvän arvon muutokset ja muut tuloksen oikaisut.

2.4.2 Taseen oikaisut

Taseen oikaisujen tarkoituksena on eliminoida erät, joilla ei ole tulontuottamiskykyä tai omaisuusarvoa. Myös taseen ulkopuoliset erät, olennainen varallisuus, velat ja muut vastuusitoumukset, joita ei näy taseessa, tulisi merkitä oikaistuun taseeseen. Oikaistun taseen esittämistavan suurimpana erona virallisen taseen esittämistapaan on vaihtuvien vastaavien pitkäaikaisten saamisten sisällyttäminen pysyviin vastaaviin ja vastattavaa puolella oman pääoman oikaisujen esittäminen omana eränään sekä korollisten velkojen esittämistapa. (Salmi 2010, 138; Toivio 2010, 28.)

Kallungin ja Kytösen (2007, 48) mukaan oikaistussa taseessa omana eränään esitetään leasingvastuukanta, joka selviää yrityksen tilinpäätöksen liitetiedoista. Leasingvastuukanta lisätään taseeseen sekä vastaavaa – puolelle että vastattavaa – puolelle.

Taseen vastaavat -puolen oikaisuja. Oikaistun taseen erään aineettomat hyödykkeet kuuluvat erät kehittämismenot, liikearvo ja muut aineettomat hyödykkeet. Aineettomat hyödykkeet erään kuuluvat aiheettomat aktivoinnit poistetaan taseen varoista ja samalla summalla pienennetään taseen omaa pääomaa. Kehittämismenoista poistetaan sellaiset erät, joilla ei ole tuloja kerryttävää vaikutusta ja jotka eivät täytä KTM:n vaatimuksia. Liikearvo erästä poistetaan arvottomaksi osoittautunut liikearvo kokonaan taseen vastaavista. Muut aineettomat hyödykkeet erään siirretään virallisesta taseesta erät aineettomat oikeudet, muut pitkävaikutteiset menot ja aineettomiin hyödykkeisiin liittyvät ennakkomaksut. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 26–27.)

Oikaistu taseen erään aineelliset hyödykkeet kuuluvat erät maa- ja vesialueet, rakennukset ja rakennelmat, koneet ja kalusto ja muut aineelliset hyödykkeet. Muut aineelliset hyödykkeet erään siirretään virallisesta taseesta muut aineelliset hyödykkeet, aineellisten hyödykkeiden ennakkomaksut ja keskeneräiset

hankinnat. Näihin eriin ei yleensä liity erityisiä oikaisutoimenpiteitä. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 28.)

Oikaistun taseen erään sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset kuuluvat erät sisäiset osakkeet ja osuudet, muut osakkeet ja osuudet, sisäiset saamiset ja muut saamiset ja sijoitukset. Sisäiset osakkeet ja osuudet erään yhdistetään virallisesta taseesta erät osuudet saman konsernin yrityksissä ja osuudet omistusyhteisy yrityksissä. Jos omistetun yrityksen oma pääoma on menetetty, ja todetaan käytettävissä olevien tietojen perusteella, ettei osakkeilla ole arvoa, tulee osakkeiden tasearvo poistaa osakkeista ja omasta pääomasta. Muut osakkeet ja osuudet erään ei yleensä kohdistu oikaisutarpeita. Sisäiset saamiset erään siirretään virallisen taseen sijoituksista ja pitkäaikaisista saamisista erät saamiset saman konsernin yrityksiltä ja saamiset omistusyhteisy yrityksiltä. Oikaistussa taseessa sisäiset lainasaamiset vähennetään saamisista ja omasta pääomasta mm. silloin kun henkilöyhtiöllä on saatavia omistajilta tai vastuunalaisilta yhtiömiehiltä. Vähennystä perustellaan sillä, että rahan nostamiset rinnastetaan yksityiskäyttöön eli oman pääoman vähennykseen, koska yhtiömies omistaa yrityksen kaikki varat. Lainasaamiset vähennetään myös siinä tilanteessa, että velallisyriksen oma pääoma on menetetty ja sen takaisinmaksu on epätodennäköistä. Vähennys tehdään myös silloin, kun lainasaaminen on riskisijoitus, esim. pääomalaina, jonka takaisinmaksaminen on epävarmaa ja joka on annettu velallisyhtiön oman pääoman vajauksen kattamiseen. Muut saamiset ja sijoitukset erään siirretään virallisessa taseessa sijoituksissa ja pitkäaikaisissa saamisissa olevat muut saamiset, myyntisaamiset, lainasaamiset, maksamattomat osakkeet tai osuudet ja siirtosaamiset. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 29–30.)

Oikaistussa taseessa vaihto-omaisuus erässä esitetään erät aineet ja tarvikkeet, keskeneräiset tuotteet, valmiit tuotteet ja muu vaihto-omaisuus. Jos tukku- tai vähittäiskauppa kirjaa vaihto-omaisuutensa virallisessa taseessa valmiit tuotteet kohtaan, niin oikaistussa taseessa erä siirretään kohtaan aineet ja tarvikkeet.

Oikaistun taseen muu vaihto-omaisuus erään siirretään virallisen taseen erät muu vaihto-omaisuus ja ennakkomaksut. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 31.)

Oikaistussa taseessa lyhytaikaiset saamiset erässä esitetään erät myyntisaamiset, sisäiset myyntisaamiset, muut sisäiset saamiset ja muut saamiset. Myyntisaamiset erään lisätään käytetty factoringluotto ja sama summa siirretään myös taseen velkoihin, jos yrityksen factoringrahoitusta koskevissa kirjauksissa käytetään nettokirjaustapaa. Jos factoringsaamisten luottoriski on siirtynyt rahoittajalle, niin oikaisua ei tehdä. Muut sisäiset saamiset erään siirretään virallisen taseen muut saamiset ja siirtosaamiset eristä saamiset saman konsernin yrityksiltä ja saamiset omistusyhteisy yrityksiltä. Muut saamiset erään yhdistetään virallisen taseen lyhytaikaisista eristä lainasaamiset, muut saamiset, maksamattomat osakkeet tai osuudet ja siirtosaamiset. Saamisissa mahdollisesti oleva ennakko-osinko eli kyseiseltä tilikaudelta saatava osinkotulo poistetaan saamisista ja omasta pääomasta. Siirtosaamisissa mahdollisesti olevat osatuloutuksen saamiset siirretään oikaistussa taseessa vaihto-omaisuuteen keskeneräiset tuotteet ryhmään käyttöpääoma- ja maksuvalmiustarkastelussa. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 32–33.)

Viimeisenä eränä oikaistun taseen vastaavaa puolella esitetään rahat ja rahoitusarvopaperit. Tähän erään siirretään virallisesta taseesta erät rahoitusarvopaperit ja rahat ja pankkisaamiset. (Niskanen & Niskanen 2003, 76.)

Taseen vastattavat -puolen oikaisuja. Oikaistun taseen omassa pääomassa esitetään erät osake- tai muu peruspääoma, ylikurssi- ja arvonorotusrahasto, käyvän arvon rahasto, muut rahastot, kertyneet voittovarot, tilikauden tulos ja pääomalainat. Osake- tai muu peruspääomaan ei liity oikaisutarvetta, joten luvut oikaistuun taseeseen saadaan suoraan virallisesta taseesta. Tähän ryhmään sisältyy osakeyhtiön osakepääoma ja muiden yhtiömuotojen omistajien sijoittamat perus- tai osuuspääomat. Ylikurssi- ja arvonorotusrahastoon ei liity mainittavia oikaisutoimenpiteitä. Käyvän arvon rahaston vähennykseksi siirretään mahdollisesti tehty rahoitusvälineiden käyvän arvon alentuminen. Muut rahastot

erään yhdistetään virallisesta taseesta vararahasto ja yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen mukaiset rahastot. Kertyneet voittovarot erään siirretään aikaisempien tilikausien voitot ja tappiot, joista on vähennetty maksetut osingot. Tilikauden tulos kohdassa esitetään virallisen tuloslaskelman mukainen tilikauden voitto tai tappio, koska oikaistun tuloksen muodostumiseen vaikuttaneet oikaisut huomioidaan oman pääoman oikaisuina oman pääoman oikaisut erässä. Jos yritys on kirjannut tilinpäätökseensä kuluvalta tilikaudelta jaettavan osingon jo osingonjakovelaksi ja pois omista pääomista, niin osingonjako palautetaan voittovaroihin takaisin. Osinkosaaminen poistetaan osingon saajan taseesta ja samalla summalla pienennetään omia varoja. Jos pääomalaina on sijoitettu yhtiöön oman pääoman luonteisena eränä eikä esimerkiksi konkurssin vaihtoehtona, siirretään se oikaistussa taseessa omiin varoihin eli oman pääoman ryhmään omaksi eräkseen. Näin tehtynä se parantaa omavaraisuusastetta vakavaraisuutta tarkasteltaessa. (Niskanen & Niskanen 2003, 77; Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 34–35; Salmi 2010, 140.)

Niskasen ja Niskasen (2003, 79–80) mukaan poistoeroihin ja vapaaehtoiisiin varauksiin sisältyvät yhtiöverokannan mukaiset laskennalliset verovelat siirretään oikaistun taseen vastattavaa -puolelle laskennalliseen verovelka erään.

Oikaistun taseen erä oman pääoman oikaisut muodostuvat virallisen taseen omaisuuserien ja velkojen oikaisuista, jotka on aktivoitu viralliseen taseeseen. Näitä ovat esim. liikearvot, joilla ei ole tulon odotuksia ja kehittämismenot, jotka eivät täytä Kauppa ja teollisuusministeriön vaatimuksia. Tähän erään oikaistaan myös epävarmat saamiset, saamiset henkilöyhtiön omistajilta, aiheettomat arvonorotukset ja käyvän arvon muutokset, pysyvien vastaavien arvonoikaisut, poistoerot ja ennakko-osingot. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 36–37.)

Oikaistun taseen pitkäaikaisessa vieraassa pääomassa esitetään erät pääomalainat, lainat rahoituslaitoksilta, eläkelainat, saadut ennakot, sisäiset velat ja muut pitkäaikaiset velat. Tässä ryhmässä esitetään pääomalainat, joita ei voida siirtää oikaistun taseen oma pääoma ryhmään. Lainat rahoituslaitoksilta erään

siirretään virallisesta taseesta joukko- ja vaihtovelkakirjalainat. Eläkelainoihin ei liity oikaisutarpeita. Saadut ennakot, jotka kohdistuvat keskeneräisiin töihin, ei lasketa veloiksi. Osatuloutusmenetelmää käyttävät yritykset netottavat saadut ennakkomaksut tuotoiksi. Sisäiset velat erään yhdistetään virallisesta taseesta velat saman konsernin yrityksille ja velat omistusyhteisyriksille. Kumpaakin erään sisältyy näihin eriin liittyvät pitkäaikaiset ostovelat. Näiden erien oletetaan olevan korollisia velkoja. Muut pitkäaikaiset velat erään liitetään virallisesta taseesta ostovelat, rahoitusvekselit, muut velat ja siirtovelat. Myös näiden erien oletetaan olevan korollisia velkoja. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 38–39; Salmi 2010, 140.)

Laskennallinen verovelka erään oikaistaan yhtiöverokannan mukaiset osuudet poistoerosta ja vapaaehtoisista varauksista. Tuloslaskelmaan ei siirretä laskennallisen verovelan muutosta. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 39.)

Oikaistun taseen erään pakolliset varaukset siirretään virallisesta taseesta erät eläkevaraukset, verovaraukset ja muut pakolliset varaukset. Velkatarkastelussa nämä erät ovat yleensä korottomia pitkäaikaisia velkoja. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 40.)

Oikaistun taseen lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan luetaan erät korolliset lyhytaikaiset velat, saadut ennakot, ostovelat, sisäiset ostovelat, muut sisäiset korolliset velat, muut sisäiset korottomat velat ja muut korottomat lyhytaikaiset velat. Korolliset lyhytaikaiset velat kohtaan siirretään virallisesta taseesta joukko- ja vaihtovelkakirjalainat, lainat rahoituslaitoksilta, eläkelainat, pääomalainat, rahoitusvekselit ja korollinen osuus muista veloista. Korollisiin lyhytaikaisiin velkoihin oikaistaan taseen ulkopuolinen factoringluotto. Saadut ennakot erään kuuluvia lyhytaikaisia ennakoita käsitellään pääomarakenteen tunnuslukujen laskennassa samoin kuin pitkäaikaisia saatuja ennakoita. Quick ratio -tunnusluvun laskennassa näitä ei kuitenkaan tulkita veloiksi. Ostovelat erään mahdollisesti kirjatut osamaksuvelat oikaistaan lyhytaikaiseen korolliseen vieraaseen pääomaan. Sisäiset ostovelat erään siirretään virallisesta taseesta ostovelat

kohdasta velat saman konsernin yrityksille ja velat omistusyhteisyriksille. Muut sisäiset korolliset velat erään yhdistetään korolliset velat virallisesta taseesta eristä velat saman konsernin yrityksille ja velat omistusyhteisyriksille. Muut sisäiset korottomat velat erään siirretään korottomat velat virallisesta taseesta eristä velat saman konsernin yrityksille ja velat omistusyhteisyriksille. Tähän erään sisältyvä ennakko-osinko oikaistaan takaisin voittovaroihin. Muut korottomat lyhytaikaiset velat erään siirretään virallisesta taseesta muut velat – erään sisältyvät korottomat velat ja siirtovelat. Jos ennakko-osinko on kirjattu tähän erään, niin se oikaistaan takaisin voittovaroihin. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 40–42.)

Taseen ulkopuoliset takausvastuut ja normaalista liiketoiminnasta poikkeavat olennaiset riskit, eivät näy yrityksen tilinpäätöksessä taseen velkoina. Tällaisia riskejä voivat olla esim. ympäristönsuojeluun, oikeudenkäyntiin ja jälkiverotukseen kohdistuvia vaateita ja maksuja. Taseen ulkopuolisten vastuiden huomioon ottamista tilinpäätösanalyysiin on harkittava tarkkaan, koska niillä saattaa olla merkittävä vaikutus yrityksen taloudelliseen asemaan. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 42–43.)

2.5 Rahavirtalaskelmat

Suomalaisissa tilinpäätösanalyysissä on perinteisesti laadittu erilaisia rahoituslaskelmia eli rahavirtalaskelmia. Rahavirtalaskelmien sisältämä informaatio tiivistetään tunnusluvuiksi samalla tavalla kuin tilinpäätösanalyysissä. Tunnusluvuilla pyritään arvioimaan yrityksen rahoituksellisia toimintaedellytyksiä ja selvittämään rahavirtojen riittävyyttä. Rahavirtalaskelmissa yrityksen tuloja ja menoja ei jaksoteta suoriteperusteisesti eri tilikausille, kuten varsinaisessa tilinpäätöksessä, vaan yrityksen tuloista vähennetään yrityksen menot niiden taloudellisessa etuoikeusjärjestyksessä tilikausittain. Tällä pyritään poistamaan jaksottamisongelmien, tilinpäätöksen harkinnanvaraisuuksien ja joustokohtien vaikutukset rahavirta-analyysiin ja niistä johdettuihin tunnuslukuihin. Rahoituslaskelman laatiminen taloudellisessa etuoikeusjärjestyksessä tarkoittaa

sitä, että yrityksen tuloista vähennetään ensin yritystoiminnan käynnissä pitämiseen liittyvät kaikkein välttämättömimmät menot eli juoksevat menot, kuten esimerkiksi ostot, vuokrat ja henkilöstöön liittyvät menot. Tämän jälkeen vähennyksinä esitetään rahoitukseen, voitonjakoon ja veroihin liittyvät erät. Seuraavaksi huomioidaan investointeihin liittyvät rahavirrat ja lopuksi otetaan huomioon likvidien varojen muutokset, sijoitetun oman ja vieraan pääoman muutokset. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 270–272; Kallunki & Kytönen 2007, 93–94.)

Suomessa kirjanpitolautakunta (KILA) on antanut 30.1.2007 yleisohjeen rahoituslaskelman laatimisesta. Yleisohje on tarkoitettu ensisijaisesti liiketoimintaa harjoittaville osakeyhtiöille ja osuuskunnille. Rahoituslaskelman tarkoitus on antaa informaatioita, miten yrityksen rahavirta on aikaansaatu ja mihin se on käytetty. Rahoituslaskelmaa tulee tarkastella tilinpäätöksen osana. KILA:n yleisohjeen suosittelemat esitystavat, suora rahoituslaskelma ja epäsuora rahoituslaskelma, eivät ole yrityksiä sitovia, mutta niissä tulee aina esittää kirjanpitoasetuksen vaatimat liiketoiminnan-, investointien- ja rahoituksen rahavirrat. Rahoituslaskelmat eroavat toisistaan liiketoiminnan rahavirran esittämistavassa. Rahoituslaskelman suorassa esitystavassa liiketoiminnasta saadut tuotot ja suoritettut maksut esitetään bruttoperusteisesti kirjanpidon kassatapahtumien perusteella tai oikaisemalla suoriteperusteiset erät kassaperusteisiksi. Rahoituslaskelman epäsuorassa esitystavassa liiketoiminnan aikaansaama kassavirta jaotellaan nettoperusteisesti. Tuloslaskelman suoriteperusteinen tulosrivi oikaistaan vastaamaan liiketoiminnan rahavirtaa eliminoimalla erät, jotka eivät ole rahavirtaa, kuten poistot, vaihto-omaisuuden muutos, lyhytaikaisten saamisten ja velkojen muutos, realisoitumattomat kurssivoitot ja – tappiot, pakolliset varaukset ja osuus osakkuusyhtiön tuloksesta. Rahoituslaskelman epäsuora esitystapa on tällä hetkellä yleisempi, mutta kirjanpitolautakunta suosittelee suoran rahoituslaskelman esitystapaa, koska se on informatiivisempi. (KILA 30.1.2007; Salmi 2010, 204.)

Rahavirtalaskelman rakenteen muodostavat yrityksen eri toimintojen aikaansaamat rahavirrat, joita ovat liiketoiminnan rahavirta, investointien rahavirta ja rahoituksen rahavirta. Yritykseen saadut ja yrityksestä maksetut maksut esitetään luonteensa mukaisissa rahavirroissa. Liiketoiminnan rahavirta (LRV) tarkoittaa yrityksen varsinaisesta liiketoiminnasta aiheutuvien kassatulojen ja kassamenojen erotusta. Liiketoiminnan rahavirta on yrityksen rahoituksellisen terveyden perusta, ja sitä tarvitaan yrityksen toimintakyvyn säilyttämiseen sekä oman ja vieraan pääoman sijoittajille suoritettaviin maksuihin. Investointien rahavirralla (IRV) tarkoitetaan pitkäaikaiseen käyttöomaisuuteen kohdistuvista investoinneista aiheutuvien kassatulojen ja kassamenojen erotusta. Rahoituksen rahavirrassa (RRV) esitetään rahoitukseen käytetyn oman pääoman ja vieraan pääoman muutokset sekä voitonjakoon liittyvät maksut. (Salmi 2010, 202–208.)

2.5.1 Kassavirtalaskelma

Tilinpäätösanalyysissä käytettävä kassavirtalaskelma on ehkä käytetyin rahavirtalaskelma ja se laaditaan maksuperusteisesti virallisen tuloslaskelman ja taseen sekä liitetietojen avulla. Se on sisällöltään ja tulkinnaltaan konkreettinen laskelma eli se sisältää vain eriä, jotka on saatu rahana tai maksettu rahana. Kassavirtalaskelmassa rahoituksen riittävyyttä tarkastellaan menojen etuoikeusjärjestyksessä. Kassavirta reagoi yleensä nopeammin kuin tuloslaskelma ja sitä tarkastellaan yleensä useamman vuoden jaksoissa vuosittaisten vaihteluiden eliminoimiseksi. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 289; Kallunki & Kytönen 2007, 97; Toivio 2010, 29.)

Niskasen ja Niskasen (2003, 118) mukaan taseen perusteella laskettavien likviditeetti- eli maksuvalmiusmittareiden rinnalla on tapana käyttää kassavirtalaskelmista johdettuja tunnuslukuja, jotka kertovat yrityksen selviytymisestä tilikauden aikaisista juoksevista maksuista.

YTN:n mukainen vähennyslaskumuotoinen kassavirtalaskelma on tarkoitettu tilinpäätösanalyysin tueksi ja siinä esitetään muutama välisumma, joita kutsutaan toiminta-, rahoitus- ja investointijäämiksi. Jäämien tarkoitus on mitata yrityksen tulorahoituksen riittävyttä erilaisiin kohteisiin. Jäämät kertovat, missä vaiheessa yrityksen tulorahoitus on loppunut ja milloin yritys on joutunut turvautumaan omaan tai vieraaseen pääomaan. (Niskanen & Niskanen 2003, 179.)

Toimintajäämä on jäljellä oleva kassajäämä, kun yrityksen liiketoiminnan lyhytvaikutteiset menot on maksettu. Toimintajäämän tulee olla jatkuvasti positiivinen, jotta yrityksen maksuvalmiuden voidaan katsoa olevan kunnossa ja yritystoimintaa voidaan pitää kannattavana. Toimintajäämä saattaa kannattavallakin yrityksellä olla tilapäisesti negatiivinen, kun yrityksen toiminta kasvaa voimakkaasti ja se sitoo kassavaroja. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 51.)

Rahoitusjäämä on nettorahoituskulujen, verojen ja voitonjakoerien jälkeen jäljelle jäävä erä. Rahoitusjäämän positiivisuus merkitsee, että yritys pystyy ainakin osittain maksamaan investointinsa tulorahoituksella ja mahdollisesti myös suoriutumaan velkojensa lyhennyksistä. Rahoitusjäämän jatkuva negatiivisuus kertoo yrityksen velkaantumisesta. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 51.)

Investointijäämä on nettoinvestointien jälkeen jäljelle jäävä erä. Investointijäämän ollessa positiivinen, yrityksen liiketoiminnasta saadut tulot ovat riittäneet aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin sekä sijoitusomaisuuteen kohdistuviin investointeihin. Investointijäämän jälkeiset erät, vieraan ja oman pääoman muutos ja likvidien varojen muutos kertovat, miten positiivinen jäämä on käytetty tai miten negatiivinen vaje on katettu. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 51.)

2.5.2 Tuloslaskelman suoriteperusteisten tuottojen ja kulujen muuttaminen maksuperusteisiksi kassavirtalaskelmaa varten

Myynnin kassaan maksut saadaan maksuperusteisiksi lisäämällä liikevaihtoon tilikauden alussa olevat myyntisaamiset, sisäiset myyntisaamiset ja osatuloutuksen saamiset. Osatuloutuksen saamiset sisältyvät siirtosaamisiin. Liikevaihtoon lisätään myös tilikauden lopussa olevat saadut ennakot. Vastaavasti liikevaihdosta vähennetään tilikauden lopussa olevat myyntisaamiset, sisäiset myyntisaamiset ja osatuloutuksen saamiset. Liikevaihdosta vähennetään myös tilikauden alussa olevat saadut ennakot. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 46.)

Kassavirtalaskelmaan ei merkitä vaihto-omaisuutta. Vaihto-omaisuuteen liittyvät ennakkomaksut ovat kuitenkin ostoihin liittyviä rahavirtoja ja siksi ne pitää ottaa huomioon kassavirtalaskelmaa laadittaessa. Aine- ja tarvikeostot saadaan maksuperusteisiksi lisäämällä tilikauden aikaisiin ostoihin tilikauden alussa olevat ostovelat ja sisäiset ostovelat sekä tilikauden lopussa olevat vaihto-omaisuusennakot. Vastaavasti tilikauden aikaisista ostoista vähennetään tilikauden lopussa olevat ostovelat ja sisäiset ostovelat sekä tilikauden alussa olevat vaihto-omaisuusennakot. (Niskanen & Niskanen 2003, 182; Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 46.)

YTN:n mukaisessa kassavirtalaskelmassa ei oteta kaikkia suoriteperusteisia eriä huomioon kululajikohtaisesti, kuten esimerkiksi henkilöstökulut, jotka käsitellään suoriteperusteisesti liiketoiminnan kuluissa ja niihin liittyvät muutokset huomioidaan kassavirtalaskelmassa siirtovelkojen lisäyksenä tai vähennyksenä. Näin on käytännössä ihan perusteltua toimia, koska usein yritykset jättävät juuri siirtovelat erittelemättä. (Niskanen & Niskanen 2003, 182.)

Kassavirtalaskelmassa liiketoiminnan kuluiksi yhdistetään tuloslaskelmasta ulkopuoliset palvelut, henkilöstökulut ja liiketoiminnan muut kulut. Liiketoiminnan kulut saadaan maksuperusteisiksi lisäämällä niihin tilikauden alussa olevat siirtovelat, muut lyhytaikaiset korottomat velat mukaan lukien sisäiset korottomat

velat, pakolliset varaukset sekä tilikauden lopussa olevat siirtosaamiset pois lukien osatuloutuksen saamiset. Vastaavasti liiketoiminnan kuluista vähennetään tilikauden lopussa olevat siirtovelat, muut lyhytaikaiset korottomat velat mukaan lukien sisäiset korottomat velat, pakolliset varaukset sekä tilikauden alussa olevat siirtosaamiset pois lukien osatuloutuksen saamiset. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 47.)

Seuraavaksi kassavirtalaskelmassa käsitellään valmistus omaan käyttöön. Yrityksen omaan käyttöön valmistettujen tuotteiden kustannukset ovat jo kertaalleen huomioitu liiketoiminnan kuluissa ja samat kustannukset näkyvät myös investointimenoina. Tässä kohdin valmistus omaan käyttöön lisätään, jotta kyseinen erä ei tule kahteen kertaan kassavirtalaskelmaan. (Niskanen & Niskanen 2003, 183.)

YTN:n (2009, 45) mukaan toimintajäämä saadaan selville kun myynnin kassaan maksuihin lisätään tuloslaskelmasta liiketoiminnan muut tuotot, huomioidaan maksuperusteiset ostot ja liiketoiminnan kulut sekä lisätään valmistus omaan käyttöön.

Rahoitusjäämän selvittämiseksi toimintajäämän jälkeen kassavirtalaskelmassa huomioidaan omina erinään erilaiset rahoitustuotot ja rahoituskulut. Tämän jälkeen vähennetään vielä omina erinään verot, osingot, yksityisotot ja lopuksi huomioidaan satunnaiset erät. Rahoitustuotot, rahoituskulut ja tilikauden verot muutetaan maksuperusteisiksi, jos niihin liittyvät siirtovelat ja siirtosaamiset ovat tiedossa. (Niskanen & Niskanen 2003, 184; Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 48.)

Investointi jäämän selvittämiseksi rahoitusjäämän jälkeen kassavirtalaskelmassa huomioidaan investoinnit, sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset. Investoinnit lasketaan nettomääräisinä siten, että käyttöomaisuuden lisäyksiä ja käyttöomaisuuden myyntejä ei eroteta toisistaan. Kassavirrasta on eliminointava tehdyt arvonnkorotukset, arvonalentumiset ja poistot, koska ne eivät ole

kassavirtaa. Nettoinvestoinnit saadaan maksuperusteisiksi lisäämällä pysyvien vastaavien aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin tilikauden lopussa tehdyt poistot, arvonalentumiset ja edelliseen sisältyvät arvonorotukset tilikauden alussa. Vastaavasti pysyvien vastaavien aineettomista ja aineellisista hyödykkeistä tilikauden lopussa vähennetään edelliseen sisältyvät arvonorotukset tilikauden lopussa ja pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet tilikauden alussa. Nettoinvestointien jälkeen sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset esitetään yhtenä eränä. Myös tähän erään liittyvät arvonorotusten ja arvonalentumisten vaikutus kassavirtalaskelmaan on eliminoitava. Sijoitusten ja pitkäaikaiset saamiset saadaan maksuperusteisiksi lisäämällä sijoituksiin ja pitkäaikaisiin saamisiin tilikauden lopussa arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista ja osakkeisiin sisältyvät arvonorotukset tilikauden alussa. Vastaavasti sijoituksista ja pitkäaikaisista saamisista tilikauden lopussa vähennetään osakkeisiin sisältyvät arvonorotukset tilikauden lopussa sekä sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset tilikauden alussa. (Niskanen & Niskanen 2003, 184–185; Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 48–49.)

Investointijäämän jälkeisinä erillisinä erinä esitetään pitkäaikaisen vieraan pääoman ja lyhytaikaisen korollisen vieraan pääoman muutokset, pääomalainan muutos, oman pääoman maksullinen muutos, muiden lyhytaikaisten saamisten ja likvidien varojen muutokset. Pitkäaikaisen vieraan pääoman muutos lasketaan nettona eli lainojen lisäyksestä vähennetään lainojen lyhennykset. Lyhytaikaisen korollisen vieraan pääoman muutos saadaan laskemalla yhteen tilikauden lopun arvot joukko- ja vaihtovelkakirjalainoista, rahalaitos-, eläke- ja pääomalainoista, rahoitusvekseleistä, korollisista veloista saman konsernin yrityksille ja omistusyhteyksyrityksille. Vastaavasti näin saadusta summasta vähennetään tilikauden alun arvot edellä mainituista lainoista. Pääomalainojen muutos lasketaan samoin kuin pitkäaikaisen vieraan pääoman muutos eli pääomalainojen lisäyksestä vähennetään pääomalainojen lyhennykset. Oman pääoman maksullinen muutos käsittää sellaiset osake- ja muun peruspääoma lisäsijoitukset, jotka tuovat yrityksen kassaan rahaa. Tähän erään sisällytetään myös yrityksen

omien osakkeiden lunastukset ja hankinnat sekä ennakoon kirjattu osingonjako. Muiden lyhytaikaisten saamisten muutos sisältää yrityksen kaikki muut lyhytaikaiset saamiset paitsi myyntisaamiset, sisäiset myyntisaamiset ja siirtosaamiset. Oman pääoman maksullinen muutos ja muiden lyhytaikaisten saamisten muutos saadaan vähentämällä asianomaisten erien tilikauden lopun arvoista tilikauden alun arvot. Yrityksen rahat, pankkisaamiset ja rahoitusarvopaperit ovat likvidejä varoja ja niiden muutos lasketaan vähentämällä tilikauden lopun arvoista tilikauden alun arvot. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 49–50.)

2.5.3 Kassavirtalaskelmasta johdettuja tunnuslukuja

Kassavirtalaskelmasta johdetuille tunnusluville on vaikea antaa numerollisia tavoitearvoja, mutta tulorahoituksen kehittymisen suuntaa niistä voidaan päätellä. Tarkastelemalla useampia peräkkäisiä vuosia saadaan luotettavampi kokonaiskuva ja satunnaiset vaihtelut tasoittuvat. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 51–52.)

Toimintajäämäprosentti kuvaa yrityksen rahoituksellista pelivaraa eli sitä voidaan kutsua kassaperusteiseksi käyttökateprosentiksi. Mitä suurempia arvoja tunnusluku saa, sitä enemmän yritykselle jää varoja rahoituserien hoitamiseen, voitonjakoon ja investointien kattamiseen. (Kallunki & Kytönen 2007, 106.)

Kallungin ja Kytösen (2007, 106) mukaan tunnusluku lasketaan kaavalla

$$\frac{\text{Toimintajäämä} * 100}{\text{Kassamyyntitulot}} \quad (1)$$

Rahoitusjäämäprosentti kertoo, miten yritys on kyennyt selviytymään tilikauden aikana juoksevista maksuistaan ja voitonjakomaksuista. Sitä voidaan pitää kannattavuuden nollarajana. Tunnusluvun ollessa negatiivinen, yrityksen

tulorahoitus ei ole ollut riittävä ja yritys on joutunut turvautumaan pääomarahoitukseen juoksevien kassasta maksujen hoitamiseen. Tunnusluvun käyttökelpoisuus saattaa heikentyä, jos kassavirtalaskelmassa ennen rahoitusjäämää esiintyy suuria satunnaisia eriä. Suuret satunnaiset tuotot antavat liian hyvän kuvan yrityksen rahoitusasemasta, kun taas liian suuret satunnaiset menot heikentävät sitä. Tunnuslukua voidaan käyttää yritysten välisissä vertailuissa, koska yrityskoon vaikutus eliminoiduu suhteuttamalla rahoitusjäämä myynnin kassaan maksuihin. (Kallunki & Kytönen 2007, 106–107; Niskanen & Niskanen 2003, 187.)

YTN:n mukaan (2009, 67) mukaan rahoitusjäämäprosentti lasketaan kaavalla

$$\frac{\text{Rahoitusjäämä} * 100}{\text{Myynnin kassaan maksut}} \quad (2)$$

Etuoikeutettujen maksujen osuus kassamyyntituloista kertoo, kuinka suuren osan etuoikeutetut maksut eli ostot, henkilöstökulut ja ulkopuoliset palvelut vievät yrityksen kassamyyntituloista. (Kallunki & Kytönen 2007, 107.)

Tunnusluku lasketaan Kallungin ja Kytösen (2007, 107) mukaan kaavalla

$$\frac{\text{Ostomaksut} + \text{Henkilöstökulut} + \text{Ulkopuoliset palvelut} * 100}{\text{Kassamyyntitulot}} \quad (3)$$

Vieraan pääoman takaisinmaksuaika kertoo yrityksen kyvystä selviytyä vieraan pääoman sitoumuksista. Tunnusluku ilmaisee, kuinka monta vuotta yrityksen tulorahoitus riittää korollisen vieraanpääoman maksamiseen olettaen, että rahoitusjäämä pysyisi samana ja se käytettäisiin kokonaisuudessaan korollisen vieraan pääoman maksamiseen. Tunnuslukua voidaan verrata yrityksen velkojen keskimääräiseen laina-aikaan, joka saadaan suhteuttamalla tilinpäätöksen liitetiedoissa ilmoitetun myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua erääntyvien velkojen määrä taseen loppusummaan. Jos saatu tunnusluku on positiivinen ja se

vastaa suunnilleen velkojen keskimääräistä laina-aikaa, niin tilannetta pidetään yleensä hyvänä ja yrityksellä on kykyä suoriutua lainoihin liittyvistä sitoumuksista. Rahoitusjäämän ollessa negatiivinen myös tunnusluku saa negatiivisen arvon. Yritys ei ole tällöin pystynyt suoriutumaan vieraan pääoman velvoitteistaan tulo-rahoituksella. (Niskanen & Niskanen 2003, 186–188.)

Niskasen ja Niskasen (2003, 187) mukaan tunnusluku lasketaan kaavalla

$$\frac{\text{Sijoitettu vieras pääoma}}{\text{Rahoitusjäämä}} \quad (4)$$

Investointien tulo-rahoitusprosentti kuvaa yrityksen varsinaisen toiminnan ja satunnaisten tuottojen kautta tulleen tulo-rahoituksen riittävyttä investointimenojen kattamiseen. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 69.)

Niskasen ja Niskasen (2003, 190) mukaan tunnusluku lasketaan kaavalla

$$\frac{\text{Rahoitusjäämä} * 100}{\text{Investointimenot} + \text{Investoinnit muihin sijoituksiin ja saamisiin (netto)}} \quad (5)$$

Kassaperusteista tuottoastetta voidaan verrata tilinpäätösanalyysin suoriteperusteiseen kokonaispääoman tuottoasteeseen. Vertailussa kannattaa kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että kassajäämät voivat vaihdella suurestikin tilikauden aikana ja tilikausittain. (Kallunki & Kytönen 2007, 111.)

Kallungin ja Kytösen (2007, 111.) mukaan tunnusluku lasketaan kaavalla

$$\frac{\text{Toimintajäämä} * 100}{\text{Sidottu pääoma (keskiarvo)}} \quad (6)$$

Voitonjakorasituksen tunnusluvut. Yrityksen voitto jaetaan verottajalle maksettuihin veroihin, osakkeenomistajille maksettaviin osinkoihin ja vieraan

pääoman sijoittajille maksettaviin korkokuluihin. Voitonjakorasituksen mittareiksi kutsutaan tunnuslukuja, jotka saadaan suhteuttamalla näille edellä mainituille yrityksen sidosryhmille maksettavat voitonjakoerät kassavirtalaskelman toimintajäämään. Tunnuslukujen arvot kertovat, kuinka suuri osa yrityksen tulorahoituksesta menee veroihin, osinkoihin ja rahoituskuluihin. (Kallunki & Kytönen 2007, 109.)

Verorasitus, osinkorasitus ja rahoituskulurasitus lasketaan Kallungin ja Kytösen (2007, 109) mukaan seuraavilla kaavoilla:

$$\frac{\text{Veromaksut} * 100}{\text{Toimintajäämä}} \quad (7)$$

$$\frac{\text{Osingot} * 100}{\text{Toimintajäämä}} \quad (8)$$

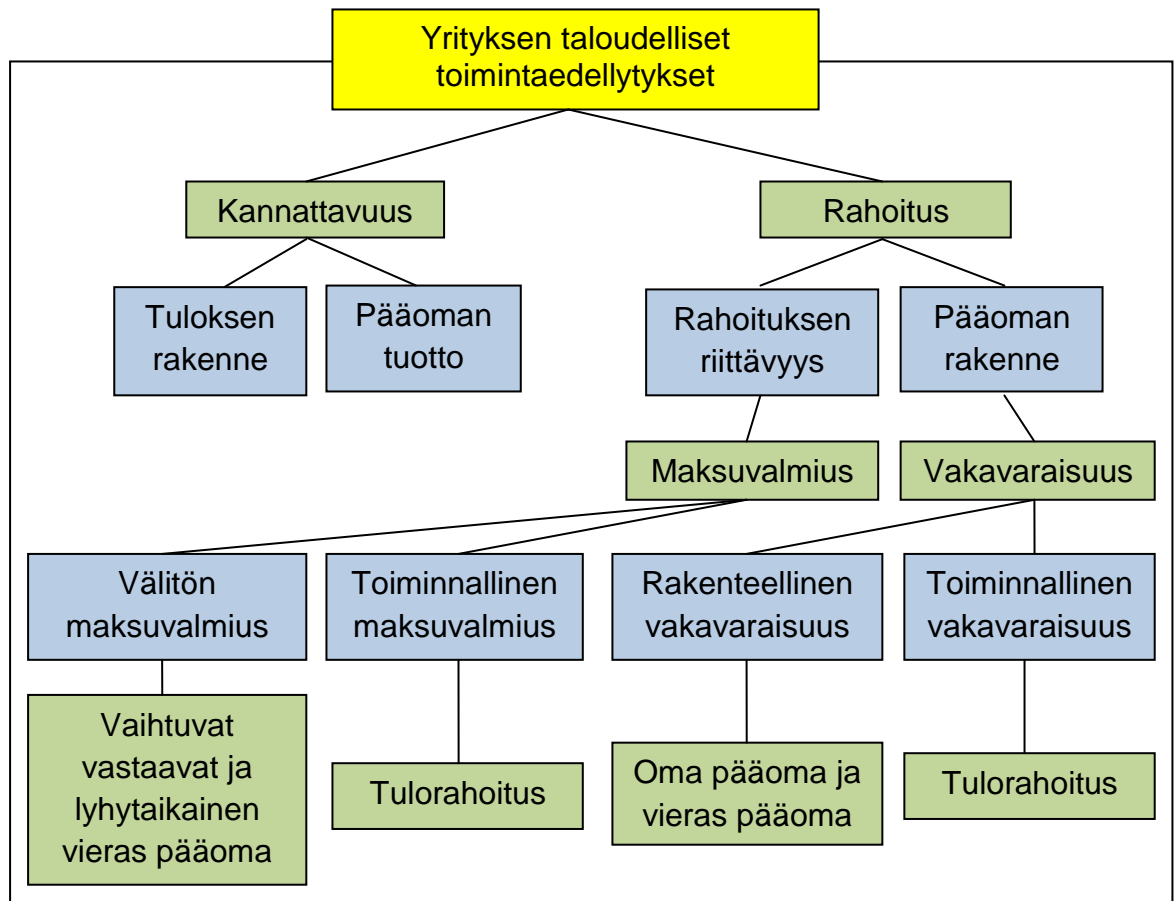
$$\frac{\text{Rahoituskulut} * 100}{\text{Toimintajäämä}} \quad (9)$$

2.6 Tilinpäätösanalyysin tunnuslukuja

Käytännössä erilaisia tilinpäätöksestä johdettuja tunnuslukuja voidaan muodostaa hyvinkin suuri määrä. YTN:n tilinpäätösanalyysi -kirjassa esitetään useita erilaisia tunnuslukuja, eivätkä kirjassa ole suinkaan kaikki mahdolliset tunnusluvut. Tilinpäätöksestä johdettujen tunnuslukujen lisäksi on olemassa myös yhdistelmätunnuslukuja, kassavirtalaskelmiin perustuvia tunnuslukuja ja markkinaperusteisia, osakekohtaisia tunnuslukuja. (Niskanen & Niskanen 2003, 110).

Tilinpäätösanalyysin tunnuslukuja käytetään kuvaamaan yrityksen taloudellisia toimintaedellytyksiä, joita ovat kannattavuus ja rahoitus. Rahoitusta tarkastellaan

yleensä kahdesta eri näkökulmasta, maksuvalmiutena eli likviditeettinä ja vakavaraisuutena eli soliditeettina. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 196.)



KUVIO 3. Yrityksen taloudelliset toimintaedellytykset

Olen laatinut edellä olevan kuvion yrityksen taloudellisista toimintaedellytyksistä (KUVIO 3) mukaillen Jarmo Leppiniemen ja Raili Leppiniemen teosta ”Tilinpäätöksen tulkinta” ja olen jatkanut ja muokannut sitä edelleen.

2.6.1 Kannattavuuden tunnuslukuja

Yrityksen kannattavuus (profitability) määritellään yrityksen kyvyksi tuottaa liiketoiminnallaan pitkällä aikavälillä enemmän tuloja kuin tulojen hankkimiseksi on

tarvinnut käyttää menoja. Koska yrityksen tulot ja menot vaihtelevat suhdannevaihtelujen ja yrityksen omien investointien vuoksi tilikausittain, on tarkasteluajanjakson oltava pidempi, jotta saadaan luotettavampi kuva yrityksen kannattavuuden kehittymisestä. Yritystoiminnan tulee olla kannattavaa, koska yrityksen tulevaisuus rakentuu kannattavuuden perusteella. Hyvän kannattavuuden kautta voidaan huolehtia yrityksen maksuvalmiudesta ja vakavaraisuudesta. (Kallunki & Kytönen 2007, 74; Vilkkumaa 2010, 44.)

Yrityksen voitto on kannattavuuden absoluuttinen mittari. Kannattavuuden mittaamisessa käytetään yleensä kahta erilaista kannattavuuden suhteellista mittariryhmää, voitto- eli tulosprosentteja ja pääoman tuottoprosentteja. Tulosprosentteissa yrityksen tulos suhteutetaan liiketoiminnan tuottoihin ja näin kannattavuutta lähestytään tuloksen rakenteen näkökulmasta. Pääomantuottoprosentteissa yrityksen tulos suhteutetaan pääomaan, jolloin kannattavuutta lähestytään pääoman tuottavuuden näkökulmasta. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 217.)

Tuloksen rakenteesta kertovia kannattavuuden tunnuslukuja. Yrityksen tavallisimpana toiminnan laajuuden eli volyymin mittarina pidetään liikevaihtoa. Tutkimalla liikevaihdon jakautumista eri toimialoille saadaan realistisempi kuva yritystoiminnan laajuudesta ja sen merkityksestä. Liikevaihdon perusteella yrityksiä ei kuitenkaan voida asettaa perustellusti suuruusjärjestykseen, koska liikevaihto rakentuu eri tavalla eri yrityksissä. Esimerkiksi teollista valmistustoimintaa ja arvopaperikauppaa harjoittavalla yrityksellä kokonaisliikevaihto ei tarpeeksi tarkasti kuvaa yrityksen kokoa ja sen merkitystä tilinpäätösanalyysin tekijän ja yrityksen menestymismahdollisuuksien arvioinnin kannalta tärkeää seikkaa. Yritystoiminnan laajentumista tai supistumista kuvaavana tunnuslukuna pidetään liikevaihdon muutosprosenttia. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 198–201.)

Liikevaihdon muutosprosentti lasketaan YTN:n (2009, 70) mukaan kaavalla:

$$\frac{\text{Liikevaihdon muutos} * 100}{\text{Liikevaihto ed. kaudella}} \quad (10)$$

YTN:n (2009, 55–57) käyttämiä tuloksen rakenteesta kertovia kannattavuuden tunnuslukuja ovat mm. käyttökate-, liiketulos-, nettotulos- ja rahoitustulosprosentit.

Käyttökateprosentti kertoo yrityksen liiketoiminnasta jäävän tuloksen ennen poistoja rahoituseriä. Tunnusluku sopii saman toimialan yritysten vertailuun ja yrityksen oman kehityksen seurantaan. Heikkoutena saman toimialan yritysten vertailussa on yritysten tuotantovälineiden vuokraus tai omistus joko kokonaan tai osittain, koska erät näkyvät virallisessa tuloslaskelmassa eri kohdissa. Käyttökate ei enää esitetä virallisessa tuloslaskelmassa, mutta oikaistuun tuloslaskelmaan käyttökate kuitenkin saadaan lisäämällä liiketulokseen poistot ja arvonalennukset. Yleispätevää tavoitearvoa käyttökateprosentille ei ole, vaan sen riittävyttä arvioitaessa on otettava huomioon poistovaatimukset aineettomista ja aineellisista hyödykkeistä ja rahoituskulujen määrä vieraasta pääomasta. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 55–56.)

YTN:n (2009, 55) mukaan tunnusluku lasketaan kaavalla

$$\frac{\text{Käyttökate} * 100}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \quad (11)$$

YTN (2009, 56) antaa eri toimialoille seuraavat tunnuslukuarvot:

teollisuus	10 – 25 %
kauppa	2 – 10 %
palvelu	5 – 15 %

Liiketulosprosentti osoittaa, kuinka paljon yrityksen varsinainen liiketoiminta ennen rahoituseriä ja veroja tuottaa tuottoa suhteessa liikevaihtoon ja liiketoiminnan muihin säännöllisiin tuottoihin yhteensä. Tunnusluku on hyvä kannattavuutta ja toiminnan tehokkuutta osoittava mittari. Tunnusluku sopii yrityksen oman kehityksen seurantaan, saman toimialan ja myös eri toimialojen vertailuun. Oikaistun tuloslaskelman liiketulos poikkeaa virallisen tuloslaskelman liikevoitosta tehtyjen oikaisujen määrällä. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 56; Salmi 2010, 150; Vilkkumaa 2010, 47.)

YTN:n (2009, 56) mukaan tunnusluku lasketaan kaavalla

$$\frac{\text{Liiketulos} \cdot 100}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \quad (12)$$

YTN (2009, 56) antaa tunnuslukua arvioitaessa seuraavat ohjearvot:

hyvä	yli 10 %
tydyttävä	5 – 10 %
heikko	alle 5 %

Nettotulosprosentin avulla mitataan yrityksen toiminnasta jäävää katetta, kun yrityksen kaikki säännölliset tuotot ja kulut on huomioitu. Tunnuslukua käytettäessä on huomioitava, että liikevaihdoltaan samansuuruisten yritysten nettotulosprosentit voivat olla yhtä suuria, vaikka yritysten liiketoiminta sijoittaisikin eri määrän omaa ja vierasta pääomaa. Tunnusluku on yrityskohtainen ja se on riippuvainen yrityksen käyttämästä kilpailustrategiasta, omaisuuden ja pääoman rakenteesta sekä toimialasta. Nettotulosprosentille ei pyritä antamaan ohjearvoja, mutta tunnusluvun tulisi kuitenkin olla positiivinen, jotta yrityksen toiminta olisi kannattavaa. Voitonjakotavoitteet ja pääomarakenteen vahvistaminen vaikuttavat nettotuloksen riittävyyden ja vaadittavan vähimmäistason määräytymiseen. (Kallunki & Kytönen 2007, 79; Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 57; Salmi 2010, 151.)

Tunnusluku lasketaan Kallungin ja Kytösen (2007, 79) mukaan kaavalla

$$\frac{\text{Nettotulos} * 100}{\text{Liiketoiminnan tuotot}} \quad (13)$$

YTN:n (2009, 57) mukaan laskentakaavassa käytettävä nettotulos saadaan, kun oikaistun tuloslaskelman liiketulokseen lisätään tuloslaskelman rahoitustuotot ja vähennetään rahoituskulut ja verot.

Rahoitustulosprosentti. Rahoitustulos tarkoittaa sitä rahamäärää, joka virallisesta, suoriteperusteisesti laaditusta, tuloslaskelmasta päätellen jää yritykseen. Tuloslaskelman tarkoitus ei ole kuvata rahan liikkeitä, mutta se kuitenkin antaa likimääräisen arvion liiketoiminnan tuottamien kassavarojen määrästä. Tunnusluvun tulisi ylittää nollataso lyhyelläkin aikavälillä, jotta se riittäisi lainojen lyhennyksiin, käyttöpääoman lisäykseen, investointien omarahoitusosuuksiin ja voitonjakoon. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 57; Salmi 2010, 191–192.)

Tunnusluku lasketaan YTN:n (2009, 57) mukaan kaavalla

$$\frac{\text{Rahoitustulos} * 100}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \quad (14)$$

YTN:n (2009, 57) mukaan laskentakaavassa käytettävä rahoitustulos saadaan lisäämällä nettotulokseen poistot ja arvonalentumiset.

Pääoman tuotosta kertovia kannattavuuden tunnuslukuja.

Pääomantuottoprosentteista on olemassa useita sovelluksia ja ne eroavat toisistaan siinä, että kenen näkökulmasta yrityksen tulontuottamiskykyä tarkastellaan. Kansantaloudellisesta näkökulmasta tarkasteltuna tulontuottamiskykyä kuvaa kokonaispääomantuottoprosentti, oman ja vieraan pääoman sijoittajien näkökulmasta sijoitetun pääoman tuottoprosentti ja oman

pääoman sijoittajan näkökulmasta oman pääoman tuottoprosentti. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 220.)

YTN:n (2009, 57–60) käyttämiä pääoman tuotosta kertovia kannattavuuden tunnuslukuja ovat kokonaispääomantuotto-, sijoitetun pääoman tuotto- ja oman pääomantuotto prosentit.

Kokonaispääoman tuotto prosentti (ROA, Return On Assets) mittaa pääoman tuottoa kokonaistalouden eli yhteiskunnan näkökulmasta. Tällöin tarkastellaan, kuinka suuren tuoton yritys on kyennyt saamaan niin korolliselle kuin korottomalle pääomalle eli kaikelle toimintaan sitoutuneelle pääomalle. Se on kannattavuuden mittari, johon ei vaikuta yrityksen veronmaksupolitiikka eikä myöskään yritysmuodosta johtuva verotustekniikka. Tunnusluku on sijoitettua pääoman tuotto prosenttia käytännöllisempi silloin, kun yrityksen pääoman jakoa korolliseen ja korottomaan pääomaan ei pystytä selvittämään. Tunnusluvun vertailukelpoisuuteen eri yritysten välillä vaikuttaa arvonkorotukset, koska yritykset ovat voineet käyttää mahdollisuutta tehdä arvonkorotuksia eri tavoin. Arvonkorotuksia tehneiden yritysten tuotto prosentit jäävät alhaisemmiksi. Myös yhden yrityksen eri vuosien väliseen vertailuun syntyy epäkohta sinä vuonna kun arvonkorotus on tehty tai purettu. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 230–231; Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 58.)

Tunnusluku lasketaan YTN:n (2009, 57) mukaan kaavalla

$$\frac{\text{Nettotulos} + \text{Rahoituskulut} + \text{Verot} * 100}{\text{Oikaistun taseen loppusumma}} \quad (15)$$

Laskentakaavassa käytettävät rahoituskulut saadaan laskelmalla yhteen korkokulut ja muut rahoituskulut kurssitappioiden kanssa ja tase-erät lasketaan kauden alun ja lopun keskiarvoina. Tilikauden oikaistun oman pääoman ollessa negatiivinen, kokonaispääoma on vähintään vieraan pääoman suuruinen. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 57–28.)

YTN (2009, 59) antaa tunnusluvulle seuraavat ohjearvot:

hyvä	yli 10 %
tydyttävä	5 – 10 %
heikko	alle 5 %

Sijoitetun pääoman tuottoprosentti (ROI, Return On Investment) on käytetyin yrityksen kannattavuuden mittari ja sitä tarkastellaan sekä oman pääoman sijoittajan ja vieraan pääoman sijoittajan näkökulmasta. Sijoitetun pääoman tuottoprosentti kertoo, kuinka suuren suhteellisen tuoton yritys tuottaa sijoitetulle, tuottoa vaativalle omalle pääomalle ja korkotuottoa vaativalle korolliselle vieraalle pääomalle. Yritykseen sijoitetulle omalle pääomalle halutaan tuottoa osingon muodossa ja yrityksen velkojat haluavat korkotuottoa antamalleen velkapääomalle. Sijoitetun pääoman tuoton analysoinnissa on hyvä ottaa huomioon myös liiketoimintaan kuuluva riski. Riskiosuuden ollessa suuri, voidaan ajatella, että omistajat tai sijoittajat vaativat suurempaa tuottoa sijoitetulle pääomalle. Omistajat ja sijoittajat määrittelevät itse, kuinka paljon riskiosuuden tulisi olla. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 225; Vilkkumaa 2010, 45–46.)

Tunnusluku on yksi parhaista toiminnan kannattavuutta osoittavista tunnusluvuista ja toimialariippumattomuutensa vuoksi sopii hyvin tähän tehtävään. Tunnusluku antaa pitemmällä ajanjaksolla tarkasteltuna suhteellisen luotettavan ja hyvän perustan päätöksenteolle. Sijoitetun pääoman tuottoprosenttia voidaan hyödyntää vertaamalla oman yrityksen tunnuslukua esimerkiksi kilpailijoiden tunnuslukuihin useamman vuoden ajalta. Tunnusluvun vertailtavuutta eri yritysten kesken heikentää kuitenkin se, ettei käytettävissä ole tarkempia tietoja vieraan pääoman jakamiseksi korolliseen eli tuottoa vaativaan pääomaan ja korottomaan pääomaan. Suuret investoinnit ja tehdyt arvonorotukset aiheuttavat myös ongelmia tunnusluvun arvioinnissa. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 59; Vilkkumaa 2010, 45–46.)

Tunnusluku lasketaan Kallungin ja Kytösen (2007, 75) mukaan kaavalla

$$\frac{\text{Nettotulos} + \text{Rahoituskulut} + \text{Verot} * 100}{\text{Sijoitettu pääoma}} \quad (16)$$

Laskentakaavassa käytetty sijoitettu pääoma saadaan laskelmalla yhteen oikaistu oma pääoma ja korollinen vieras pääoma oma ja se lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona. Oikaistun oman pääoman ollessa negatiivinen, on sijoitettu pääoma kuitenkin samansuuruinen kuin sijoitettu vieras pääoma. (Kallunki & Kytönen 2007, 75; Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 59.)

Leppiniemi ja Leppiniemi (2010, 331) antavat sijoitun pääoman tuotolle seuraavanlaiset ohjearvot:

Hyvä	15,0 –
Tyydyttävä	9,0 – 14,9
Välttävä	0,0 – 8,9
Heikko	-0,0

Oman pääoman tuottoprosentti (ROE, Return On Equity) mittaa yrityksen kyvystä huolehtia omistajien sijoittamista pääomista. Tunnusluvun tavoitetaso määräytyy omistajien tuottovaatimuksen mukaan, johon oleellisesti vaikuttaa sijoitukseen liittyvä riski. Tilinpäätöksissä tehdyt arvonorotukset vaikuttavat eniten tunnuslukuarvoon. Yrityksen on pystyttävä tuottamaan tuottoa vieraan pääoman lisäksi myös omalle pääomalle, koska oma pääoma on riskipääoma ja sille on saatava korkeampi tuotto kuin sijoitetulle pääomalle. Yrityksen velkaisuus vaikuttaa oman pääoman tuottoprosentin arvoon. Yritys voi kasvattaa oman pääoman tuottoprosenttia vieraan pääoman määrää lisäämällä, mutta tähän liittyy suuri riski. Lama-aikoina yrityksen liiketoiminnasta saatavat tulot vähenevät, mutta lainojen korot on kuitenkin maksettava. Jos lainojen suhde koko pääomaan on liian suuri, suuret korkokulut voivat ajaa yrityksen rahoituskriisiin. Noususuhdanteen aikana runsas vieraan pääoman käyttö kasvattaa oman

pääoman tuottoa, mutta laskusuhdanteen aikana vaikutus on päinvastainen. (Kallunki & Kytönen 2007, 78–79; Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 60.)

Tunnusluku lasketaan Kallungin ja Kytösen (2007, 77) mukaan kaavalla

$$\frac{\text{Nettotulos} * 100}{\text{Oikaistu oma pääoma (keskiarvo)}} \quad (17)$$

Omistaja asettaa itse oman pääoman tuottovaatimuksensa omien vaatimustensa mukaan. Sijoittajat lähestyvät monesta eri näkökulmasta koko toimialaan ja yksittäiseen yritykseen liittyvää riskiä, joten tarkkoja ohjearvoja ei voida määrittää. (Salmi 2010, 165.)

Salmen (2010, 165) mukaan suuntaa antavina ohjearvoina voidaan kuitenkin pitää seuraavia arvoja:

hyvä	yli 20 %
tydyttävä	10 – 19 %
heikko	alle 10 %

2.6.2 Vakavaraisuuden tunnuslukuja

Vakavaraisuudella eli soliditeetilla (solvency) tarkoitetaan yrityksen kykyä suoriutua maksuvelvoitteistaan pitkällä aikavälillä. Hyvä vakavaraisuus kertoo yrityksen rahoitusaseman terveydestä ja rahoituksellisesta joustavuudesta. Vakavaraisuus on yrityksen rahoitusriskin mittari eli mitä heikompi yrityksen vakavaraisuus on, sitä suurempi on siihen liittyvä rahoitusriski. Kun yrityksen oman pääoman määrä on riittävän suuri suhteessa koko käytössä olevaan pääomaan, on yrityksellä mahdollisuus selvitä huonoista ajoista. Lisäksi se osoittaa, että yrityksen omistajilla on uskoa yritykseen, koska omistajat jättävät rahaa yritykseen, eivätkä halua ottaa kaikkia tilikauden voittoja osinkoina ulos. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 253–254; Vilkkumaa 2010, 50).

Vakavaraisuuden tarkastelu voidaan jakaa rakenteelliseen vakavaraisuuteen ja toiminnalliseen vakavaraisuuteen. Rakenteellisessa vakavaraisuuden tarkastelussa tutkitaan oman tai vieraan pääoman hallitsevuutta yrityksen rahoitusrakenteessa. Yrityksen rahoitusriski on sitä suurempi, mitä hallitsevammissa asemassa on vieras pääoma. Vieraan pääoman sisällä tarkastelua voidaan vielä syventää lyhytaikaisen vieraan pääoman ja pitkäaikaisen vieraan pääoman suhteeseen. Lyhytaikaisten velkojen suuri määrä kuvaa korkeampaa rahoitusriskiä ja vähäisempää rahoituksellista joustavuutta kuin pitkäaikaisten velkojen määrä. Toiminnallisessa vakavaraisuuden tarkastelussa huomio kiinnittyy ensisijaisesti yrityksen kykyyn luoda riittävä toiminnallinen rahavirta vieraan pääoman maksuvelvoitteiden hoitamiseksi. Toiminnallisen rahavirran ollessa niukkaa suhteessa vieraan pääoman maksuvelvoitteiden hoitamiseen, sitä joustamattomampaa yrityksen toiminta on ja sitä enemmän yritys on sidoksissa rahoituksen kautta tuleviin vaatimuksiin. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 254.)

Rahoituksen pääomarakenteesta kertovia vakavaraisuuden tunnuslukuja.

Niskasen ja Niskasen (2003, 131–133) käyttämiä rahoituksen pääomarakenteesta kertovia vakavaraisuuden tunnuslukuja ovat mm. omavaraisuusaste, suhteellinen velkaantuneisuus ja nettovelkaantumisaste eli net gearing.

Omavaraisuusaste-tunnusluvulla (equity to assets) mitataan yrityksen omistajien omien varojen osuutta yrityksen kokonaisrahoituksesta. Yrityksellä on paremmat mahdollisuudet selviytyä vieraan pääoman maksuvelvoitteista mitä enemmän omistajat ovat sijoittaneet yritykseen omaa pääomaa. Korkea omavaraisuusaste kertoo vakavaraisesta yrityksestä. (Kallunki & Kytönen 2007, 80–81.)

Omavaraisuusasteprosentti on staattinen mittari ja sillä mitataan yrityksen vakavaraisuuden lisäksi yrityksen tappionsietokykyä ja yrityksen kykyä selviytyä maksuvelvoitteistaan pitkällä aikavälillä. Tunnusluku on käyttökelpoinen eri yritysten ja eri toimialojen vertailussa toimialariippumattomuutensa vuoksi. Yrityksen eri vuosien keskinäiseen vertailtavuuteen kuitenkin vaikuttavat pysyviin

vastaaviin tehdyt arvonorotukset ja pääomalainojen käsittelytapa. Myös inflaatio ja yrityksen käyttämä poistotapa vaikuttavat omaisuuden tarkasteluajankohdan tasearvoihin. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 61; Vilkkumaa 2010, 50.)

Omavaraisuusaste prosentti lasketaan Kallungin ja Kytösen (2007, 80) mukaan kaavalla

$$\frac{\text{Oikaistu oma pääoma} * 100}{\text{Oikaistun taseen loppusumma} - \text{Saadut ennakot}} \quad (18)$$

YTN:n (2009, 61) mukaan laskentakaavassa olevasta oikaistun taseen loppusummasta vähennettävät saadut ennakot ovat lyhyt- ja pitkäaikaisia ennakoita, jotka liittyvät keskeneräisiin töihin.

Salmi (2010, 169) antaa seuraavat ohjearvot tunnusluvun tulkintaan:

hyvä	yli 40 %
tydyttävä	20 – 40 %
heikko	alle 20 %

Suhteellinen velkaantuneisuus (debt to sales) kuvaa yrityksen vieraan pääoman suhdetta yrityksen liikevaihtoon. Tunnusluku osoittaa, kuinka suuri osa tilikauden liikevaihdosta menisi velkojen maksamiseen, jos tämä osuus käytettäisiin kokonaan vain tähän tarkoitukseen. Suhteellinen velkaantuneisuus on dynaaminen mittari ja se on omavaraisuusastetta parempi vakavaraisuuden mittari, jos vertailtavien yritysten käyttöomaisuus on eri-ikäistä tai jos yritysten käyttämät poistomenetelmät ovat erilaisia. Suhteellisen velkaantuneisuuden laskennassa ei käytetä tilinpäätöseriä, joihin tilinpäätöksen joustokohdat vaikuttaisivat, joten laskennassa voidaan käyttää kohtuullisen luotettavasti myös oikaisemattomia tilinpäätöstietoja. Tunnusluku on toimialasidonnainen, joten lukua voidaan verrata luotettavasti vain saman toimialan yritysten kesken. Tunnusluvun korkea arvo edellyttää yritykseltä hyvää liiketulosta selvitäkseen vieraan pääoman

maksuvelvoitteista. (Kallunki & Kytönen 2007, 82; Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 62; Vilkkumaa 2010, 51.)

Tunnusluku lasketaan YTN:n (2009, 62) mukaan kaavalla

$$\frac{\text{Oikaistun taseen velat} - \text{saadut ennakot} * 100}{\text{Liikevaihto}} \quad (19)$$

YTN:n (2009, 62) mukaiset ohjearvot tunnusluvulle ovat:

hyvä	alle 40 %
tydyttävä	40 – 80 %
heikko	yli 80 %

Nettovelkaantumisaste eli net gearing – luku on staattinen mittari ja kertoo, kuinka paljon yrityksellä on sellaista velkaa suhteessa omaan pääomaan, josta yritys ei kykene kassavaroillaan suoriutumaan välittömästi. Gearingia pidetään riskinjakomittarina, koska rahoittajat eivät ota yrityksen toiminnasta suurempaa riskiä kuin omistajatkaan. Gearing – tunnusluku esitetään perinteisten velkaantumisastetta kuvaavien tunnuslukujen rinnalla pörssiyritysten vuosikertomuksissa ja se on tunnetumpi muualla Euroopassa ja USA:ssa. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 260; Salmi 2010, 169–171.)

Tunnusluku lasketaan Kallungin ja Kytösen (2007, 84) mukaan kaavalla

$$\frac{\text{Korollinen vieras pääoma} - \text{Likvidit rahoitusvarat}}{\text{Oikaistu oma pääoma}} \quad (20)$$

YTN: n (2009, 63) mukaan laskentakaavassa oleva korollinen vieras pääoma saadaan laskemalla yhteen pitkäaikainen vieras pääoma (pois lukien saadut ennakot), korolliset lyhytaikaiset velat ja muut sisäiset korolliset velat.

Yrityksen vakavaraisuutta voidaan pitää hyvänä, jos tunnusluku on alle 1. Vakavaraisissa yrityksissä suurten likvidien varojen vuoksi tunnusluku voi olla negatiivinen. Negatiivisuus johtuu siitä, että likvidien varojen eli rahavarojen, rahojen ja pankkisaamisten, määrä on suurempi kuin velkojen. Tunnusluku tulkitaan heikoksi, jos tunnusluvun negatiivisuus johtuu negatiivisesta omasta pääomasta. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 261; Leppiniemi & Walden 2010, 332.)

Kun saatu tunnusluku kerrotaan luvulla 100, saadaan tunnusluku prosenttimuotoiseksi. Prosenttimuotoiselle tunnusluvulle Salmi (2010, 171) antaa seuraavat arvot:

hyvä	alle 50 %
tydyttävä	51 – 100 %
heikko	yli 100 %

2.6.3 Maksuvalmiuden tunnuslukuja

Yrityksen maksuvalmiuden eli likviditeetin (liquidity) on oltava aina hyvä ja sen kehitystä on seurattava, riippumatta siitä, millä alalla yritys toimii. Maksuvalmiudella kuvataan yrityksen rahavarojen riittävyttä lyhyellä aikavälillä. Maksuvalmius on riittävällä tasolla, kun yrityksellä on aina tarpeeksi rahavaroja tai muuta nopeasti rahaksi muutettavaa omaisuutta hoitaakseen kaikki maksunsa ajallaan ja edullisemmalla mahdollisella tavalla. Tällöin yrityksen ei tarvitse turvautua kalliiseen lyhytaikaiseen lisärahoitukseen tarpeen vaatiessa. Hyvästä maksuvalmiudesta kertovat yleensä kassa-alennusten käyttö ja käyttämätön shekkilimiitti. Maksuvalmiuden heikkoudesta kertovat erääntyneet maksut, maksetut yliaikakorot ja kalliin lisärahoituksen käyttö. Toisaalta tarpeettoman korkeaa maksuvalmiuttakaan ei suositella, koska se sitoo yrityksen omaisuutta huonosti tuottavaan kassareserviin. (Kallunki & Kytönen 2007, 84; Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 66; Vilkkumaa 2010, 49.)

Maksuvalmius voidaan käsitteenä jakaa dynaamiseen maksuvalmiuteen ja staattiseen maksuvalmiuteen tarkastelunäkökulman mukaan. Dynaaminen eli toiminnallinen maksuvalmius tarkoittaa tulo-rahoituksen riittävyyttä maksuvelvoitteiden hoitamiseen. Tarkastelun kohteeksi otetaan taseen lisäksi tuloslaskelma tai rahavirtalaskelma. Staattinen eli välitön maksuvalmius tarkoittaa tilinpäätöshetken maksuvalmiutta ja tarkastelun kohteena on tase ja sen rakenne. Tarkoituksena on kuvata käytettävissä olevien varojen suhdetta lyhyt aikaisiin maksuvelvoitteisiin. Taseesta johdetut maksuvalmiuden tunnusluvut ovat suuntaa antavia ja niiden perusteella tehtävissä johtopäätöksissä tulee olla varovainen, koska ne kertovat vain tilinpäätöshetken tilanteesta. Tilikauden aikana yrityksen maksuvalmius voi vaihdella nopeasti ja suurestikin. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 238; Leppiniemi & Walden 2010, 333; Salmi 2010, 178.)

Yrityksen maksuvalmiutta tulo-rahoituksen riittävyyden näkökulmasta tarkasteltuna rahavirtalaskelmasta selvitetyn liiketoiminnan rahavirran tulisi olla positiivinen. Kun liiketoiminnan rahavirrasta vähennetään vielä investointien rahavirta, kutsutaan näin saatua jäämää vapaaksi kassavirraksi (free cash flow). Tätä jäljelle jäävää rahavirtaa yritys käyttää lainojen lyhennyksiin, laajenemiseen, sijoituksiin, omien osakkeiden ostoon ja osingonjakoon. Jos tätä positiivista rahavirtaan ei ole, niin yrityksen pitää rahoittaa juokseva liiketoimintansa jollain muulla tavalla, kuten esimerkiksi ottamalla velkaa, realisoimalla omaisuuttaan, kauppaamalla sijoittajille uusia osakkeita tai käyttämällä jo olemassa olevia rahavaroja. (Salmi 2010, 209–210.)

Rahoituksen riittävyydestä kertovia maksuvalmiuden tunnuslukuja. Salmi (2010, 180–190) esittää maksuvalmiuden tunnuslukuina Quick ration, Current ration, nettokäyttöpääomaprocentin, käyttöpääomaprocentin ja vaihto-, myyntisaamisten- ja ostovelkojen kiertoajat.

Quick ratio (QC, ”happotesti, acid test”) kertoo, kuinka pitkälle yrityksen ns. likvidit rahoitusvarat eli nopeasti rahaksi muutettavat varat riittävät lyhyen aikavälin velkojen maksamiseen. Tunnusluku on staattisen maksuvalmiuden mittari ja

kertoo tilinpäätöshetken tilanteesta. Tunnusluku ei ole toimialasidonnainen, joten se soveltuu myös eri yritysten vertailuun. Quick ratio – tunnusluvun laskennassa arvioidaan vain rahoitusomaisuudella olevan arvoa tilanteessa, jossa yrityksen toiminta loppuu ja yrityksen omaisuus myydään. Tämän ajatuksen perustana on, että yrityksen vaihto-omaisuuden kirjanpidollinen arvo toiminnan loppuessa ei kuitenkaan vastaa todellista markkina-arvoa. (Kallunki & Kytönen 2007, 86; Vilkkumaa 2010, 49.)

Leppiniemen ja Leppiniemen (2006, 245) mukaan tunnusluku lasketaan kaavalla

$$\frac{\text{Rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}} \quad (21)$$

YTN (2009, 66) antaa tunnusluvulle seuraavat ohjearvot:

hyvä	yli 1
tydyttävä	0,5 – 1
heikko	alle 0,5

Tunnusluvun arvo yksi tarkoittaa, että yrityksen lyhytaikaisten velkojen määrä on sama kuin yrityksen likvidit varat. Arvo 0,5 kaksinkertaistaa jo lyhytaikaisten velkojen määrän likvideihin varoihin nähden ja maksuvalmiusongelmat ovat todennäköisiä. (Salmi 2010, 180.)

Current ratio (CR) ottaa huomioon yrityksen maksuvalmiuteen vaikuttavana tekijänä myös vaihto-omaisuuden eli varastot. Ajatuksena on, että yritys voi tarvittaessa realisoida varastot ja käyttää niistä saamansa tulot lyhytaikaisten velkojen maksuun. Current ratio on myös staattisen maksuvalmiuden tunnusluku eli se mittaa vain tilinpäätöshetken tilannetta. Tunnusluvun heikkous on vaihto-omaisuuden arvostamiseen liittyvät tulkinnat. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 67; Vilkkumaa 2010, 50.)

Leppiniemen ja Leppiniemen (2006, 245) mukaan tunnusluku lasketaan kaavalla

$$\frac{\text{Vaihto-omaisuus} + \text{Rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}} \quad (22)$$

YTN:n (2009, 67) mukaiset ohjearvot tunnusluvulle ovat:

hyvä	yli 2
tydyttävä	1 – 2
heikko	alle 1

Nettokäyttöpääomaprosentti (working capital to sales ratio) on staattisen maksuvalmiuden tunnusluku ja se kuvaa yrityksen likviditeetin- eli maksuvalmiuden kehitystä suhteessa liikevaihdon kehitykseen, kun tarkastelujaksoksi otetaan useampi vuosi. Nettokäyttöpääomaprosentille ei ole asetettu varsinaisia ohjearvoja, mutta yrityksen olisi hyvä itse asettaa selkeä tavoitetaso, koska tunnusluvun alentaminen on kovan työn takana. Tunnusluvun vähimmäisvaatimuksena voidaankin esittää, ettei nettokäyttöpääomaprosentti kasva liikevaihdon kasvaessa. (Niskanen & Niskanen 2003, 121; Vilkkumaa 2010, 55.)

Tunnusluku lasketaan Kallungin ja Kytösen (2007, 85) mukaan kaavalla

$$\frac{\text{Nettokäyttöpääoma} * 100}{\text{Liikevaihto}} \quad (23)$$

Laskentakaavassa oleva nettokäyttöpääoma saadaan, kun vaihto-omaisuus ja rahoitusomaisuus (lyhytaikaiset saamiset + rahat ja rahoitusarvopaperit) lasketaan yhteen ja saadusta summasta vähennetään lyhytaikainen vieras pääoma. Nettokäyttöpääoma kertoo, mikä on oman ja pitkäaikaisen vieraan pääoman tarve nopeasti kiertävän omaisuuden rahoittamiseen. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 65; Salmi 2010, 178.)

Käyttöpääomaprosentti kertoo yrityksen juoksevaan liiketoimintaan sitoutuneen pääoman määrän suhteessa liikevaihtoon ja se antaa myös kuvan yrityksen rahoitustarpeesta. Tunnusluvun poikkeamiin voidaan hakea yksityiskohtaisempia syitä tarkastelemalla erikseen muita kiertoaikalukuja. Se on vertailukelpoinen yrityksen eri vuosien vertailussa ja eri yritysten välillä. (Salmi 2010, 187.)

Tunnusluku lasketaan Salmen (2010, 187) mukaan kaavalla

$$\frac{\text{Käyttöpääoma} * 100}{\text{Liikevaihto}} \quad (24)$$

Laskentakaavassa käytettävä käyttöpääoma saadaan laskemalla yhteen vaihto-omaisuus, myyntisaamiset, sisäiset myyntisaamiset ja osatuloutuksen saamiset. Näiden summasta vähennetään ostovelat, sisäiset ostovelat ja saadut ennakot. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 63.)

Vaihto-omaisuuden kiertoaika (days inventories outstanding) kertoo yrityksen varaston hallinnan tehokkuudesta. Varastohallinnan tehokkuusmittarit ovat hyvin toimialakohtaisia ja niitä voidaan verrata toimialan keskimääräiseen lukuun tai kilpailijoiden lukuun. Tunnusluvulla mitataan tavaroiden keskimääräistä varastointiaikaa päivissä. Tunnusluku on epävaka, koska se mittaa varaston tilinpäätöshetken tilannetta, jolloin varaston taso saattaa olla hyvinkin poikkeava. Varaston määrä on yksi tärkeimpiä yrityksen käyttöpääoman hallintaan liittyvistä tekijöistä. Toimitusvarmuuden ja kunnollisen asiakaspalvelun takaamiseksi varastoa on oltava riittävästi. Varaston ylläpito aiheuttaa yritykselle kustannuksia ja siksi pyritäänkin nopeisiin varastonkiertoaika lukuihin. (Kallunki & Kytönen 2007, 90–91; Salmi 2010, 188.)

Vaihto-omaisuus/liikevaihto- % lasketaan Kallungin ja Kytösen (2007, 90) mukaan kaavalla

$$\frac{\text{Vaihto-omaisuus (ilman ennakkoita) + osatuloutuksen saamiset} * 100}{\text{Liikevaihto}} \quad (25)$$

Myyntisaamisten kiertoaika-tunnusluku (DSO, days sales outstanding) kertoo, kuinka monta päivää myyntitulot ovat saamisina ennen kuin asiakkaat maksavat laskunsa. Myyntisaamiset sitovat yrityksen käyttöpääomaa ja sen hallinnan kannalta on tärkeää seurata myyntisaamisten määrän tasoa, kiertoaikaa ja muutosta. Myyntisaamisten kiertoajan muutos kertoo aina jostakin. Muutoksia aiheuttavat mm. markkinatilanteet, myyntiehtojen muutokset, asiakkaiden maksukyky, kilpailutilanteet, jakelukanavien käyttö, rahoitustavat ja poikkeukselliset tilanteet. Myyntisaamisten kiertoaikaa yritys voi lyhentää mm. kiristämällä maksuehtoja, tehostamalla perintätoimenpiteitä tai myymällä saamiset factoring-yhtiölle. (Kallunki & Kytönen 2007, 89; Salmi 2010, 189.)

Tunnusluku lasketaan YTN:n (2009, 64) mukaan kaavalla

$$\frac{\text{Myyntisaamiset + Sisäiset myyntisaamiset} * 365}{\text{Liikevaihto}} \quad (26)$$

Ostovelkojen kiertoaika-tunnusluku (DPO, days payables outstanding) kertoo yrityksen käyttämän keskimääräisen maksuajan päivissä ostovelkojensa hoitamiseen. Ostovelkojen kiertoaikaa pidentää ostovelkoihin kirjatut liiketoiminnan muihin menoihin ja investointeihin kohdistuvat ostovelat. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 65.)

Tunnusluku lasketaan YTN:n (2009, 65) mukaan kaavalla

$$\frac{\text{Ostovelat + Sisäiset ostovelat} * 365}{\text{Ostot + Ulkopuoliset palvelut}} \quad (27)$$

Salmen (2010, 190) mukaan ostovelkojen ja myyntisaamisten kiertoaikojen tulisi olla suhteessa toisiinsa siten, että myyntisaamisten kiertoaika olisi huomattavasti pienempi kuin ostovelkojen.

2.7 Tilinpäätösanalyysin ongelmia

Tilinpäätösanalyysijä on laadittu jo toista sataa vuotta, mutta siitä huolimatta kaikkiin keskeisiin ongelmiin ei ole saatu ratkaisuja. Syitä tähän ovat mm. tilinpäätöksen standardoinnin yksiselitteisen menetelmän puuttuminen, tilinpäätösnormistojen kansallinen eroavuus ja tilinpäätöksen tulkinnanvaraisuus, erilaiset käsitykset tunnuslukujen tulkinnasta ja käyttökelpoisuudesta ja yritysten erilaiset liiketoimintojen ansaintalogiikat. IFRS- standardien (International Financial Reporting Standards) luonnilla on pyritty ratkaisemaan tilinpäätösoikeuksien ja kansallisten eroavaisuuksien ongelmaa tarkoituksena tilinpäätösnormiston ja tilinpäätöskäytäntöjen yhtenäistäminen EU:n alueella. (Salmi 2010, 121.)

Tilinpäätösanalyysi sisältää tulkinnanvaraisuuksia, koska tilinpäätösnormisto on väljä ja tarjoaa erilaisia vaihtoehtoisia kirjanpito- ja tilinpäätösratkaisuja (Salmi 2010, 128 - 130). Tästä syystä tilinpäätösanalyysin mahdollisuudet rajoittuvatkin vain siihen osaan yrityksen taloutta, joka on rekisteröitävä kirjanpitoon. Tästä on seurauksena mm. seuraavia ongelmia:

- kirjanpitoon rekisteröidään ainoastaan liiketapahtumia. Esimerkiksi yritykselle erittäin tärkeää on siellä työskentelevien ihmisten henkinen pääomaa ja osaaminen, jota ei voida kirjata tilinpäätökseen, koska ihmiset eivät ole yrityksen omaisuutta.
- taseen tulkinta tulee moniselitteisemmäksi yritysten koon kasvaessa ja yrityksen rakenteiden muuttuessa.
- tilinpäätäjän harkinnanvaraisuudet tilinpäätöksen joustokohdissa, esimerkiksi arvonnkorotukset ja niiden peruuttamiset sekä jaksotus- ja arvostusratkaisut. Myös muiden tuottojen ja satunnaisten tuottojen välinen ero on usein tulkinnanvarainen.

- tilinpäätösajankohdalla saattaa olla myös vaikutusta. Tase kuvaa tilinpäätöshetken tilannetta ja ajankohta ei välttämättä ole yrityksen toiminnan kannalta tyypillisin, koska hyvin useat liiketoiminnot ovat sesonkiluonteisia.
- yrityksen veroratkaisut ja niihin liittyvät muutokset.

Tunnuslukuja on kehitetty valtavia määriä, joten ongelmaksi muodostuu valinnanvaikeus tunnuslukuviidakosta. Tunnuslukujen valinnassa on tärkeää, että tunnusluku on validi, reliaabeli ja että ymmärretään tunnusluvun laskukaava. Validiteetilla tarkoitetaan sitä, että tunnusluku mittaa sitä ominaisuutta, mitä sen pitääkin mitata. Tunnusluku on validi, kun sen antamat arvot ovat keskimäärin oikeita eli harhattomia. Reliabiliteetilla tarkoitetaan tunnusluvun luotettavuutta eli sen kykyä antaa ei sattumanvaraisia tuloksia. Tunnusluku on reliaabeli, kun sen antamien arvojen hajonta on pieni. Tunnusluvun laskukaavan ymmärtäminen on ehdoton edellytys analyysin tekijälle, että hän ymmärtää mitä on mittaamassa. Tunnuslukumittareiden antamien arvojen tarkkuus riippuu ennen kaikkea tilinpäätösaineiston luotettavuudesta ja siitä, ettei kaikkia tunnuslukujen taustalla olevia, yrityksen liiketoiminnan menestyksellisyyteen vaikuttavia tekijöitä yleensä saada selville, koska tilinpäätösanalyysijä laativat yrityksen ulkopuoliset analytytikot, eikä heillä ole yksityiskohtaisia tietoja käytettävissään. Kahden eri analyysin tekijän johtopäätökset saman yrityksen taloudellisesta tilanteesta voivat hyvinkin poiketa toisistaan, vaikka lasketut tunnusluvut olisivat hyvin samanlaiset. Johtopäätösten erilaisuuteen vaikuttavat analyysintekijän oma arvomaailma ja omat intressit. (Niskanen & Niskanen 2003, 10–11, 111; Salmi 2010, 113, 127–128.)

Salmi (2010, 130) toteaa, että tilinpäätösanalyysiä tehtäessä on muistettava, että se perustuu historia tietoon eli jo menneeseen aikaan. Tilinpäätösanalyysi kertoo tunnuslukujen muodossa yrityksessä jo tapahtuneista ja toteutuneista liiketapahtumista. Tulevaisuutta voidaan vain ennustaa ja tulevaisuuden suuntaa antavia kehitysarvioita voidaan vain rajoitetusti johtaa menneisyydestä.

3 YKSITYINEN OSAKEYHTIÖ

Yritystoiminnan harjoittamisen muodoista osakeyhtiö on suosittu yhtiömuoto. Osakeyhtiö soveltuu hyvin laajamittaisen toiminnan, tulorahoituksen turvin kasvuun pyrkivän ja korkea tulotason omaavan yrityksen toimintamuodoksi. Osakeyhtiö yhtiömuotona on perusteltua mm. silloin, kun toimintaan tarvitaan investointeja, kuten koneita ja laitteita, toimitiloja, ulkopuolista henkilökuntaa ja kun toimintaan liittyy erityisiä riskejä. Osakeyhtiöiden koko vaihtelee suuresti ja tästä syystä myös yritysten tekemät liiketoiminnalliset ratkaisut tehdään hyvin erilaisissa toimintaympäristöissä. Esimerkiksi perheyriksenä toimivan pk-yrityksen tarpeet ovat hyvin erilaiset kuin laajalle omistajakunnalle levinneen pörssiyhtiön. Osakeyhtiö on erillinen verovelvollinen ja sen tulovero määräytyy suhteellisen yhteisöverokannan mukaan ja joka on tällä hetkellä 26 %. (Raunio & Romppainen & Ukkola & Kotiranta 2010, 9; Kukkonen 2010, 22–24.)

3.1 Osakeyhtiölaki

Liiketoimintaa, jota harjoitetaan osakeyhtiömuodossa, säätelee osakeyhtiölaki ja lukuisat muut erityislait. Uusi osakeyhtiölaki (OYL) tuli voimaan 1.9.2006. Osakeyhtiölaki on yleislaki ja se perustuu osakkeenomistajien eli osakkaiden yhdenvertaisuuteen, enemmistöperiaatteeseen ja osakkeiden vapaaseen luovutettavuuteen. Osakeyhtiölaki on joustava laki ja monista asioista voidaan sopia. Pakottavia säännöksiä on melko vähän, mutta niillä ja muotovaatimuksilla pyritään jo ennakoon suojaamaan vähemmistöosakkaita ja velkojia oikeuden loukkauksilta. Osakeyhtiöt jaetaan OYL:n (1 luku 1§, 3§) mukaan kahteen ryhmään eli yksityisiin osakeyhtiöihin ja julkisiin osakeyhtiöihin. Osakeyhtiölajin tulee ilmetä yhtiön toiminimestä. Yksityisen osakeyhtiön toiminimessä tulee käyttää ”osakeyhtiö”-sanaa tai sen lyhennystä ”oy” ja julkisen osakeyhtiön toiminimessä tulee käyttää ilmaisua ”julkinen osakeyhtiö” tai sen lyhennystä ”oyj”. Vähimmäisosakepääomavaatimus on keskeisin ero yksityisen ja julkisen osakeyhtiön välillä. Yksityinen osakeyhtiö voidaan perustaa 2500 euron

osakepääomalla kun taas julkisen osakeyhtiön vähimmäisosakepääoman tulee olla 80 000 euroa. (Immonen & Nuolimaa 2007, 32–33; Kukkonen 2010, 48–49; Raunio, Romppainen, Ukkola & Kotiranta 2010, 11.)

3.1.1 Kirjanpitolaki

Osakeyhtiö on aina kirjanpitovelvollinen kirjanpitolain (KPL 7 luku) mukaan. Yhtiön tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisällytettävän informaation määrää on osakeyhtiölaissa laajennettu siitä, mitä kirjanpitolaki vaatii. Kirjanpitolaissa eroja on tehty yhtiöiden koon mukaan, koska yhtiöt ovat erikokoisia ja toimivat erilaisissa olosuhteissa. Yhtiön hallituksen vastuulla on, että yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Toimitusjohtajan vastuulla puolestaan on, että yhtiön kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty. Kirjanpito sisältää yhtiön juoksevan kirjanpidon ja tilinpäätöksen laatimisen. Tilinpäätös tulee julkistaa ja se tapahtuu toimittamalla tilinpäätös kaupparekisteriin kahden kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta. Tilinpäätös on perustana yhtiön varojenjaolle ja verotettavan tulon määrittämiselle. Lisäksi se vaikuttaa yhtiön luottoluokitukseen, rahoittajien analyysiin ja sijoittajien saamaan kuvaan yhtiöstä. Tilinpäätöksen tarkoitus on antaa oikea ja riittävä kuva yhtiön taloudellisesta asemasta, tilikauden tuloksen muodostumisesta ja varojen hankinnasta ja käytöstä tilikaudella. (Immonen & Nuolimaa 2007, 127–128.)

KPL:n mukaan tilinpäätöksen tulee sisältää

- taseen, jolla kuvataan tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa
- tuloslaskelman, jolla kuvataan tuloksen muodostumista
- yleensä rahoituslaskelman, jonka avulla annetaan selvitys varojen hankinnasta ja käytöstä tilikaudella
- liitetiedot, jotka sisältävät taseen ja tuloslaskelman liitteenä ilmoitettavat tiedot. (Immonen & Nuolimaa 2007, 129.)

Edelleen KPL:n mukaan yksityisen osakeyhtiön on laadittava rahoituslaskelma (KPL 3 luku, 1.3§) ja liitettävä tilinpäätökseen toimintakertomus (KPL 3 luku, 1.4§), jos sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on ylittynyt vähintään kaksi seuraavista rajoista (KPL 3 luku 9.2 §):

- 1) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto 7 300 000 euroa
- 2) taseen loppusumma 3 650 000 euroa
- 3) palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä. (Mähönen 2009, 199, 215.)

3.1.2 Tilintarkastuslaki

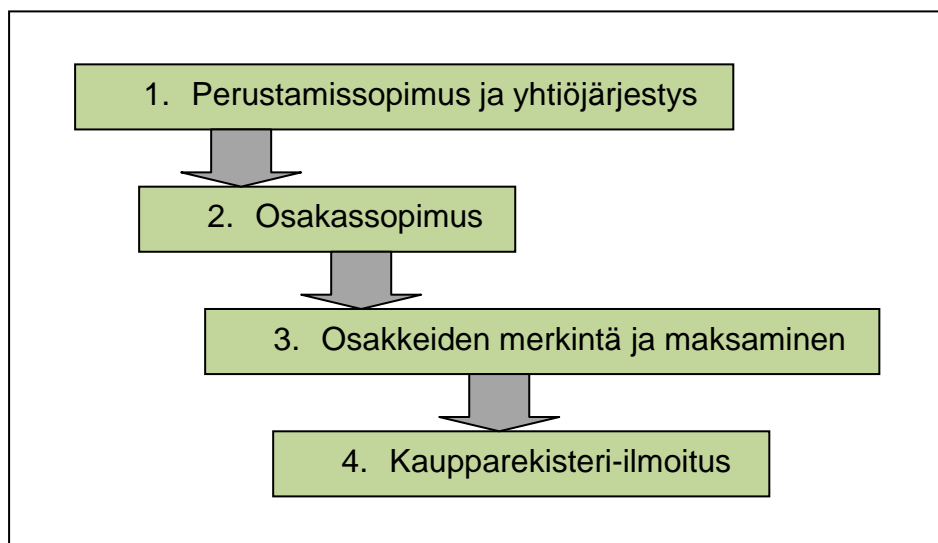
Uusi tilintarkastuslaki tuli voimaan 1.7.2007. Tilintarkastuslain 4.luvun mukaan osakeyhtiössä on valittava tilintarkastaja ja suoritettava tilintarkastus siten kuin tilintarkastuslaissa ja muualla laissa säädetään. Pienissä osakeyhtiöissä ei ole kuitenkaan velvollisuutta valita tilintarkastajaa ellei siihen ole tilintarkastus- tai osakeyhtiölaista johtuvaa pakottavaa velvollisuutta tai ellei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Tilintarkastaja on kuitenkin aina valittava, jos yhtiön pääasiallinen toimiala on arvopapereiden omistaminen ja hallinta ja jolla on kirjanpitolain (KPL 1.luku 8§) mukaan huomattava vaikutusvalta toisen kirjanpitovelvollisen liiketoiminnan tai rahoituksen johtamisessa. Tilintarkastuslain (TTL 4.2 §) mukaan tilintarkastaja voidaan jättää valitsematta, jos sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on täytynyt enintään yksi seuraavista rajoista:

- 1) taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa;
 - 2) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 200 000 euroa; tai
 - 3) palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä.
- (Mähönen 2009, 319 - 320.)

Yhtiökokouksessa valitaan yhtiön tilintarkastaja ja hänelle mahdollinen varatilintarkastaja. Tilintarkastajan toimikausi on yksityisessä osakeyhtiössä toistaiseksi jatkuva, ellei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Varsinainen tilintarkastus käsittää osakeyhtiön tilikauden kirjanpidon, tilinpäätöksen, mahdollisen toimintakertomuksen ja hallinnon tarkastuksen (TTL 11 luku 1§). Kun tilintarkastus on suoritettu, tulee tilintarkastajan tehdä siitä tilinpäätökseen

merkintä, jossa viitataan erilliseen tilintarkastuskertomukseen. Tilintarkastajan on annettava kultakin tilikaudelta erikseen päivätty ja allekirjoitettu tilintarkastuskertomus. (Mähönen 2009, 326–330.)

3.2 Yksityisen osakeyhtiön perustaminen



KUVIO 4. Yksityisen osakeyhtiön perustamisvaiheet

Osakeyhtiölain 2. luku sääntelee osakeyhtiön perustamista. Osakeyhtiön voi perustaa ja sen osakkeet merkitä yksikin luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Näin osakeyhtiö voi syntyä yhdenmiehenyhtiöksi. Uuden osakeyhtiön perustaminen jaetaan muutamaankin vaiheeseen: perustamissopimuksen ja yhtiöjärjestyksen laatimiseen, mahdollisen osakassopimuksen laatimiseen, osakkeiden merkitsemiseen ja maksamiseen ja kaupparekisteri-ilmoituksen laatimiseen. Perustamissopimus ja yhtiöjärjestys yhdessä muodostavat osakeyhtiön perustamista koskevan sopimuksen. Yhtiöjärjestys on yhtiön sisäinen normisto, joka velvoittaa yhtiötä, sen hallintoelimiä, johtohenkilöitä ja tilintarkastajia ja sitä on myös noudatettava samalla tavoin kuin lakia. Käytännössä nämä perustamisvaiheet tehdään samanaikaisesti, jonka jälkeen osakeyhtiö ilmoitetaan

rekisteröitäväksi kaupparekisteriin. Legaalisesti eli laillisesti yhtiö syntyy vasta kaupparekisterimerkinnällä. (Immonen & Nuolimaa 2007, 38; Mähönen & Säiläkivi & Villa 2007, 34; Kukkonen 2010, 48–49.)

3.2.1 Perustamissopimus ja yhtiöjärjestys

Perustamissopimus (treaty) on määrämuotoinen ja se on laadittava kirjallisesti. Siitä tulee käydä ilmi kaikki tulevan yhtiön keskeiset asiat ja kaikki perustamiseen liittyvät ehdot. Perustamissopimuksessa on aina mainittava sopimuksen päivämäärä, kaikki perustamisvaiheessa mukana olevat osakkeenomistajat ja heidän merkitsemät osakkeet, osakkeesta yhtiölle maksettava merkintähinta, osakkeen maksuaika ja yhtiön hallituksen jäsenet. Vaatimus sopimuksen kirjallisesta muodosta tarkoittaa, että osakeyhtiötä ei voida perustaa suullisella sopimuksella tai hiljaisella eli konkludenttisella sopimuksella. Yhtiön rekisteröinti kaupparekisteriin edellyttää myös kirjallista perustamissopimusta. Jokaisen perustajaosakkeenomistajan on se yksimielisesti allekirjoitettava. Vaatimus yksimielisestä allekirjoituksesta kuvastaa sopimuksen sitovuutta eli perustajaosakkaat sitoutuvat perustamaan osakeyhtiön, merkitsemään ja maksamaan kaikki osakkeet ja valitsemaan hallituksen ensimmäiset jäsenet. (Mähönen, Säiläkivi & Villa 2007, 35; Kukkonen 2010, 49.)

Perustamissopimukseen on liitettävä perustettavan yhtiön yhtiöjärjestys (articles of incorporation). Yleensä yhtiöjärjestys laaditaan erilliseksi asiakirjaksi, mutta se voidaan ottaa myös osaksi perustamissopimusta. Jos yhtiöjärjestys on osa perustamissopimusta, tulee se kirjoittaa auki siten, että siitä ilmenee yhtiöjärjestyksen sisältö. Yhtiön tilikaudesta on määrättävä joko perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä. Yhtiöjärjestyksessä on pakollisina määräyksinä aina mainittava yhtiön toiminimi, kotipaikkana oleva Suomen kunta ja toimiala. Toiminimen tulee olla toiminimilain vaatimusten mukainen. Yhtiön kotipaikka määräys kertoo, missä yhtiön yhtiökokous on pidettävä ja mikä tuomioistuin on toimivaltainen yhtiötä koskevissa asioissa.

Toimialamääräys voidaan ilmoittaa laajana eli yleistoimialana kattamaan kaiken laillisen liiketoiminnan tai se voidaan ilmoittaa mahdollisimman yksityiskohtaisesti. Toimialan yksityiskohtaista ilmoittamista puoltaa se, että yleistoimiala saattaa aiheuttaa kaupparekisterissä toiminimiesteen. (Mähönen, Säiläkivi & Villa 2007, 41–42; Kukkonen 2010, 41–50.)

Yhtiöjärjestykseen voidaan OYL:n mukaan laittaa määräys, että yhtiöllä on oikeus tai velvollisuus hankkia tai lunastaa yhtiön omia osakkeita. Näistä rajoitteista käytetään nimityksiä lunastuslauseke ja suostumuslauseke. Rajoituslausekkeiden tarkoituksena on estää uusien henkilöiden tuleminen yhtiön osakkaiksi. Lunastuslauseke tarkoittaa, että osakkeen siirtyminen uudelle omistajalle estyy, koska muille osakkeenomistajille, yhtiölle tai jollekin muulle henkilölle annetaan oikeus vaatia osaketta itselleen vastiketta vastaan. Suostumuslausekkeella tarkoitetaan, että osakkeen hankkimiseen edellytetään yhtiön suostumus, jotta osakkeen saajasta tulisi osakkeenomistaja suhteessa yhtiöön. Ilman tätä suostumusta osakkeensaaja omistaa hankkimansa osakkeet, mutta hän ei voi käyttää kaikkia osakeoikeuksiaan, kuten esimerkiksi osallistua yhtiökokoukseen. (Immonen & Nuolima 2007, 62–66; Raunio, Romppainen, Ukkola & Kotiranta 2010, 20.)

3.2.2 Osakassopimus

Yhtiön osakkaat voivat tehdä keskenään myös ns. osakassopimuksen (agreement of shareholders). Yleensä osakassopimuksessa sovitaan sellaisista asioista, joita ei yhtiöjärjestyksessä ole määrätty. Mikäli yhtiöjärjestys ja osakassopimus laaditaan koskemaan samoja asioita, saattaa syntyä ristiriitatilanteita, jotka aiheuttavat vaikeita tulkintaongelmia. Osakeyhtiölaissa ei ole säännöksiä osakassopimuksista. Ainoa ja vain välillinen viittaus osakassopimukseen löytyy osakeyhtiölain konsernimääritelmästä (OYL 8:12). Osakassopimuksessa voidaan sopia mm. etuostotyyppisistä lausekkeista, yhtiön osakkeiden luovutettavuuteen ja muuhun vaihdantaan liittyvistä laajemmista rajoituksista kuin yhtiöjärjestyksessä,

koskien esimerkiksi tilanteita, joissa osakas haluaa luopua omistuksestaan. Osakkaat voivat esimerkiksi sopia, etteivät he luovuta yhtiön osakkeita ilman, että tarjoavat niitä ensin osakassopimuksessa mukana oleville toisille osapuolille. Sopimusoikeuden yleiset periaatteet tulevat sovellettavaksi osakassopimuksissa ja tärkein niistä on sopimusvapauden periaate. Tällä tarkoitetaan sitä, että osakassopimukset ovat sopijapuolia sitovia ja sopimuksen rikkominen merkitsee sopimusrikkomusta. Sopimusrikkomus saattaa johtaa vahingonkorvausvelvollisuuteen ja osakassopimuksen purkamiseen. (Immonen & Nuolima 2007, 51–53.)

3.2.3 Osakkeiden merkintä ja maksaminen

Osakkeiden merkintä ja maksaminen ovat olennainen osa yhtiön perustamista. Tulevien osakkeenomistajien on merkittävä kaikki yhtiön osakkeet ja maksettava osakkeesta perustamissopimuksessa sovittu määrä. Maksu tulee suorittaa sovittulla tavalla ja sovituksessa ajassa. Yleensä merkintähinta maksetaan rahana, mutta se voidaan sopia maksettavaksi myös muulla omaisuudella eli apporttina (non-cash assets), joko kokonaan tai osittain. Apporttiomaisuutena voidaan käyttää sellaista omaisuutta, jolla on taloudellista arvoa ja se on yhtiön toiminnalle tarpeellista ja hyödyllistä. Esimerkkeinä voidaan mainita koneet, kalusto, kiinteistöt, osakkeet ja patentti- ja tavaramerkkioikeudet. Apporttiomaisuutena käytettävästä omaisuudesta on annettava apporttiselvitys, jossa apporttiomaisuus ja sillä suoritettava osakkeen merkintämaksu on yksilöity, omaisuuden arvostamiseen liittyvät seikat ja arvostamisessa noudatetut menetelmät on selvitetty. Tilintarkastajan tulee antaa apporttiselvityksestä erillinen lausunto ja siitä, että oliko annetulla apporttiomaisuudella vähintään maksua vastaava taloudellinen arvo yhtiölle. Pääsäännön mukaan osakkeiden merkintähinta merkitään osakepääomaan. Perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä, että vähimmäisosakepääoman ylimenevä osa merkitään sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon eli SVOP -rahastoon. Lähtökohtaisesti osakkeella ei ole nimellisarvoa, mutta yhtiöjärjestykseen voidaan

sellainen määräys laittaa. Mikäli yhtiön osakkeilla on nimellisarvo, on kaikilla yhtiön osakkeilla oltava sama nimellisarvo ja osakepääomaan on merkittävä vähintään osakkeiden nimellisarvoa vastaava määrä. Nimellisarvottomia osakkeita tämä rajoitus ei koske. (Mähönen, Säiläkivi & Villa 2007, 59–62; Immonen & Nuolimaa 2007, 56; Mähönen 2009, 335; Kukkonen 2010, 50–51.)

3.2.4 Kaupparekisteri-ilmoitus

Osakeyhtiö ilmoitetaan kaupparekisteriin erityisillä perusilmoituslomakkeilla ja niissä tulee mainita kaupparekisterilaissa (KRL) säädetyt tiedot, kuten esimerkiksi yhtiön toiminimi, osakkeiden lukumäärä (vain kokonaan maksetut osakkeet), hallituksen jäsenten ja varajäsenten henkilötiedot, toimitusjohtajan ja hänen sijaisensa henkilötiedot, mahdollisen tilintarkastajan ja hänen sijaisensa henkilötiedot ja yhtiön tilikausi. Yksityisen osakeyhtiön perusilmoitus toimitetaan Patentti- ja rekisterihallitukselle (PRH). Kaupparekisteri-ilmoitus on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa perustamissopimuksen viimeisimmästä allekirjoituksesta. Jos määräaika ei noudateta, yhtiön perustaminen raukeaa. Yhtiö saa rekisteröinnillä oikeuskelpoisuuden ja oikeustoimikelpoisuuden. (Immonen & Nuolimaa 2007, 39; Mähönen, Säiläkivi & Villa 2007, 64.)

3.3 Varojen jako osakeyhtiössä

Osakeyhtiö on lukratiivinen eli voittoa tavoitteleva yhtiö ja sen tarkoituksena on tuottaa voittoa osakkeenomistajille. Jos osakeyhtiöllä on kokonaan tai osittain jokin muu tarkoitus kuin taloudellisen hyödyn tuottaminen osakkaille, on tätä tarkoittava määräys kirjattava erikseen yhtiöjärjestykseen. Voitonjako ja muu varojen jako on säänneltyä toimintaa osakeyhtiössä. Osakeyhtiö voi jakaa varoja osakkailleen vain osakeyhtiölain sallimissa rajoissa ja ehdoilla. Osakeyhtiölain 13 luvussa määritellään kaikki lailliset varojenjakomenettelyt. Osakkeenomistajat eivät siis voi vapaasti ottaa käyttöön yhtiön varoja rahana tai muuna omaisuutena. Sääntelyn

pää tarkoituksena on yhtiön osakepääoman ja muun sidotun pääoman pysyvyyden turvaaminen ja yhtiön toimintakyvyn varmistaminen. Tärkein syy osakeyhtiölain varojenjakosäännöksille on kuitenkin osakkeenomistajien rajoitettu vastuu yhtiön velvoitteista. Osakkaat eivät ole henkilökohtaisessa vastuussa osakeyhtiön sitoumuksista ja muista velvoitteista, vaan yhtiö muodostaa omistajistaan erillisen ja itsenäisen varallisuuspiirin. Kaikkia sellaisia liiketapahtumia, jotka vähentävät yhtiön varoja tai lisäävät yhtiön velkoja ilman liiketaloudellista perustetta pidetään laittomana varojenjakona. Liiketaloudellista perustetta arvioitaessa on selvitettävä, millä perusteella liiketoimi on tehty ja vastaako se yhtiön toiminnan tarkoitusta. Myös markkinaehtoisen hinnoittelun huomioiminen on tärkeää yhtiön ja osakkeenomistajien välisissä transaktioissa eli rahansiirroissa. Alihintaan myyminen tai ylihintaan ostaminen ovat osakeyhtiölain tarkoittamaa laitonta varojenjakoja. Jos yhtiön varoja on jaettu joko osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen vastaisesti, tulee saadut varat palauttaa yhtiölle korkoineen, jos varojen saaja tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää, että varojen jako on tapahtunut annettujen määräysten vastaisesti. Säännösten rikkominen johtaa myös rangaistukseen. (Immonen & Nuolimaa 2007, 62; Mähönen 2009, 351; Raunio, Romppainen, Ukkola & Kotiranta 2010, 11–12; Leppiniemi & Walden 2010, 314; Kukkonen 2010, 138–139; OYL 21.7.2006/624.)

Varojen jakamisen on perustuttava yhtiön viimeksi vahvistettuun tilinpäätökseen. Tilinpäätöksen on myös oltava tilintarkastettu, jos yhtiö on lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan velvollinen valitsemaan tilintarkastajan. Osakeyhtiölain sisältämät tasetesti ja maksukykyisyystesti rajoittavat varojen jakoa. Ns. tasetesti (balance test) on sisällytetty osakeyhtiölain 13 luvun 5 §:ään, jossa määritellään, että yhtiö saa jakaa vapaan oman pääoman määrän, josta on vähennetty yhtiöjärjestyksen mukaan jakamatta jätettävät varat. Maksukykyisyystesti (solvency test) on kaksiosainen ja siihen liittyvät määräykset löytyvät osakeyhtiölain 13 luvun 2.§:stä ja 3§:stä. Yhtiön varoja ei saada jakaa, jos jaosta päätettäessä tiedetään tai pitäisi tietää, että yhtiö on maksukyvytön, tai että varojen jako aiheuttaa yhtiölle maksukyvyttömyyden. Myös tilinpäätöksen jälkeen yhtiön taloudellisessa tilanteessa tapahtuneet olennaiset muutokset on aina otettava huomioon.

Säännöksillä tarkoitetaan yhtiön taloudellisen aseman heikentymistä. Varojen jako on kiellettyä esimerkiksi tilanteessa, jossa yhtiöllä ei ole varojen jakoa varten tarvittavia kassavaroja eikä niitä ole hankittavissa yhtiön omaisuutta realisoimalla vaarantamatta yhtiön toimintakykyä. Varojenjakopäätöksessä erityisiä maksukykyisyyttä todentavia laskelmia ei ole tarpeen laatia, ellei ole syytä epäillä yhtiön solvenssion eli maksukyvyyn riittävyyttä. Maksukykyisyyttä epäiltäessä voidaan tarkasteluun ottaa avuksi esimerkiksi tunnuslukujen, rahoituslaskelman, budjetoinnin ja muiden seurantalaskelmien tuottamaa informaatiota. Osakeyhtiölaissa olevilla ns. velkojainsuojasäännöksillä pyritään ensisijaisesti suojaamaan yhtiön velkojia. Velkojille on tärkeää, että yhtiön toiminta jatkuu ja etteivät varojen siirrot yhtiöstä osakkeenomistajille vaaranna yhtiön toimintakykyä. Maksukykyisyydestin tarkoituksena ei ole rajoittaa tai estää voitonjakoa pienissäkään yhtiöissä, joissa maksukyky saattaa olla jatkuvasti heikohko, jos yhtiön kassavirta on hyvä ja toiminta on terveellä pohjalla. Myöskään velan ottamista ei estetä varojen jaon mahdollistamiseksi. (Mähönen 2009, 361–365; Leppiniemi & Walden 2010, 329; Raunio, Romppainen, Ukkola & Kotiranta 2010, 15; Kukkonen 2010, 138; OYL 21.7.2006/624.)

Varojen jaon enimmäismäärä muodostuu yhtiön taseen mukaisesta vapaan oman pääoma määrästä. Vapaa oma pääoma kertyy yhtiön tekemästä tuloksesta. Muuta vapaata pääomaa ovat sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto (SVOP) ja muut yhtiöjärjestykseen perustuvat vapaaehtoiset rahastot. Vapaata omaa pääomaa vähentävät tilikauden ja edellisten tilikausien tappiot, oman pääoman rahastojen mahdolliset negatiivisuudet ja mahdollisesti saman tilikauden aikana suoritettu vapaan oman pääoman jakaminen. Yhtiön jakokelpoisia varoja ovat siis tilikauden voitto, aikaisempien tilikausien kertyneet voittovarot ja vapaan oman pääoman rahastot. (Raunio, Romppainen, Ukkola & Kotiranta 2010, 16; Kukkonen 2010, 141–142.)

Tavallaan eräänlaisena varojenjakomuotona voidaan pitää myös osakslainaa. Osakslaina verotetaan osakkaan pääomatulona, jos lainaa ei makseta saman verovuoden sisällä yhtiölle takaisin. Nykyisessä osakeyhtiölaissa ei ole

nimenomaisia säännöksiä osakaslainoista ja muista lähipiirilainoista tai edellä mainittujen velvoitteista annetuista vakuuksista, vaan sallittavuus ja asianmukaisuus ratkaistaan yleisten yhtiöoikeudellisten periaatteiden mukaisesti. Osakeyhtiölakiin on kuitenkin sisällytetty lähipiirilainoja ja vakuuksia koskevat erityiset informaatiösäännökset (OYL 8 luku, 6§). Lähipiirimääritelmällä tarkoitetaan tilannetta, jossa yhtiön ja toisen henkilön katsotaan kuuluvan toistensa lähipiiriin, jos toinen pystyy käyttämään määräysvaltaa toiseen nähden tai huomattavaa vaikutusvaltaa sen taloutta ja liiketoimintaa koskevassa päätöksenteossa. Lähipiirilainat ja lähipiirille annetut vakuudet eivät yleisten periaatteiden mukaan aina ole kiellettyjä. Ne ovat sallittuja, jos niiden antamiseen on olemassa yhtiön kannalta katsottuna liiketoiminnallinen peruste. Tämä koskee yhtäläisesti yhtiön ainoata osakkeenomistajaa, hallituksen jäsentä tai toimitusjohtajaa. On kuitenkin huomioitava, että vain harvoin on yhtiön edun mukaista tai yhtiön toiminnan tarkoituksen mukaista lainata merkittäviä rahasummia tai antaa vakuuksia omistajalle tai johdon jäsenelle. Tähän viitaten ne ovat lähtökohtaisesti yhtiön tarkoituksen vastaisia ja vastoin osakeyhtiölakia. (Mähönen, Säiläki & Villa 2007, 152; Mähönen 2009, 382–383; Kukkonen 2010, 221.)

Osakeyhtiön varojenjakona voidaan pitää myös varsinaisen lahjan eli liiketoimintaan liittymättömän, aidosti vastikkeettoman suorituksen antamisesta yleishyödylliseen tai siihen rinnastettavaan tarkoitukseen. Varsinaisen lahjan antamisesta päättää yhtiökokous ja lahjan on oltava määrältään kohtuullinen. Lahjoitustarkoitukseen voidaan käyttää varoja, joiden merkitys yhtiön kannalta on vähäinen. Määrän kohtuullisuusarvioinnissa tulee kiinnittää huomio yhtiön pääoma-asemaan eli käytännössä lahjan antaminen on mahdollista vain vapaan oman pääoman puitteissa. (Mähönen 2009, 360; Raunio, Romppainen, Ukkola & Kotiranta 2010, 13; OYL 21.7.2006/624.)

Laillisina varojen jakona osakeyhtiölain (OYL 13. luku, 1 §) mukaan pidetään

- 1) voitonjakoa osinkoina ja varojen jakamista vapaan oman pääoman rahastosta
- 2) osakepääoman alentamista
- 3) omien osakkeiden hankkimista ja lunastamista
- 4) yhtiön purkamista ja sen poistamista rekisteristä.

(Mähönen 2009, 357–358; Raunio, Romppainen, Ukkola & Kotiranta 2010, 12; Leppiniemi & Walden 2010, 315.)

3.3.1 Voitonjako osinkoina ja varojen jakaminen vapaan oman pääoman rahastosta

Yhtiökokouksessa päätetään varojen jakamisesta. Toimintakertomuksessa tai tilinpäätöksen liitetiedoissa on oltava hallituksen esitys yhtiön voittoa koskeviksi toimenpiteiksi sekä esitys mahdollisesta muun vapaan oman pääoman jakamisesta. Yhtiökokous voi päättää suuremmasta varojenjakomäärästä kuin hallitus on esittänyt tai hyväksynyt, jos yhtiöjärjestys velvoittaa siihen tai vähimmäisosingon määrää koskevat säännökset vaativat sitä. Varojenjakopäätöksessä on mainittava ja yksilöitävä jaettavien varojen määrä ja jakaako yhtiö varoja osinkona vai vapaan pääoman rahastosta vai jaetaanko varoja molemmista. Osingonjaon ja vapaan oman pääoman rahastojen jakamisen erottelu ei ole aivan yksiselitteinen, koska vapaan oman pääoman rahastoihin on voitu siirtää myös edellisten tilikausien voittoja. Jos samalla päätöksellä jaetaan voittoa ja alennetaan vapaan oman pääoman rahastoa, päätöksestä on ilmentävä, mistä ja missä suhteessa osakkeenomistajille suoritettavat varat ovat peräisin. Osinkojen jakamisella tarkoitetaan tilikauden ja aikaisempien tilikausien eli kertyneiden voittovarojen jakamista kun taas varojen jakaminen vapaan pääoman rahastosta tarkoittaa muun vapaan pääoman jakamista. Samalla varojenjakopäätös määrittää, mistä vapaan pääoman eristä jako kirjataan kirjanpidossa. (Mähönen, Säiläkivi & Villa 2007, 161–163; Mähönen 2009, 379–380; Raunio, Romppainen, Ukkola & Kotiranta 2010, 16–17.)

Vähemmistöosinkona on osakeyhtiölain (13. luku 7§) mukaan jaettava vähintään puolet tilikauden voitosta, jos sitä vaativat osakkeenomistajat, joilla on vähintään 1/10 kaikista osakkeista, mutta ei kuitenkaan enempää kuin 8 %:a yhtiön omasta pääomasta. Yhtiöjärjestyksessä voidaan vähemmistöosingosta määrätä toisin kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella. Vähemmistöosinko-oikeuden rajoittamiset liittyvät yleensä kehittyviin yhtiöihin, joissa voitto halutaan käyttää yhtiön kehittämiseen. Tällöin yhtiöjärjestysmääräys toimii ikään kuin vahvennettuna osakassopimuksena. (Mähönen 2009, 380–381.)

3.3.2 Osakepääoman alentaminen

Päätös osakepääoman alentamisesta tehdään yhtiökokouksessa. Osakepääoman alentamisessa on kysymys varojen kirjaamisesta pois sidotusta osakepääomasta. Osakepääoman alentamisella voidaan muokata yhtiön pääomarakennetta toiminnan tarpeita vastaavaksi. Osakepääomaa ei saada kuitenkaan alentaa yksityisen osakeyhtiön vähimmäisosakepääomaa eli 2500 euroa pienemmäksi. Jos yhtiöjärjestyksessä on maininta tätä korkeammasta vähimmäisosakepääomasta, sitä ei voida alittaa ilman yhtiöjärjestyksen muuttamista. Yhtiöjärjestystä on muutettava ennen osakepääoman alentamistoimenpiteitä. On huomattavaa myös, että osakepääoman on nimellisarvoisessa yhtiössä oltava kuitenkin vähintään osakkeiden nimellisarvojen suuruinen summa. Varojen jakaminen tai siirtäminen (suora ja välillinen jakaminen) sidotusta omasta pääomasta voidaan toteuttaa vain velkojainsuojamenettelyä käyttäen, koska toimenpiteet loukkaavat sidotun oman pääoman pysyvyyttä ja velkojiansuojaa. Osakepääoman alentaminen tulee ilmoittaa viivytyksettä patentti- ja rekisterihallitukselle rekisteröitäväksi. (Mähönen, Säiläkivi & Villa 2007, 169–170; Immonen & Nuolima 2007, 159–162; Mähönen 2009, 390–392; Raunio, Romppainen, Ukkola & Kotiranta 2010, 17.)

Osakepääomaa voidaan alentaa

- jakamalla osakepääomaa suoraan varojenjakona osakkaille
- varojen siirtämiseksi vapaan oman pääoman rahastoon
- käyttämällä sitä sellaisen tappion välittömään kattamiseen, johon vapaa oma pääoma ei riitä. Tappion välittömällä kattamisella tarkoitetaan sitä, että taseeseen sisältyvä tappio elimoidaan eli poistetaan käyttämällä siihen ensin koko vapaa oma pääoma ja sitten loppuosaan käytetään sidottua omaa pääomaa.
- hankkimalla ja lunastamalla yhtiön omia osakkeita. (Mähönen, Säiläkivi & Villa 2007, 169–170; Mähönen 2009, 390–392.)

3.3.3 Omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen

Syitä omien osakkeiden hankkimiseen voi olla useita. Yksityisessä osakeyhtiössä omia osakkeita hankitaan silloin, kun joku osakkeen omistajista haluaa erota yhtiöstä. Kun yhtiö hankkii eroavan osakkaan osakkeet, vältetään monilta hankaluuksilta, joita syntyisi, jos jäljelle jäävät osakkaat joutuisivat ostamaan eroavan osakkeet. Osakkaiden yhdenvertaisuusperiaatteen mukaan, yhtiön omia osakkeita on hankittava jokaiselta osakkaalta heidän omistamiensa osakkeiden suhteessa. Osakkaiden oikeuksiin voidaan kuitenkin vaikuttaa sisällyttämällä yhtiöjärjestykseen lunastusehto tai lunastuslauseke. Yhtiön omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen ovat saantoja, joista yhtiön on maksettava varainsiirtovero. Varainsiirtovero on tällä hetkellä 1,6 % luovutuksesta, kaupasta tai muusta vastikkeesta. (Immonen & Nuolimaa 2007, 194; Raunio, Romppainen, Ukkola & Kotiranta 2010, 19.)

Osakeyhtiölain 15. luku säätelee omien osakkeiden hankintaa ja lunastamista. Hankkimisella tarkoitetaan tilannetta, jossa yhtiö tarjoutuu vapaaehtoisesti ostamaan omia osakkeitaan osakkeenomistajilta. Hankkiminen käsitteenä sisältää myös muita tapoja, joilla osakkeita voi tulla yhtiön omistukseen, kuten esimerkiksi vaihdon kautta tai johdannaisopimuksen seurauksena. Hankinta voi olla joko

vastikkeellista tai vastikkeetonta. Lunastamisella taas tarkoitetaan yhtiön päätöstä, jonka mukaan yhtiö pakolla ottaa omia osakkeitaan joko vastikkeellisesti tai vastikkeettomasti osakkeenomistajilta. Osakeyhtiölain 15. luvun säännöksiä ei sovelleta, jos hankinta tai lunastaminen on ollut vastikkeetonta. Jos yhtiön vapaa oma pääoma muodostuu negatiiviseksi hankkimisen tai lunastamisen seurauksena eikä velkojainsuojamenettelyä ole suoritettu, on kysymyksessä laitton varojenjako. Sellaiset yhtiön omat osakkeet, jotka on hankittu tai lunastettu osakeyhtiölain vastaisesti, on luovutettava viimeistään vuoden kuluttua saannosta. Jos määräaikaa ei noudateta, osakkeet tulee mitätöidä. Yksityinen osakeyhtiö ei saa hankkia tai lunastaa kaikkia omia osakkeitaan. Yhtiöllä on myös oikeus ottaa omia osakkeitaan pantiksi. Tämän panttioikeuden kautta yhtiö ei kuitenkaan voi saada äänioikeutta yhtiökokouksessa. Yhtiön hallussa olevilla omilla osakkeilla ei muutoinkaan saa äänestää yhtiökokouksessa eikä niille voida jakaa osinkoja. Hankitut, lunastetut tai muulla tavalla yhtiölle tulleet omat osakkeet yhtiö voi pitää itsellään, luovuttaa edelleen tai mitätöidä. Yksityisen osakeyhtiön omien osakkeiden pitämiseen ei liity velvollisuutta luovuttaa ne tietyssä ajassa pois, jos ne on hankittu lain mukaisesti, mutta on hyvä huomioida, että vähentävät yhtiön jakokelpoisia voittovaroja. Yhtiö voi myös laskea ne uudelleen liikkeeseen, käyttää niitä maksuvälineenä yrityskaupassa, osakevaihdoissa, sulautumisessa tai jakautumisessa olemassa olevaan yhtiöön. Osakkeiden mitätöimisessä on kyse eräänlaisesta osakeantivaltuuden peruuttamisesta eikä sillä ole vaikutusta osakepääomaan eikä osakkaiden suhteelliseen omistusasemaan. Mitätöinti on viivytyksettä ilmoitettava kaupparekisteriin rekisteröitäväksi, jotta kaupparekisterissä olevat tiedot saadaan vastaamaan yhtiön ulkopuolella olevien osakkeiden todellista määrää. (Mähönen, Säiläkivi & Villa 2007, 181–188; Immonen & Nuolima 2007, 194–198; Mähönen 2009, 402–405; Raunio, Romppainen, Ukkola & Kotiranta 2010, 19–20; OYL 21.7.2006/624.)

Osakeyhtiölakiin on sisällytetty omien osakkeiden rahoituskielto. Sen mukaan yhtiö ei saa antaa rahalainaa, varoja tai vakuutta käytettäväksi siihen tarkoitukseen, että ulkopuolinen voi hankkia yhtiön tai sen emoyhtiön osakkeita. Säännös koskee yhtiön antamien uusien osakkeiden ja jo liikkeelle laskemien

osakkeiden hankintaan liittyvää rahoitusta. Rahoituskielto koskee siis vain tulevaisuudessa tehtäviä hankintoja eikä se estä hankintoja, jotka on tehty jo aikaisemmin. Säännös ei estä niin sanottuja MBO- yritysjärjestelytilanteita (Management buyout), joissa ostava yhtiö sulauttaa ostetun yhtiön itseensä. Rahoituskieltoon sisältyvä poikkeussäännös mahdollistaa varojen lainaamisen jakokelpoisten varojen rajoissa yhtiön työntekijöille siinä tarkoituksessa, että he hankkivat yhtiön uusia osakkeita. (Mähönen, Säiläkivi & Villa 2007, 180; Mähönen 2009, 407; Raunio, Romppainen, Ukkola & Kotiranta 2010, 16; OYL 21.7.2006/624.)

Yhtiökokous päättää omien osakkeiden hankkimisesta ja lunastamisesta. Yksityisessä osakeyhtiössä päätös tehdään enemmistöpäätöksenä. Jos yhtiökokous valtuuttaa hallituksen päättämään osakkeiden hankkimisesta kokonaan tai osittain, tulee valtuutuspäätöksessä mainita hankittavien osakkeiden enimmäismäärä osakelajeittain, valtuutuksen voimassaoloaika ja vastikkeen vähimmäis- ja enimmäismäärä. Valtuutus on voimassa enintään 18 kuukautta. Valtuutuksen nojalla voidaan omia osakkeita hankkia vain vapaata omaa pääomaa käyttämällä (OYL 15:5.2). Yhtiön omien osakkeiden lunastamiseen on hallituksen valtuuttaminen mahdollista vain osakeyhtiölain 15:10:ssä tarkoitetun lunastusehdon toteuttamiseksi. (Mähönen, Säiläkivi & Villa 2007, 182; Mähönen 2009, 408–409; Raunio, Romppainen, Ukkola & Kotiranta 2010, 19.)

Yhtiön hallussa olevat omat osakkeet eivät ole yhtiön varallisuutta ja siksi niitä ei saa esittää taseessa vastaavaa -puolella yhtiön omaisuutena, vaan ne esitettävä vapaassa omassa pääomassa negatiivisena eränä. Tällöin kysymyksessä on osakeyhtiölain järjestelmässä negatiivisesta vapaan oman pääoman rahastosta. Yhtiön toimintakertomuksessa on annettava lisätietoja omista osakkeista. Yhtiön hallussa olevat osakkeet ja panttina olevat osakkeet on ilmoitettava erikseen. Osakeyhtiölain 8 luku määrittelee annettavat tiedot tarkemmin. (Mähönen, Säiläkivi & Villa 2007, 178; Mähönen 2009, 402.)

Omia osakkeita voidaan hankkia myös muussa suhteessa kuin vanhan omistuksen suhteessa tietyin ehdoin. Tällöin kysymyksessä on suunnattu hankkiminen. Suunnattuun hankkimiseen on oltava yhtiön kannalta painava taloudellinen syy. Päätös suunnatusta hankinnasta voidaan tehdä yhtiökokouksessa määräenemmistöllä. Suunnattu hankkiminen merkitsee yhtiön varojen käyttöä osakkaiden kannalta epäsuhtaisesti, joten erityistä huomiota on kiinnitettävä tarjotun vastikkeen ja osakkeen käyvän hinnan suhteeseen. Yhtiö voi lunastaa omia osakkeitaan myös muussa suhteessa kuin vanhan omistuksen suhteessa vain kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella. Tällöin kysymyksessä on suunnattu lunastaminen. Suunnatusta lunastamisesta päätetään aina yksimielisesti yhtiökokouksessa. (Immonen & Nuolimaa 2007, 196; Mähönen 2009, 409–412.)

3.3.4 Yhtiön purkaminen ja rekisteristä poistaminen

Osakeyhtiön purkamisella tarkoitetaan yhtiön lakkaamista, yhtiön toiminnan ja olemassaolon lopullista päättämistä. Osakeyhtiön varallisuus voidaan jakaa osakkaille purkamalla yhtiö vapaaehtoisesti selvitystilamenettelyllä, jossa selvitetään yhtiön varallisuusasema, muutetaan rahaksi tarvittava määrä yhtiön omaisuutta, maksetaan yhtiön velat ja jaetaan jäljelle jäävä netto-omaisuus eli vapaa oma pääoma ja sidottu oma pääoma osakkaille tai muille sen mukaan mitä yhtiöjärjestyksessä määrätään. Selvitystilamenettely on tarkoitettu vain sellaisiin tilanteisiin, joissa yhtiön varat ylittävät velat. Yhtiökokouksessa päätetään yhtiön asettamisesta selvitystilaan ja samalla valitaan yhtiön hallituksen ja mahdollisen toimitusjohtajan tilalle yksi tai useampi selvitysmies. Selvitysmies hoitaa yhtiön asioita selvitystilan aikana ja hänellä on samat oikeudet ja velvollisuudet kuin hallituksella ja hallituksen jäsenillä. Päätös selvitystilasta ja selvitysmiehen valinnasta on viivytyksettä ilmoitettava rekisteröitäväksi kaupparekisteriin. Selvitysmiehen on haettava Patentti- ja Rekisterihallitukselta julkinen haaste yhtiön velkojille. Osakeyhtiö on purettu, kun selvitysmiehet esittävät lopputilityksen yhtiökokouksessa. Myös purkaminen on ilmoitettava kaupparekisteriin viipymättä.

Purettu osakeyhtiö ei voi hankkia omaisuutta eikä tehdä sitoumuksia, koska se ei ole enää itsenäinen oikeushenkilö. (Mähönen, Säiläkivi & Villa 2007, 287–296; Raunio, Romppainen, Ukkola & Kotiranta 2010, 21–22; Kukkonen 2010, 141.)

Osakeyhtiön rekisteristä poistaminen eroaa yhtiön purkamisesta siten, että yhtiö ei käy läpi selvitystilamenettelyä. Olennaisin ero on siis siinä, ettei yhtiö purkaudu. Yhtiön rekisteristä poisto on toissijainen vaihtoehto yhtiön selvittämiseksi. Siihen voidaan turvautua, kun yhtiöllä ei ole tarpeeksi varoja selvittelytilamenettelyyn eikä kukaan ota vastatakseen menettelystä aiheutuvia kuluja. Tästä syystä rekisteristä poistamispäätöstä ei voi tehdä yhtiökokouksessa vaan sen voi tehdä vain rekisteriviranomainen ja tuomioistuin. Viranomaispäätöksellä rekisteristä poistetun yhtiön varoja voidaan jakaa vasta viiden vuoden kuluttua rekisteristä poistamisesta, jos yhtiön varallisuusmäärä ei ylitä 8 000 euroa (OYL 13. ja 20. luku) ja edellyttäen ettei yhtiöllä ole tunnettuja velkojia. Varoja ei saada jakaa, jos tunnettuja velkojia on. (Mähönen, Säiläkivi & Villa 2007, 297–298; Kukkonen 2010, 141.)

4 YRITYS OY:N TILINPÄÄTÖKSEN ANALYSOINTI VUOSILTA 2008–2010

4.1 Yrityksen esittely

Yritys Oy on metallialalla toimiva pk-yritys Etelä-Pohjanmaalla. Yhtiö on perustettu vuonna 2007 ja se valmistaa pääasiassa julkisivutuotteita ja listoja. Tuotantoon kuuluu myös jonkin verran erikoistuotteita asiakkaan toiveiden mukaan. Yritys on investoinut omiin tuotantovälineisiin ja harjoittaa toimintaa vuokratiloissa. Yrityksen taloushallinto on ulkoistettu tilitoimistolle. Yhtiön liikevaihto muodostuu suurelta osin alihankinnasta yhdelle suurelle konsernille toimitettavista tuotteista ja loput tuotannosta suuntautuu muille kotimaisille toimeksiantajille. Vuonna 2010 päättyneellä tilikaudella yrityksen omistuspohja muuttui ja tämän muutoksen yhteydessä yhtiö hankki omia osakkeitaan. Yritys on verkostoitunut muiden lähialueella olevien yritysten kanssa. Yhteistyöverkoston avulla yritys pyrkii luomaan uusia asiakassuhteita ja näin kasvattamaan liikevaihtoa ja vahvistamaan sen rakennetta.

4.2 Yrityksen tuloslaskelman ja taseen oikaisut

Yritys Oy:n oikaistut tuloslaskelmat ja taseet tilikausilta 2008–2010 esitetään liitteessä 1 ja ne esitetään YTN:n suosittelman rungon mukaisesti. Oikaistut tuloslaskelmat noudattavat kululajikohtaista esitystapaa. Tuloslaskelman ja taseen oikaisutarve on vähentynyt uudistuneen kirjanpitolain ja –asetuksen myötä. Nykyisin tuloslaskelman ja taseen standardointi onkin pääasiassa erien uudelleenjärjestelyä. Yrityksen tilikaudet ovat olleet 12 kuukauden ajanjaksoja, joten tuloslaskelman normeeraukseen ei ole ollut tarvetta.

Tuloslaskelmaan tehtiin vain kaksi oikaisua. Yrityksen ensimmäisen tilikauden ostoja oikaistiin aine- ja tarvikevaraston lisäyksellä. Luku esitetään oikaistussa tuloslaskelmassa aine- ja tarvikekäyttö-tilillä. Toinen oikaisu kohdistui tilikauden veroihin ja yrityksen toiseen tilikauteen. Tilikauden verot esitetään oikaistussa tuloslaskelmassa tilillä välittömät verot. Oikaistun tuloslaskelman välittömistä veroista siirrettiin satunnaisiin kuluihin ed. tilikauteen kohdistuneet verot.

Taseeseen tehtiin hieman useampi oikaisu. Oikaistun taseen vastaavaa – puolelle muut aineelliset hyödykkeet - tilille siirrettiin yrityksen ensimmäisellä tilikaudella virallisen taseen erä ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat. Ennakkomaksu kohdistui tuotantokoneen hankintaan. Toinen taseen vastaavaa – puolen oikaisu kohdistui jokaisella kolmella tilikaudella virallisen taseen lyhytaikaisiin siirtosaamisiin, jotka siirrettiin oikaistussa taseessa lyhytaikaisiin saamisiin muut saamiset – tilille. Loput oikaisusta kohdistuivat oikaistussa taseessa vastattavaa – puolelle. Oikaistun taseen kertyneet voittovarot - tilille siirrettiin toisella ja kolmannella tilikaudella virallisesta taseesta edellisten tilikausien voitto – tilien saldot, joissa on huomioitu vähennyksinä edellisten tilikausien osingonjaot. Virallisen taseen pitkäaikaiset ostovelat siirrettiin oikaistun taseen pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan muut pitkäaikaiset velat – tilille. Siirto tehtiin jokaiselle kolmelle tilikaudelle ja ne sisälsivät tuotantokoneisiin liittyvät rahoitusleasingin ja osamaksuvelan. Kolmannella tilikaudella oikaistun taseen lyhytaikaisen vieraan pääoman korolliseen lyhytaikaisiin velkoihin siirrettiin virallisesta taseesta lyhytaikaisesta vieraasta pääomasta erä lainat rahoituslaitoksilta ja osa erästä ostovelat. Lainat rahoituslaitoksilta erä sisälsi tulevan tilikauden lyhennykset tuotantokoneisiin liittyvistä korollisista rahoitusleasingista ja osamaksuvelasta. Ostoveloista siirretyt erät koskivat myös korollisia rahoitusleasingia ja osamaksuvelkaa. Tämän siirron jälkeen kolmannen tilikauden lyhytaikaiset ostovelat sisältävät pelkästään korottomat ostovelat. Oikaistun taseen lyhytaikaisen vieraan pääoman erään muut korottomat lyhytaikaiset velat – tilille siirrettiin virallisen taseen lyhytaikaisesta vieraasta pääomasta korottomat erät muut velat ja siirtovelat.

4.3 Yrityksen kassavirtalaskelmiin tehdyt muutokset

Liitteessä 2 esitetään Yritys Oy:n kassavirtalaskelmat tilikausilta 2008–2010 YTN:n mukaisesti vähennyslaskumuodossa. Kassavirtalaskelmat on muutettu maksuperusteisiksi ja ne sisältävät vain eriä, jotka on saatu tai maksettu rahana. Laskelmat ovat tarkoitettu tilinpäätösanalyysin tueksi. Kassavirtalaskelmasta johdetut tunnusluvut kertovat konkreettisemmin yrityksen selviytymisestä tilikaudenaikaisista juoksevista maksuista.

Kassavirtalaskelmiin tehtiin kolme muutosta, jotka koskivat yrityksen saamaa investointiavustusta, veroja ja yrityksen omien osakkeiden vastikkeellista hankintaa. Investointiavustuksen muuttaminen maksuperusteiseksi kohdistui 2009 ja 2010 päättyneisiin tilikausiin ja muutokset tehtiin siirtosaamisiin ja investointeihin. Verojen muuttaminen maksuperusteisiksi koski vuosia 2009 ja 2010 ja muutokset tehtiin siirtosaamisiin, siirtovelkoihin ja veroihin. Omien osakkeiden vastikkeellinen hankinta kohdistui 2010 päättyneeseen tilikauteen ja muutokset tehtiin siirtovelkoihin, muihin lyhytaikaisiin korottomiin velkoihin ja omaan pääomaan.

4.4 Yrityksen omien osakkeiden eliminointi vuodelta 2010

Opinnäytetyön tarkoituksena oli lisäksi tarkastella yrityksen omien osakkeiden vastikkeellisen hankinnan vaikutusta valittuihin tunnuslukuihin 2010 päättyneellä tilikaudella. Omien osakkeiden eliminointi suoritettiin oikaistuun taseeseen vuodelta 2010 ja se esitetään liitteessä 3. Eliminointi kohdistui taseen vastaavaa – puolella rahat ja rahoitusarvopaperit erään ja samalla muuttui koko vastaavaa puolen yhteensä rivi. Taseen vastattavaa – puolella eliminointi koski eriä muut rahastot ja muut korottomat lyhytaikaiset velat ja samalla muuttuivat taseen yhteensä rivit omasta pääomasta, oikaistusta omasta pääomasta, lyhytaikaisesta vieraasta pääomasta ja oikaistusta vieraasta pääomasta. Samalla muuttui myös koko vastattavaa puolen yhteensä rivi. Omien osakkeiden eliminointi suoritettiin

myös kassavirtalaskelmaan vuodelta 2010 ja se esitetään liitteessä 4. Eliminointi kohdistui eriin oman pääoman maksullinen muutos ja likvidien varojen muutos.

4.5 Tunnusluvut tilikausilta 2008–2010

Tilinpäätösanalyysissä käsitellään ja analysoidaan seitsemää tunnuslukua yrityksen tilikausilta 2008–2010. Tunnusluvut valitaan siten, että kannattavuutta analysoidaan kolmen tunnusluvun avulla, vakavaraisuutta analysoidaan kahdella tunnusluvulla ja maksuvalmiutta myös kahdella tunnusluvulla. Maksuvalmiuden tunnusluvut valitaan kassavirtalaskelmista johdetuista tunnusluvuista. Joitakin tunnuslukuja verrataan myös saman toimialan mukaiseen mediaaniin eli keskiarvoon samoilta vuosilta. Vertailut tehdään Finnvera Oyj:n laatiman toimialatilaston avulla ja toimiala-luokituksena käytetään TOL 259 Muu metallituotteiden valmistusta. Vuoden 2010 mediaanien vertailutunnusluvut perustuvat ennakkotietoon. Lisäksi arvioidaan yrityksen vastikkeellisesti hankkimien omien osakkeiden vaikutusta vuoden 2010 tunnuslukuihin.

4.5.1 Kannattavuuden tunnusluvut

Yritys Oy:n kannattavuutta mitataan liikevaihdon muutosprosentin lisäksi tuloksen rakenteesta kertovalla liiketulosprosentilla ja pääoman tuotosta kertovalla kokonaispääoman tuotto prosentilla.

Liikevaihdon muutosprosentti. Tunnusluvulla kuvataan yritystoiminnan laajentumista ja supistumista. Tunnuslukua ei ole mielekäästä verrata muihin yrityksiin eikä edes samalla toimialalla toimiviin yrityksiin, koska liikevaihdon sisältö ja sen merkitys ovat yrityskohtaisia. Liikevaihdon rakenne muodostuu eri yrityksissä eri tavalla. Tunnusluku sopii parhaiten yrityksen oman toiminnan seurantaan. Liikevaihdon ja liikevaihdon muutoksen tarkempi rakennetarkastelu antaa realistisemman kuvan yrityksen toiminnasta.

Liikevaihdon rakenne	2008	2009	2010
Liikevaihto/alihankintatuotteet	99,41 %	94,12 %	85,13 %
Liikevaihto/muut tuotteet	0,59 %	5,88 %	14,87 %

Taulukko 1. Case-yrityksen liikevaihtorakenteen muodostuminen tilikausittain v. 2008–2010.

Yritys Oy:n alihankintatuotteiden liikevaihdon osuus tilikauden kokonaisliikevaihdosta on ollut laskusuuntainen vuodesta 2009 alkaen, kun taas muiden tuotteiden liikevaihdon osuus tilikauden kokonaisliikevaihdosta on ollut nousujohteinen. Alihankintatuotteiden liikevaihto laski vuonna 2009 94,12 %:iin ja vuoden 2010 liikevaihto laski 85,13 %:iin tilikauden kokonaisliikevaihdosta. Muihin tuotteisiin kohdistuvan liikevaihdon osuus tilikauden kokonaisliikevaihdosta oli yrityksen ensimmäisellä tilikaudella 0,59 %, vuonna 2009 5,88 % ja vuonna 2010 se oli jo 14,87 % tilikauden kokonaisliikevaihdosta.

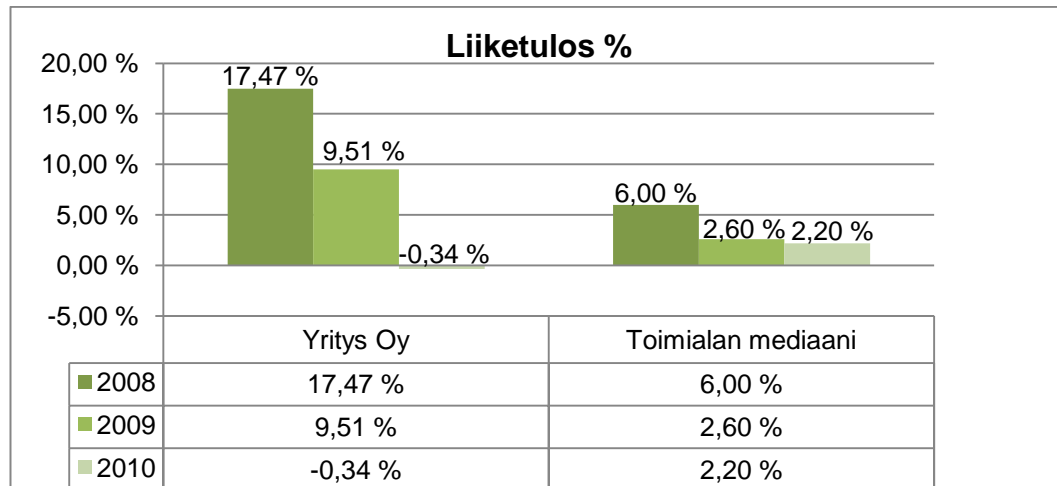
Liikevaihdon muutos %	2009	2010
Kokonaisliikevaihto	-12,04 %	-20,21 %
Liikevaihto/alihankintatuotteet	-16,72 %	-27,83 %
Liikevaihto/muut tuotteet	780,92 %	101,89 %

Taulukko 2. Case-yrityksen liikevaihdon muutosprosentit v. 2009–2010.

Yritys Oy:n kokonaisliikevaihto on laskenut vuonna 2009 12,04 % edellisvuoteen verrattuna ja vuonna 2010 kokonaisliikevaihto laski 20,21 % vuoteen 2009 verrattuna. Alihankintatuotteiden liikevaihdossa on myös laskeva trendi. Vuoden 2009 alihankintatuotteiden liikevaihto putosi 16,72 % ja vuonna 2010 pudotusta oli 27,83 %. Muiden tuotteiden liikevaihto nousi erittäin voimakkaasti. Vuonna 2009 nousua oli jopa 780,92 % yrityksen ensimmäiseen, vuonna 2008 päättyneeseen tilikauteen verrattuna ja vielä vuonna 2010 liikevaihdon muutosprosentti nousi 101,89 %:iin.

Liiketulosprosentti. Tunnusluvulla kuvataan varsinaisen liiketoiminnan ennen rahoituserien ja verojen tuottaman tuoton suhdetta yrityksen liikevaihtoon ja liiketoiminnan muihin säännöllisiin tuottoihin. Tunnusluku on hyvä yritystoiminnan

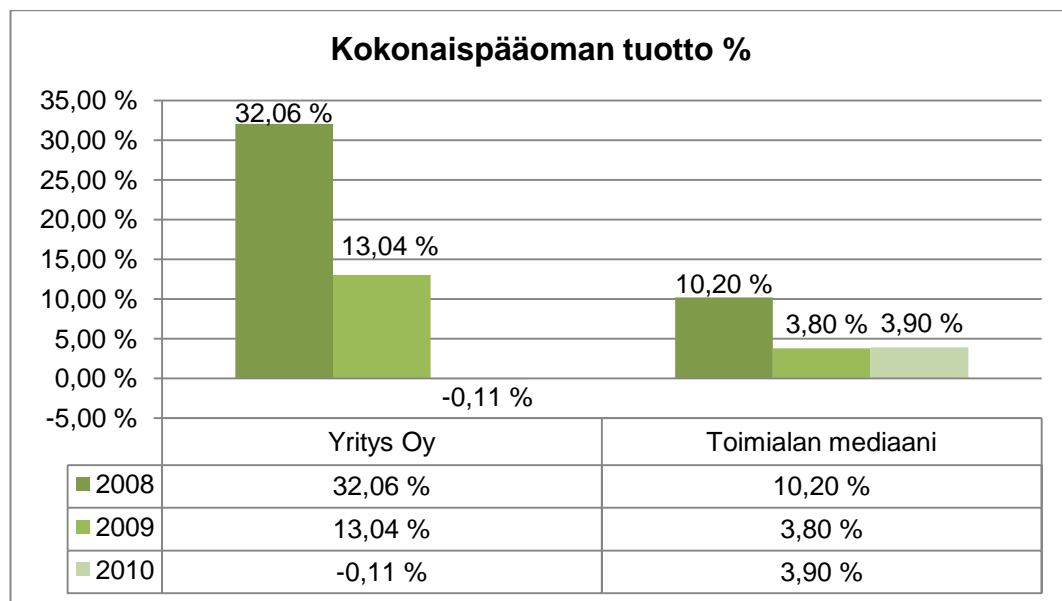
tehokkuuden ja kannattavuuden mittari ja se soveltuu yrityksen oman kehityksen seuraamisen lisäksi yritysten välisiin vertailuihin.



Kuvio 5. Case-yrityksen liiketulosprosentit ja toimialan mediaanit v. 2008–2010.

Yritys Oy:n liiketulosprosentti oli toiminnan ensimmäisenä vuotena 17,47 %, joka on toimialan mediaaniin verraten 11,47 prosenttiyksikköä korkeampi. Vuonna 2009 yrityksen liiketulosprosentti laski 7,96 prosenttiyksikköä vuoden 2008 arvosta ja vuonna 2010 tunnusluku painui jo negatiiviseksi ollen 0,34 %. Huomioitavaa on, että myös toimialan mediaaniluvuissa on laskeva suuntaus. Tunnusluvulle annettujen ohjearvojen mukaan toimialan mediaaniarvo oli vuonna 2008 tyydyttävällä tasolla. Vuosina 2009 ja 2010 toimialakohtaiset mediaaniarvot painuivat reilusti alle 5 %:n ja olivat heikolla tasolla. Yritys Oy:n vuoden 2008 liiketulosprosentti saavutti reilusti hyvän tason ollessa yli 10 %. Vuosi 2009 painui tyydyttävälle tasolle ja vuosi 2010 oli ohjearvojen mukaan heikko.

Kokonaispääoman tuotto prosentti. Tunnusluvulla kuvataan yrityksen koko toimintaan sitoutuneelle pääomalle saaman tuoton suuruutta. Tunnusluku on käytännöllinen silloin, kun yrityksen pääoman jakoa korolliseen ja korottomaan osuuteen ei voida varmuudella selvittää.



Kuvio 6. Case-yrityksen kokonaispääoman tuottoprosentit ja toimialan mediaanit v. 2008–2010

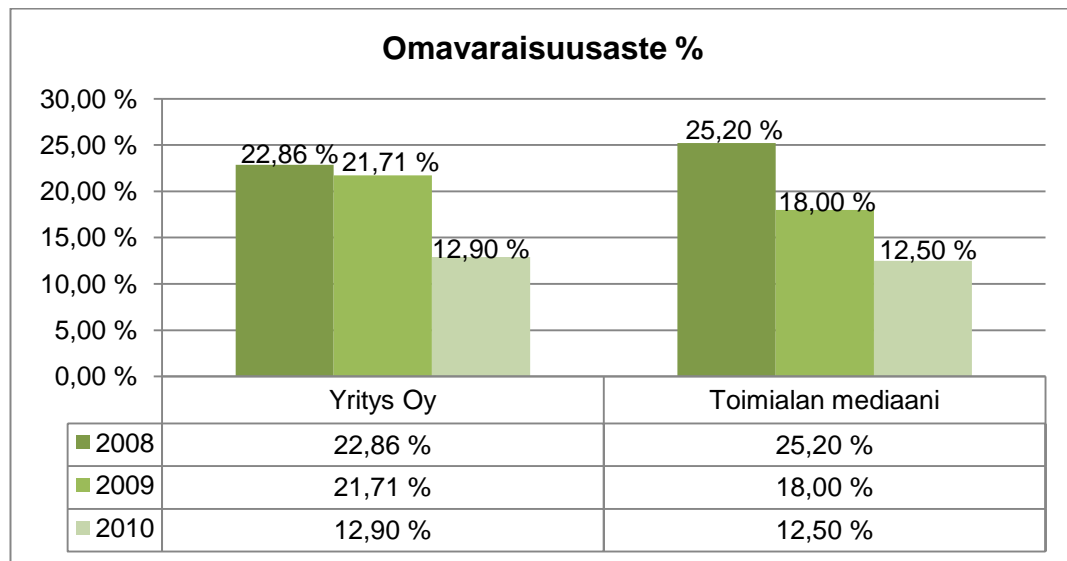
Yritys Oy:n kokonaispääoman tuottoprosentti vuonna 2008 oli huikeat 32,06 % ja ohjearvojen mukaan se oli reilusti hyvällä tasolla. Seuraavana vuonna tunnusluku sai arvoksi 13,04 %, jossa oli laskua edelliseen vuoteen verrattuna 19,02 prosenttiyksikköä. Tunnusluku säilytti kuitenkin hyvän tason olemalla yli 10 %. Vuonna 2010 tunnusluku painui negatiiviseksi ja oli näin ollen heikko. Toimialan mediaanit olivat vuosina 2009 ja 2010 myös heikolla tasolla. Vain vuosi 2008 ylitti juuri ja juuri hyvän tason.

4.5.2 Vakavaraisuuden tunnusluvut

Yritys Oy:n vakavaraisuutta mitataan rahoituksen pääomarakenteesta kertovilla tunnusluvuilla eli omavaraisuusaste prosentilla ja suhteellisella velkaantuneisuus prosentilla.

Omavaraisuusaste prosentti. Tunnusluvulla kuvataan oman pääoman osuutta yrityksen kokonaisrahoituksesta, yrityksen tappionsietokykyä ja yrityksen kykyä selviytyä vieraan pääoman maksuvelvoitteista pitemmällä aikavälillä.

Toimialariippumattomuudesta johtuen tunnusluku sopii yrityksen oman kehityksen seuraamisen lisäksi eri yritysten ja eri toimialojen väliseen vertailuun. Tosin tunnusluvun vertailtavuutta heikentävät yrityksen tasearvoihin vaikuttavat inflaatio, yrityksen käyttämät poistomenetelmät, arvonkorotukset ja pääomalainojen käsittelytapa kirjanpidossa.

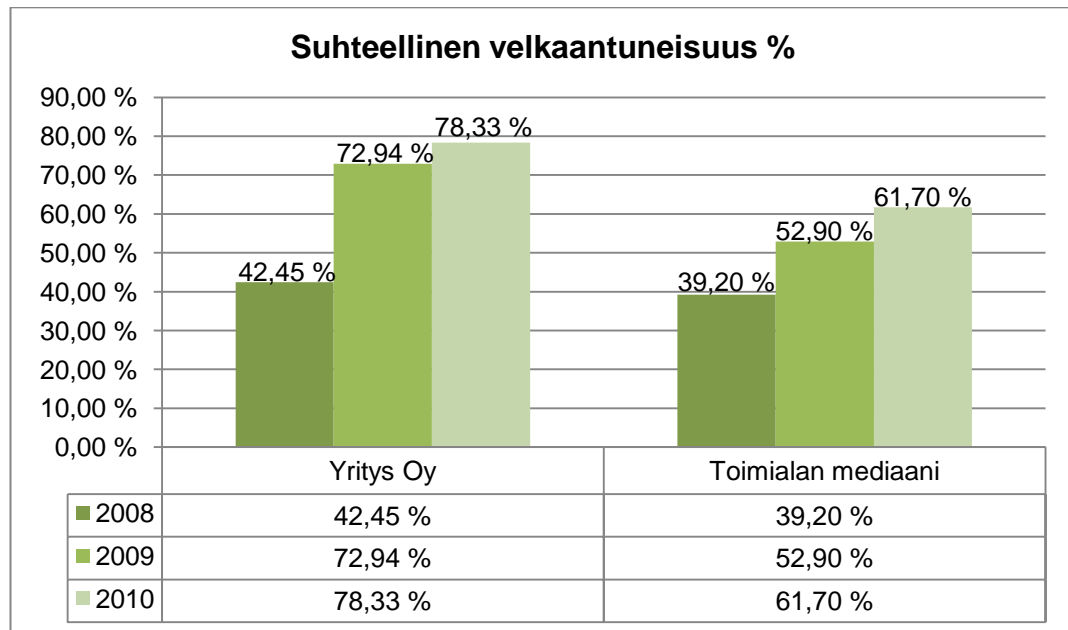


Kuvio 7. Case-yrityksen omavaraisuusaste prosentit ja toimialan mediaanit v. 2008–2010.

Toimialan mediaaneihin verrattuna Yritys Oy:n omavaraisuusaste prosentit olivat vuosina 2008–2010 likimain samalla tasolla. Toimialan mediaanit eivät saavuttaneet tarkasteltavilta vuosilta ohjearvojen mukaista hyvää tasoa lainkaan. Yrityksen tunnusluvut olivat hieman yli 20 % vuosina 2008 ja 2009 ja olivat näin ollen ohjearvojen mukaan tyydyttävällä tasolla. Toimialan mediaani jäi vuonna 2008 tyydyttäväksi ja vuosina 2009 ja 2010 heikoksi. Vuonna 2010 yrityksen omavaraisuusaste prosentti laski heikoksi 8,81 prosenttiyksiköllä edellisvuoteen verrattuna.

Suhteellinen velkaantuneisuusprosentti. Tunnusluvulla kuvataan yrityksen vieraan pääoman suhdetta liikevaihtoon. Tunnusluvun arvoon eivät vaikuta yrityksen käyttämät poistomenetelmät eivätkä tilinpäätösten joustokohdat ja siksi

tunnusluku voidaan luotettavasti laskea myös oikaisemattomista tilinpäätöksistä. Tunnusluvun toimialasidonnaisuuden vuoksi vertailu on luotettavaa tehdä saman toimialan yrityksiin. Korkea velkaantuneisuusprosentti edellyttää yritykseltä hyvää liike tulosta selvittääkseen vieraan pääoman maksuvelvoitteista.



Kuvio 8. Case-yrityksen suhteelliset velkaantuneisuusprosentit ja toimialan mediaanit v. 2008–2010.

Yritys Oy:n suhteelliset velkaantuneisuusprosentit olivat tarkasteltavina vuosina tyydyttävällä tasolla. Toimialan mediaani oli vuonna 2008 vielä hyvällä tasolla kun se vuosina 2009 ja 2010 laski jo tyydyttävälle tasolle. Sekä toimialan mediaaneissa että yrityksen tunnusluvuissa on havaittavissa nouseva trendi. Yrityksen tunnusluku nousi merkittävästi vuonna 2009 vuoteen 2008 verrattuna. Nousua oli peräti 30,49 prosenttiyksikköä. Vuonna 2010 tunnusluvun nousu oli edellisvuoteen verrattuna maltillisempaa ja se nousi 5,39 % prosenttiyksikköä. Toimialan mediaanien nousu oli tasaisempaa tarkasteltavina vuosina.

4.5.3 Maksuvalmiuden tunnusluvut

Yritys Oy:n maksuvalmiutta mitataan kassavirtalaskelmista johdetuilla tunnusluvuilla, toimintajäämäprosentilla ja rahoitusjäämäprosentilla, jotta saataisiin konkreettisempi kuva tulo-rahoituksen riittävydestä maksuvelvoitteiden hoitamiseen. Kassajäämät voivat vaihdella suurestikin tilikauden aikana, mutta liiketoiminnan rahavirran tulisi olla kuitenkin positiivinen. Tunnusluvuille ei ole annettu numerollisia tavoitearvoja, vaan niillä voidaan arvioida tulo-rahoituksen kehittymisen suuntaa.

Toimintajäämäprosentti. Tunnuslukua kutsutaan myös kassaperusteiseksi käyttökateprosentiksi. Tunnusluvun suuret arvot kertovat yrityksen rahoituksellisesta pelivarasta eli siitä, että yritykselle jää enemmän varoja rahoituksellisiin eriin, voitonjakoon, veroihin ja investointeihin.

Toimintajäämä %	2008	2009	2010
Yritys Oy	32,52 %	4,60 %	15,69 %

Taulukko 3. Case-yrityksen toimintajäämäprosentit v. 2008–2010.

Yritys Oy:n toimintajäämäprosentti laski merkittävästi vuonna 2009 4,60 %:iin, mutta säilyi kuitenkin positiivisena. Laskua oli yrityksen toiminnan ensimmäiseen vuoteen verrattuna 27,92 prosenttiyksikköä. Yritys pystyi jo vuonna 2010 nostamaan tunnusluvun arvon 15,69 %:iin. Nousua oli edellisvuoteen verrattuna 11,09 prosenttiyksikköä.

Rahoitusjäämäprosentti. Tunnuslukua voidaan pitää kannattavuuden nollarajana ja sillä kuvataan yrityksen kykyä selviytyä tilikauden aikaisista juoksevista maksuista. Jos tunnusluku on negatiivinen, yrityksen tulo-rahoitus ei ole ollut riittävä.

Rahoitusjäämä %	2008	2009	2010
Yritys Oy	26,08 %	1,96 %	10,29 %

Taulukko 4. Case-yrityksen rahoitusjäämäprosentit v. 2008–2010.

Yritys Oy:n rahoitusjäämäprosentissa oli myös merkittävä notkahdus alaspäin vuonna 2009. Tunnusluku säilytti juuri ja juuri positiivisen arvon olleen 1,96 %. Laskua oli ensimmäiseen tilikauteen verrattuna 24,12 prosenttiyksikköä. Vuonna 2010 rahoitusjäämäprosentti oli noussut jo 10,29 %:iin. Nousua oli vuoteen 2009 verrattuna 8,33 prosenttiyksikköä.

4.5.4 Vastikkeellisesti hankittujen omien osakkeiden vaikutus vuoden 2010 valittuihin tunnuslukuihin

Yritys Oy:n omien osakkeiden hankinta toteutettiin siten, että 2010 tilikauden aikana hankinnasta maksettiin 32,81 % ja loput 67,19 % päätettiin suorittaa seuraavan tilikauden aikana. Omien osakkeiden vastikkeellista hankintaa ei kirjata tulosvaikutteisesti yrityksen kirjanpitoon vaan kirjaukset tehdään tase-eriin. Tästä syystä hankinnalla ei ole vaikutusta sellaisiin tunnuslukuihin, joiden laskennassa käytetään pelkästään tuloslaskelman eriä.

Yritys Oy	2010 / Omien osakkeiden eliminointi	2010
Liikevaihdon muutos %	-	-
Liiketulos %	-	-
Kokonaispääoman tuotto %	-0,11 %	-0,11 %
Omavaraisuusaste %	23,38 %	12,90 %
Suhteellinen velkaantuneisuus %	71,47 %	78,33 %
Toimintajäämä %	15,69 %	15,69 %
Rahoitusjäämä %	10,29 %	10,29 %

Taulukko 5. Case-yrityksen omien osakkeiden vaikutus v. 2010 tunnuslukuihin.

Taulukosta voidaan havaita, että valittuihin kannattavuuden ja kassavirtalaskelmasta laskettuihin maksuvalmiuden tunnuslukuihin Yritys Oy:n omien osakkeiden hankinnalla ei ollut mitään vaikutusta. Kannattavuuden tunnusluvuista liikevaihdon muutosprosentti ja liiketulosprosentti jäävät kokonaan ilman arvoja, koska tunnusluvut lasketaan tuloslaskelman eriä käyttäen. Kokonaispääoman tuotto-prosentti pysyi samana. Maksuvalmiuden tunnusluvuista toimintajäämäprosenttiin ja rahoitusjäämäprosenttiin omien osakkeiden hankinnan vaikutus ei ulotu sen vuoksi, että oman pääoman maksullinen vähennys esitetään kassavirtalaskelmassa vasta investointijäämän jälkeisissä erissä.

Valittuihin vakavaraisuuden tunnuslukuihin omien osakkeiden hankinnalla oli kuitenkin vaikutusta. Yritys Oy:n omavaraisuusaste-prosentti olisi ollut 10,48 prosenttiyksikköä parempi ilman hankintaa. Yritys Oy:n suhteelliseen velkaantuneisuusprosenttiin hankinnalla oli 6,86 prosenttiyksikön vaikutus siten, että hankinnan myötä suhteellinen velkaantuneisuus kasvoi.

4.6 Johtopäätökset

Kannattavuus. Yritys Oy:n kannattavuutta mitattiin liikevaihdon muutosprosentilla, liiketulosprosentilla ja kokonaispääoman tuotto-prosentilla. Liikevaihtorakenteen tarkastelu tuo esille hyvin sen, että vaikka yrityksen alihankintatuotteiden osuus yrityksen kokonaisliikevaihdosta on laskenut vuosina 2009 ja 2010, yritys on pystynyt kuitenkin kasvattamaan muiden tuotteiden liikevaihtoa koko ajan. Liikevaihdon rakentuminen pelkästään yhden suuren toimeksiantajan varaan on erittäin riskialtis muutoksille ja siksi onkin erittäin tärkeää, että yritys pystyy vahvistamaan liikevaihtorakennettaan myymällä muita tuotteitaan uusille asiakkaille. Liikevaihdon muutosprosentin alavireisyys koskien kokonaisliikevaihtoa ja alihankintatuotteiden liikevaihtoa voidaan katsoa johtuvan suurelta osin globaalin talouskriisin vuoksi. Suurten toimeksiantajayritysten viennin tyrehtymisen vaikutukset ulottuvat niin pieniin kuin vähän suurempiinkin metallialan alihankintayrityksiin. Liikevaihdon muutosprosentti koskien muita

tuotteita kasvoi positiiviseen suuntaan merkittävästi vuosina 2009 ja 2010. Tuloslaskelman tarkempi tarkastelu toi kuitenkin erityisesti esille kasvaneet ulkopuoliset palvelut vuonna 2010 ja tähän erään on syytä yrityksen kiinnittää huomiota jatkossa. Mikäli muiden tuotteiden liikevaihto kasvaa ulkopuolisten palveluiden kustannuksella, niin toiminnan kannattavuus saattaa vaarantua. Yrityksen liiketulosprosentti laski vuosina 2008–2010 hyvästä heikkoon. Toimialan mediaanien vaihteluväli oli samaisina vuosina tyydyttävästä heikkoon. Yksi liiketulosprosenttiin vaikuttava erä on liiketoiminnan muut kulut. Yrityksen tulisikin kiinnittää huomiota juuri liiketoiminnan muiden kulujen jatkuvaan kasvuun, kun samalla tiedostetaan, että kokonaisliikevaihto laskee vastaavasti. Liiketoiminnan muiden kulujen nousujohteisuus on havaittavissa tuloslaskelmasta. Yrityksen kokonaispääoman tuottoprosentti laski vuosina 2008–2010 hyvästä heikkoon. Samoin laskivat toimialan mediaanit. Yritys kykeni vuosina 2008 ja 2009 saamaan koko toimintaan sitoutuneelle pääomalle vielä hyvän tuoton kun taas vuonna 2010 sitä ei pystytty luomaan lainkaan.

Vakavaraisuus. Yritys Oy:n vakavaraisuutta mitattiin omavaraisuusasteosentilla ja suhteellisella velkaantuneisuusprosentilla. Yrityksen tappionsietokyky ja kyky selviytyä vieraan pääoman maksuvelvoitteista pidemmällä aikavälillä on ollut toiminnan alusta lähtien tyydyttävää eli vuosina 2008 ja 2009 ja vuonna 2010 se on ollut heikkoa. Vuosien 2008 ja 2009 tyydyttävään tasoon vaikuttivat toiminnan käynnistämisen vuoksi tehdyt suuret investoinnit, jotka rahoitettiin vieraalla pääomalla. Omavaraisuusasteosenttiin liittyvä toimialan mediaani laski jo vuonna 2009 heikolle tasolle. Yrityksen vieraan pääoman suhde liikevaihtoon on ollut kaikkina tarkasteltavina vuosina tyydyttävällä tasolla vaikkakin se on kasvanut kokoajan. Tämä selittynee myös suurilla investoinneilla, jotka rahoitettiin vieraalla pääomalla. Yritys tarvitsee parempaa liiketulosta, jotta se pystyy selviytymään vieraan pääoman maksuvelvoitteista. Liiketulosta voidaan kasvattaa liikevaihtoa lisäämällä ja kuluja karsimalla. Suhteelliseen velkaantuneisuusprosenttiin liittyvä toimialan mediaani laski vuonna 2009 tyydyttävälle tasolle.

Maksuvalmius. Yritys Oy:n maksuvalmiutta mitattiin toimintajäämäprosentilla ja rahoitusjäämäprosentilla, jotka ovat kassavirtalaskelmasta johdettuja tunnuslukuja. Yrityksen toimintajäämäprosentin arvojen vaihteluväli oli tarkasteltavina vuosina 4,60 % – 32,52 %. Kassavirtalaskelmasta voidaan havaita, että vuonna 2009 tunnusluvun ollessa pienimmillään, 4,60 %, yrityksellä on ollut vähemmän varoja eli vähemmän rahoituksellista pelivaraa kuin muina tilikausina käytettäväksi rahoituksellisiin eriin, veroihin, voitonjakoon ja investointeihin. Yrityksen ensimmäisellä tilikaudella rahoituksellista pelivaraa on ollut eniten käytettävissä. Yrityksen rahoitusjäämäprosentin arvojen vaihteluväli oli tarkasteltavina vuosina 1,96 % – 26,08 %. Vuonna 2009 tunnusluvun ollessa pienimmillään, 1,96 %, yritys selviytyi kuitenkin tulorahoituksellaan tilikauden aikaisista juoksevista kuluistaan mukaan lukien rahoitukseen liittyvät kulut, veronmaksut ja voitonjakomaksut. Kassavirtalaskelman tarkempi tarkastelu vuoden 2009 osalta kertoo, että yrityksen rahoitusjäämä ei enää riittänyt tilikauden aikaisiin investointeihin, vaan on jouduttu turvautumaan vieraaseen pääomaan. Yritys on selviytynyt parhaiten vuonna 2008 tulorahoituksellaan tilikauden aikaisista juoksevista menoistaan.

Vastikkeellisesti hankittujen omien osakkeiden vaikutus. Yritys Oy:n vastikkeellisesti hankkimilla omilla osakkeilla on vaikutusta valittuihin vakavaraisuuden tunnuslukuihin eli omavaraisuusasteeseen ja suhteellinen velkaantuneisuusprosenttiin. Hankinta heikentää vuoden 2010 tunnuslukujen arvoja. Huomiota on kiinnitettävä myös siihen, että hankinnasta siirtyi tulevalle tilikaudelle eli vuodelle 2011 maksettavaksi 67,19 %, joka vastaavasti tulee heikentämään 2011 vuoden samaisia tunnuslukuja. Lisäksi täytyy todeta, että vuoden 2010 kyseiset tunnusluvut olisivat vielä heikompia, jos koko kauppahinta varainsiirtoveroineen olisi maksettu vuonna 2010. Tällä tavoin yritys pystyi lieventämään vakavaraisuutta heikentävää vaikutusta.

Oheiseen taulukkoon on koottu Yritys Oy:n talouden tunnuslukujen arvot sanalliseen muotoon tarkasteltavilta tilikausilta.

YHTEENVETO	2008	2009	2010
Kannattavuus	hyvä	tydyttävä	heikko
Vakavaraisuus	tydyttävä	tydyttävä	heikko
Maksuvalmius	hyvä	heikko	tydyttävä

Taulukko 6. Case-yrityksen talouden tunnusluvut yhteenvetona v. 2008–2010.

Laskettujen tunnuslukujen ja tehtyjen vertailujen pohjalta voidaan todeta, että Yritys Oy:n kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden kehityssuuntaan on vaikuttanut suurelta osin talouden maailmanlaajuinen taantuma, joka alkoi vuoden 2008 loppupuolella. Tämä suuntaus on myös havaittavissa toimialan mediaanien tasoissa. Yrityksellä on murrettu tilikausi, joka päättyy 31.3. ja tästä syystä vuoden 2008 arvot ovat vielä kannattavuuden ja maksuvalmiuden osalta hyvät. Laman ja investointien vaikutus näkyy konkreettisemmin vasta vuoden 2009 arvoissa. Vakavaraisuuden tyydyttävä taso vuonna 2008 selittynee toimintaa aloitettaessa tehdyillä suurilla investoinneilla, jotka rahoitettiin vieraalla pääomalla. Vuoden 2010 arvoihin vaikutti vielä taloudellinen taantuma, vaikka talouden elpymistä on jo havaittavissa. Myös omien osakkeiden hankinnalla oli vakavaraisuutta heikentävä vaikutus. Yrityksen maksuvalmius koheni vuonna 2010 tyydyttävälle tasolle.

5 YHTEENVETO

Opinnäytetyön tavoitteena oli tarkastella Yritys Oy:n taloudellisia toimintaedellytyksiä tilinpäätösanalyysin avulla. Tarkastelu kohdennettiin yrityksen kolmeen ensimmäiseen toimintavuoteen käsittäen tilikaudet 2008–2010. Lisäksi tarkastelun kohteena oli yrityksen omien osakkeiden vastikkeellisen hankinnan vaikutus valittuihin tunnuslukuihin 2010 päättyneen tilikauden osalta. Tarkastelu toteutettiin tilitoimiston laatimien tilinpäätösmateriaalien avulla, jotka käsittivät tasekirjat liitetietoineen ja tase-erittelyt kaikilta kolmelta tilikaudelta.

Erilaisia tunnuslukumittareita on useita ja tunnuslukuviidakosta valittiin yhteensä seitsemän tunnuslukua, joiden avulla analysoitiin Yritys Oy:n kannattavuutta, vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta. Tunnuslukujen valintaan vaikuttavana seikkana oli tunnuslukujen vertailtavuuden sopivuus yrityksen oman kehityksen seurantaan mahdollisimman tarkasti käytettävissä olevien tilinpäätösmateriaalien antaman informaation hyödyntäminen niin, ettei yrityksen eri vuosien välille muodostuisi vertailukelpoisuutta heikentäviä asioita. Esimerkiksi kannattavuuden tunnusluvuista pääoman tuottomittariksi valittiin kokonaispääoman tuotto prosentti sen vuoksi, että se soveltuu paremmin tilanteeseen, jossa jakoa korolliseen ja korottomaan pääomaan ei voida varmuudella selvittää. Korollisen ja korottoman pääoman jako voitiin suorittaa varmuudella vain vuodelle 2010 ostovelkaerittelyjen puuttuessa vuosilta 2008 ja 2009. Ostovelat sisältävät myös korollisen osuuden pitkäaikaisiin velkoihin kohdistuvien rahoitusleasingmaksujen ja osamaksuerien eriä. Myös suurilla investoinneilla olisi ollut vertailua heikentävä vaikutus esimerkiksi sijoitetun pääoman tuotto prosenttiin. Vakavaraisuuden tunnusluvuista suhteellinen velkaantuneisuusprosentti valittiin sen vuoksi, että vaikka se on toimialasidonnainen mittari, niin se voidaan laskea melko luotettavasti myös oikaisemattomista tilinpäätöstiedoista. Maksuvalmiuden mittarit valittiin kassavirtalaskelmista johdetuista tunnusluvuista sen vuoksi, että haluttiin saada konkreettisempi kuva yrityksen tulorahoituksen riittävydestä. Ja myös sen vuoksi, että perinteisten rahoituksen riittävydestä kertovien tunnuslukujen kuten Quick

ration ja Current ration laskukaavoissa käytettävää lyhytaikaista vierasta pääomaa ei voitu luotettavasti selvittää. Pitkäaikaisista veloista oli vain vuonna 2010 siirretty lyhytaikaisiin velkoihin tulevan tilikauden lyhennykset. Vuosina 2008 ja 2009 siirtoa ei ollut tehty lainkaan.

Yrityksen perustaminen osui kauteen, jossa talouden laskusuhdanteen vaikutukset eivät vielä näkyneet. Laman purevuus näkyi konkreettisemmin jo 2009 vuoden tunnusluvuissa. Tarkempi katsaus liikevaihdon erittelyihin kertoi kuitenkin sen, että vaikka alihankinnasta tuleva liikevaihto on laskenut, niin yritys pystyi kasvattamaan myyntiään muille asiakkaille. Tämä on ehkä ollut yksi yritystä kannatteleva toiminta. Liikevaihdon tarkastelusta voitiin myös nähdä se, kuinka haavoittuvainen alihankintayritystoiminta voi olla laskusuhdanteen aikana silloin, kun liikevaihto yrityksessä muodostuu vain yhdelle toimeksiantajalle. Yrityksen vastikkeellisesti hankkimilla omilla osakkeilla oli vaikutusta vakavaraisuuden tunnusluvuihin omavaraisuusasteeseen ja suhteelliseen velkaantuneisuuteen prosenttiin. Vaikutus osoittautui vakavaraisuutta heikentäväksi. Muidenkin tunnuslukujen arvot ovat olleet kaiken kaikkiaan laskusuuntaisia, joten yritys joutuu miettimään erilaisia ratkaisuja toiminnan säilyttämiseksi. Tärkeää on kuitenkin huomata, että lamasta ja yrityksen tekemistä päätöksistä huolimatta omaa pääomaa ei ole menetetty eikä ole selvitystilan uhkaa. Yrityksen tulisi saada kerättyä lähitulevaisuudessa voittovaroja säästöön, jotta se selviytyisi jatkossa paremmin tulevista laskusuhdanteista ja pystyisi takaamaan omistajasijoittajilleen tasaisen osinkotulon ja että osingonmaksukyky säilyisi myös laman aikana.

Yrityksen ensimmäistä tilikautta voidaan pitää sellaisena tavoitetasona tunnuslukujen suhteen huomioiden kuitenkin sen, että tilikauteen kohdistui investointeja, joita ei ehkä ihan lähitulevaisuudessa tarvitse samassa mittakaavassa tehdä. Joten joidenkin vuoden 2008 tunnuslukujen osalta voisi karsia investointirasituksen pois ja lähteä tätä kautta miettimään yritykselle omia, uusia tavoitearvotasoja. Mutta toimintaa on ollut vasta muutama vuosi ja menee vielä muutama lisää ennen kuin tavoitetaso löydetään kunnolla. Eli laskelmia tulisi tehdä jatkossakin.

LÄHTEET

- Finnvera Oyj. 11.4.2011. Vertaile toimialojen tunnuslukuja. [Toimiala Online]. [Viitattu 4.5.2011]. Saatavana: <http://www.finnvera.fi/Kehittaminen-ja-kasvu/Vertaile-toimialojen-tunnuslukuja>.
- Immonen, R. & Nuolimaa, R. 2007. Osakeyhtiöoikeuden perusteet. Helsinki: Talentum Media Oy.
- Kallunki, J-P. & Kytönen, E. 2007. Uusi tilinpäätösanalyysi. 6. painos. Helsinki: Talentum Media Oy.
- Kukkonen, M. 2010. Pienosakeyhtiön ja sen osakkaan tuloverotus. 2. uudistettu painos. Helsinki: Talentum Media Oy.
- L 13.4.2007/459. Tilintarkastuslaki.
- L 21.7.2006/624. Osakeyhtiölaki.
- L 30.12.1997/1336. Kirjanpitolaki.
- Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 2006. Tilinpäätöksen tulkinta. 4. uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Leppiniemi, J. & Walden, R. 2010. Tilinpäätös- ja verosuunnittelu. 11. uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Mähönen, J. 2009. Osakeyhtiön taloudellinen raportointi ja tilintarkastus. 1. painos. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Mähönen, J., Säiläkivi, A. & Villa, S. 2007. Osakeyhtiölaki pienyhtiössä. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Niskanen, J. & Niskanen, M. 2003. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Raunio, M., Romppainen, L., Ukkola, O. & Kotiranta, K. 2010. Varojen jakaminen ja verotus osakeyhtiössä. Helsinki: KHT - Media Oy.

Salmi, I. 2010. Mitä tilinpäätös kertoo? 4.-6. painos. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Toivio, A. 2010. Tilisanomat 1/2010. Taloushallintoliiton Julkaisut Oy ja Taloushallintoliitto. (Yhteistyössä).

Vilkkumaa, M. 2010. Yrityksen menestyksen mittarit. Helsinki: Yrityskirjat Oy.

www.vero.fi.

Yleisohje rahoituslaskelman laatimisesta. Kirjanpitolausokunnan yleisohje 30.1.2007.

Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. 8. korjattu laitos. Helsinki: Gaudeamus.

LIITTEET

Liite 1. Yritys Oy:n oikaistu tuloslaskelma ja tase vuosilta 2008–2010

Liite 2. Yritys Oy:n kassavirtalaskelma vuosilta 2008–2010

**Liite 3. Yritys Oy:n omien osakkeiden oston eliminointi
oikaistusta taseesta vuodelta 2010**

**Liite 4. Yritys Oy:n omien osakkeiden oston eliminointi
kassavirtalaskelmasta vuodelta 2010**

LIITE 1. Yritys Oy:n oikaistu tuloslaskelma ja tase vuosilta 2008–2010

CASE-YRITYS OY

OIKAISTU TULOSLASKELMA	1.4.2009- 31.3.2010	1.4.2008- 31.3.2009	1.4.2007- 31.3.2008
LIKEVAIHTO	746989,46	936228,01	1064346,81
Liiketoiminnan muut tuotot	3066,10	14041,01	2202,54
LIIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ	750055,56	950269,02	1066549,35
Aine- ja tarvikekäyttö	1) 25721,21	12125,23	3969,30
Ulkopuoliset palvelut	22170,72	2913,52	0,00
Henkilöstökulut	531778,48	702071,94	756639,85
Laskennallinen palkkakorjaus	0,00	0,00	0,00
Liiketoiminnan muut kulut	131912,71	104620,77	60326,33
Valmisteveraston lisäys/vähennys	0,00	0,00	0,00
	711583,12	821731,46	820935,48
KÄYTTÖKATE	38472,44	128537,56	245613,87
Suunnitelman mukaiset poistot	40986,18	38122,00	59315,66
Arvon alentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	0,00	0,00	0,00
Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset	0,00	0,00	0,00
	40986,18	38122,00	59315,66
LIIKETULOS	-2513,74	90415,56	186298,21
Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista	0,00	0,00	0,00
Muut korko- ja rahoitustuotot	1666,78	4676,53	1469,63
Korkokulut ja muut rahoituskulut	13548,19	27711,28	13873,98
Kurssierot	0,00	0,00	0,00
Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset	0,00	0,00	0,00
Välittömät verot	2) 0,00	10753,42	51999,99
	11881,41	33788,17	64404,34
NETTOTULOS	-14395,15	56627,39	121893,87
Satunnaiset tuotot	0,00	0,00	0,00
Satunnaiset kulut	3) 0,00	53,98	0,00
	0,00	-53,98	0,00
KOKONAISTULOS	-14395,15	56573,41	121893,87
Poistoeron lisäys/vähennys	0,00	0,00	0,00
Vapaaehtoisten varausten lisäys/vähennys	0,00	0,00	0,00
Laskennallinen palkkakorjaus	0,00	0,00	0,00
Käyvän arvon muutokset	0,00	0,00	0,00
Muut tuloksen oikaisut	0,00	0,00	0,00
TILIKAUDEN TULOS	-14395,15	56573,41	121893,87

CASE-YRITYS OY**TULOSLASKELMAN OIKAISUT**

- 1) Ostoja on oikaistu aine- ja tarvikevaraston lisäyksellä
- 2) Välittömistä veroista on siirretty ed. tilikauden verot satunnaisiin kuluihin
- 3) Satunnaisiin kuluihin on lisätty aikaisempien vuosien verot

CASE-YRITYS OY

OIKAISTU TASE	31.3.2010	31.3.2009	31.3.2008
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Kehittämismenot	0,00	0,00	0,00
Liikearvo	0,00	0,00	0,00
Muut aineettomat hyödykkeet	0,00	0,00	0,00
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	0,00	0,00	0,00
Maa- ja vesialueet	0,00	0,00	0,00
Rakennukset ja rakennelmat	0,00	0,00	0,00
Koneet ja kalusto	497930,00	524366,18	177945,00
Muut aineelliset hyödykkeet 1)	0,00	0,00	139128,00
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	497930,00	524366,18	317073,00
Sisäiset osakkeet ja osuudet	0,00	0,00	0,00
Muut osakkeet ja osuudet	1500,00	500,00	0,00
Sisäiset saamiset	0,00	0,00	0,00
Muut saamiset ja sijoitukset	0,00	0,00	0,00
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä	1500,00	500,00	0,00
Leasingvastuukanta	0,00	0,00	0,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Aineet ja tarvikkeet	4338,11	4338,11	4338,11
Keskeneräiset tuotteet	0,00	0,00	0,00
Valmiit tuotteet	0,00	0,00	0,00
Muu vaihto-omaisuus	0,00	0,00	0,00
Vaihto-omaisuus yhteensä	4338,11	4338,11	4338,11
Myyntisaamiset	52220,94	99536,58	65018,30
Sisäiset myyntisaamiset	0,00	0,00	0,00
Muut sisäiset saamiset	0,00	0,00	0,00
Muut saamiset 2)	29031,59	126001,00	30778,10
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	81252,53	225537,58	95796,40
Rahat ja rahoitusarvopaperit	86770,38	117544,72	168467,64
Vastaavaa yhteensä	671791,02	872286,59	585675,15

CASE-YRITYS OY

OIKAISTU TASE	31.3.2010	31.3.2009	31.3.2008
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA			
Osake- tai muu peruspääoma	12000,00	12000,00	12000,00
Ylikurssi- ja arvonnkorotusrahasto	0,00	0,00	0,00
Käyvän arvon rahasto	0,00	0,00	0,00
Muut rahastot	-76200,00	0,00	0,00
Kertyneet voittovarot	3) 165287,28	120813,87	0,00
Tilikauden tulos	-14395,15	56573,41	121893,87
Pääomalainat	0,00	0,00	0,00
Taseen oma pääoma yhteensä	86692,13	189387,28	133893,87
Poistoero	0,00	0,00	0,00
Vapaaehtoiset varaukset	0,00	0,00	0,00
Poistoero ja varaukset yhteensä	0,00	0,00	0,00
Oman pääoman oikaisut	0,00	0,00	0,00
Oikaistu oma pääoma yhteensä	86692,13	189387,28	133893,87
VIERAS PÄÄOMA			
Pääomalainat	0,00	0,00	0,00
Lainat rahoituslaitoksilta	0,00	0,00	0,00
Eläkelainat	0,00	0,00	0,00
Saadut ennakot	0,00	0,00	0,00
Sisäiset velat	0,00	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset velat	4) 306623,15	542366,55	272263,66
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	306623,15	542366,55	272263,66
Laskennallinen verovelka	0,00	0,00	0,00
Pakolliset varaukset	0,00	0,00	0,00
Leasingvastuukanta	0,00	0,00	0,00
Korolliset lyhytaikaiset velat	5) 78743,35	0,00	0,00
Saadut ennakot	0,00	0,00	0,00
Ostovelat	6) 28649,69	11315,08	17962,56
Sisäiset ostovelat	0,00	0,00	0,00
Muut sisäiset korolliset velat	0,00	0,00	0,00
Muut sisäiset korottomat velat	0,00	0,00	0,00
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	7) 171082,70	129217,68	161555,06
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	278475,74	140532,76	179517,62
Oikaistu vieras pääoma yhteensä	585098,89	682899,31	451781,28
Vastattavaa yhteensä	671791,02	872286,59	585675,15

CASE-YRITYS OY**TASEEN OIKAISUT**

- 1) Sisältää aineellisten hyödykkeiden ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat
- 2) Sisältää lyhytaikaisten saamisten siirtosaamiset
- 3) Huomioitu vähennyksenä osingonjako ed. tilikaudelta
- 4) Sisältää pitkäaikaisten velkojen ostovelat
- 5) Siirretty lyhytaik. ostovelk. korollinen osuus + rahalaitoslainojen lyhytaik. korollinen velka
- 6) Sisältää korottomat ostovelat
- 7) Sisältää lyhytaikaisten velkojen korottomat muut velat + siirtovelat

LIITE 2. Yritys Oy:n kassavirtalaskelmat vuosilta 2008–2010

CASE-YRITYS OY

KASSAVIRTALASKELMAT		2010	2009	2008
Liikevaihto		746989,46	936228,01	1064346,81
-/+	Myyntisaamisten lisäys/vähennys	47315,64	-34518,28	-65018,30
-/+	Osatuloutuksen saamisten lisäys/vähennys	0,00	0,00	0,00
-/+	Saatujen ennakoiden lisäys/vähennys	0,00	0,00	0,00
Myynnin kassaan maksut		794305,10	901709,73	999328,51
+	Liiketoiminnan muut tuotot	3066,10	14041,01	2202,54
-	Ostot tilikauden aikana	-25721,21	-12125,23	-8307,41
+/-	Ostovelkojen lisäys/vähennys	25077,96	-6647,48	17962,56
-/+	Vaihto-omaisuusennakoiden lisäys/vähennys	0,00	0,00	0,00
-	Liiketoiminnan kulut	-685861,91	-809606,23	-816966,18
+/-	Siirtovelkojen lisäys/vähennys	2),3) 948,35	-31358,44	119672,03
-/+	Siirtosaamiset lisäys/vähennys	1),3) 12019,41	-2472,90	-30778,10
+/-	Muiden lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys/vähennys	2) 757,67	-12019,94	41883,03
+/-	Pakollisten varausten lisäys/vähennys	0,00	0,00	0,00
+	Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,00	0,00
Toimintajäämä		124591,47	41520,52	324996,98
+	Rahoitustuotot	1666,78	4676,53	1469,63
-	Rahoituskulut	-13548,19	-27711,28	-13873,98
-	Verot	3) -18841,00	233,60	-51999,99
-	Osingot/yksityiskäyttö	-12100,00	-1080,00	0,00
+/-	Satunnaiset tuotot/kulut	0,00	0,00	0,00
Rahoitusjäämä		81769,06	17639,37	260592,64
-/+	Investoinnit (netto)	1) 78200,00	-338165,18	-376388,66
-/+	Sijoitusten ja pitkäaikaisten saamisten lisäys/vähennys	-1000,00	-500,00	0,00
Investointijäämä		158969,06	-321025,81	-115796,02
+/-	Pitkäaikaisen vieraan pääoman lisäys/vähennys	-235743,40	270102,89	272263,66
+/-	Lyhytaikaisen korollisen vieraan pääoman lisäys/vähennys	71000,00	0,00	0,00
+/-	Pääomalainojen lisäys/vähennys	0,00	0,00	0,00
+/-	Oman pääoman maksullinen lisäys/vähennys	2) -25000,00	0,00	12000,00
-/+	Muiden lyhytaikaisten saamisten lisäys/vähennys	0,00	0,00	0,00
-/+	Likvidien varojen lisäys/vähennys	30774,34	50922,92	-168467,64
=		0	0,00	0,00

1) Huomioitu investointiavustus

2) Huomioitu omien osakkeiden vastikkeellinen hankinta

3) Huomioitu verot

LIITE 3. Yritys Oy:n omien osakkeiden oston eliminointi oikaistusta taseesta vuodelta 2010

CASE-YRITYS OY

OIKAISTU TASE	31.3.2010 / Omien osakkeiden eliminointi	31.3.2010
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Kehittämismenot	0,00	0,00
Liiketarve	0,00	0,00
Muut aineettomat hyödykkeet	0,00	0,00
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	0,00	0,00
Maa- ja vesialueet	0,00	0,00
Rakennukset ja rakennelmat	0,00	0,00
Koneet ja kalusto	497930,00	497930,00
Muut aineelliset hyödykkeet	0,00	0,00
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	497930,00	497930,00
Sisäiset osakkeet ja osuudet	0,00	0,00
Muut osakkeet ja osuudet	1500,00	1500,00
Sisäiset saamiset	0,00	0,00
Muut saamiset ja sijoitukset	0,00	0,00
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä	1500,00	1500,00
Leasingvastuukanta	0,00	0,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Aineet ja tarvikkeet	4338,11	4338,11
Keskeneräiset tuotteet	0,00	0,00
Valmiit tuotteet	0,00	0,00
Muu vaihto-omaisuus	0,00	0,00
Vaihto-omaisuus yhteensä	4338,11	4338,11
Myyntisaamiset	52220,94	52220,94
Sisäiset myyntisaamiset	0,00	0,00
Muut sisäiset saamiset	0,00	0,00
Muut saamiset	29031,59	29031,59
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	81252,53	81252,53
Rahat ja rahoitusarvopaperit	111770,38	86770,38
Vastaavaa yhteensä	696791,02	671791,02

CASE-YRITYS OY

OIKAISTU TASE	31.3.2010 / Omien osakkeiden eliminointi	31.3.2010
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Osake- tai muu peruspääoma	12000,00	12000,00
Ylikurssi- ja arvonnkorotusrahasto	0,00	0,00
Käyvän arvon rahasto	0,00	0,00
Muut rahastot	0,00	-76200,00
Kertyneet voittovarot	165287,28	165287,28
Tilikauden tulos	-14395,15	-14395,15
Pääomalainat	0,00	0,00
Taseen oma pääoma yhteensä	162892,13	86692,13
Poistoero	0,00	0,00
Vapaaehtoiset varaukset	0,00	0,00
Poistoero ja varaukset yhteensä	0,00	0,00
Oman pääoman oikaisut	0,00	0,00
Oikaistu oma pääoma yhteensä	162892,13	86692,13
VIERAS PÄÄOMA		
Pääomalainat	0,00	0,00
Lainat rahoituslaitoksilta	0,00	0,00
Eläkelainat	0,00	0,00
Saadut ennakot	0,00	0,00
Sisäiset velat	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset velat	306623,15	306623,15
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	306623,15	306623,15
Laskennallinen verovelka	0,00	0,00
Pakolliset varaukset	0,00	0,00
Leasingvastuukanta	0,00	0,00
Korolliset lyhytaikaiset velat	78743,35	78743,35
Saadut ennakot	0,00	0,00
Ostovelat	28649,69	28649,69
Sisäiset ostovelat	0,00	0,00
Muut sisäiset korolliset velat	0,00	0,00
Muut sisäiset korottomat velat	0,00	0,00
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	119882,70	171082,70
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	227275,74	278475,74
Oikaistu vieras pääoma yhteensä	533898,89	585098,89
Vastattavaa yhteensä	696791,02	671791,02

LIITE 4. Yritys Oy:n omien osakkeiden oston eliminointi kassavirta-laskelmasta vuodelta 2010

CASE-YRITYS OY

KASSAVIRTALASKELMAT		2010 / Omien osakkeiden eliminointi	2010
Liikevaihto		746989,46	746989,46
-/+	Myyntisaamisten lisäys/vähennys	47315,64	47315,64
-/+	Osatuloutuksen saamisten lisäys/vähennys	0,00	0,00
-/+	Saatujen ennakoiden lisäys/vähennys	0,00	0,00
Myyntin kassaan maksut		794305,10	794305,10
+	Liiketoiminnan muut tuotot	3066,10	3066,10
-	Ostot tilikauden aikana	-25721,21	-25721,21
+/-	Ostovelkojen lisäys/vähennys	25077,96	25077,96
-/+	Vaihto-omaisuusennakoiden lisäys/vähennys	0,00	0,00
-	Liiketoiminnan kulut	-685861,91	-685861,91
+/-	Siirtovelkojen lisäys/vähennys	948,35	948,35
-/+	Siirtosaamiset lisäys/vähennys	12019,41	12019,41
+/-	Muiden lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys/vähennys	757,67	757,67
+/-	Pakollisten varausten lisäys/vähennys	0,00	0,00
+	Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,00
Toimintajäämä		124591,47	124591,47
+	Rahoitustuotot	1666,78	1666,78
-	Rahoituskulut	-13548,19	-13548,19
-	Verot	-18841,00	-18841,00
-	Osingot/yksityiskäyttö	-12100,00	-12100,00
+/-	Satunnaiset tuotot/kulut	0,00	0,00
Rahoitusjäämä		81769,06	81769,06
-/+	Investoinnit (netto)	78200,00	78200,00
-/+	Sijoitusten ja pitkäaikaisten saamisten lisäys/vähennys	-1000,00	-1000,00
Investointijäämä		158969,06	158969,06
+/-	Pitkäaikaisen vieraan pääoman lisäys/vähennys	-235743,40	-235743,40
+/-	Lyhytaikaisen korollisen vieraan pääoman lisäys/vähennys	71000,00	71000,00
+/-	Pääomalainojen lisäys/vähennys	0,00	0,00
+/-	Oman pääoman maksullinen lisäys/vähennys	0,00	-25000,00
-/+	Muiden lyhytaikaisten saamisten lisäys/vähennys	0,00	0,00
-/+	Likvidien varojen lisäys/vähennys	5774,34	30774,34
=		0	0,00